

ANALIZA ESG SPÓŁEK W POLSCE

Raportowanie niefinansowe Wartość dla spółek i inwestorów

ORGANIZATORZY:

G · E · S[®]

PATRONI HONOROWI:

Stowarzyszenie
Inwestorów
Indywidualnych

Raportowanie niefinansowe

Wartość dla spółek i inwestorów

Publikacja przygotowana przez
Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych,
GES oraz EY

Redakcja: Robert Sroka

Warszawa, 2016

Wydawca:

Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych

Ul. Nowy Świat 35/5A

00-029 Warszawa

www.seg.org.pl

Na okładce:

Wojciech Sternak, PKiN, Warszawa (kadr), 2007,

z cyklu Światowidy;

oryginał: fotografia barwna, 100x70cm

ISBN: 978-83-946600-0-0

Wszelkie prawa, włącznie z prawem do reprodukcji tekstów w całości lub części w jakiegokolwiek formie - zastrzeżone.

© Copyright by Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych, GES oraz EY

Wprowadzenie	7
Raportowanie informacji niefinansowych: (R)ewolucja	9
PIOTR BIERNACKI, PREZES ► FUNDACJA STANDARDÓW RAPORTOWANIA, WICEPREZES ZARZĄDU ► STOWARZYSZENIE EMITENTÓW GIEŁDOWYCH	
Raportowanie niefinansowe spółek giełdowych w 2016 roku	12
PAULINA SERGETO, PROJEKT MANAGER ► GES KATARZYNA BURGER, STARSZY ANALITYK ► GES MARCIN PITURA, PREZES ZARZĄDU ► GES	
Pięć lat analizy raportowania niefinansowego spółek giełdowych – jak zmieniły się praktyki	28
DR ROBERT SROKA, MANAGER ► EY MAGDALENA SZCZEPANIK, STARSZY KONSULTANT ► EY	
Raportowanie danych niefinansowych w obszarze środowiskowym – wyzwania w kontekście ewoluującej rzeczywistości prawnej	32
KATARZYNA KŁACZYŃSKA, STARSZY MANAGER ► EY GRZERZORZ PIZOŃ, STARSZY KONSULTANT ► EY JAKUB GUZKOWSKI, ANALITYK ► EY	
Obszar HR – które wskaźniki i dlaczego ujawniać	40
DR KAROL RAŻNIEWSKI, PMP, EXECUTIVE DIRECTOR ► EY MAŁGORZATA FIEDORCZUK, PROJECT MANAGER ► EY	
Ład korporacyjny: raportowanie ryzyk korupcyjnych i praw człowieka	45
MAGDALENA SZCZEPANIK, STARSZY KONSULTANT ► EY DR ROBERT SROKA, MANAGER ► EY	
Znaczenie danych niefinansowych dla inwestorów i analityków	50
DR ROBERT SROKA, MANAGER ► EY	
Korzyści z weryfikacji danych niefinansowych	57
RAFAŁ HUMMEL, DYREKTOR ► EY TOMASZ MICHAŁAK, MENEDŻER ► EY	
Pięć lat budowy transparentności	61
PIOTR KAŻMIERKIEWICZ, ANALITYK ► CENTRALNY DOM MAKLERSKI PEKAO	
Organizatorzy, partnerzy i autorzy	68

Wprowadzenie

Kiedy rozpoczynaliśmy pięć lat temu projekt „Analiza ESG spółek w Polsce”, przyświecał nam cel polegający na podniesieniu poziomu transparentności w obszarach niefinansowych spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Obserwując trendy światowe wiedzieliśmy, że dane niefinansowe stają się coraz bardziej istotne dla inwestorów i analityków przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych. Dlatego zależało nam, aby dostarczać wiarygodnej wiedzy na temat jakości danych niefinansowych na polskim rynku kapitałowym.

Nie wiedzieliśmy natomiast, że Komisja Europejska przygotuje Dyrektywę na temat raportowania niefinansowego, która znajdzie odbicie w krajowej ustawie o rachunkowości i zobowiąże duże Jednostki Zainteresowania Publicznego do większej transparentności w tych obszarach. Mamy nadzieję, że dzięki olbrzymiemu wysiłkowi edukacyjnemu polskie spółki są lepiej przygotowane do spełnienia tego obowiązku.

W Raporcie znajdują Państwo kompleksową analizę poziomu raportowania spółek giełdowych w obszarach środowiskowym, społecznym i pracowniczym oraz ładu korporacyjnego w 2016 roku. Pięcioletnia historia analizy pozwoliła nam na pokazanie, jak zmieniał się poziom ujawniania danych niefinansowych między 2012 a 2016 rokiem. Pozytywną tendencją jest wzrost poziomu raportowania danych społecznych, pracowniczych i środowiskowych. Negatywnie zaskakuje spadek transparentności w obszarze ładu korporacyjnego, i to u ponad 50% badanych spółek na Rynku Głównym.

Raportowanie niefinansowe ulega profesjonalizacji. Już nie wystarczy komunikować na temat działań CSR, które w rzeczywistości sprowadzają się do filantropii czy działań sponsoringowych. Istotne jest pokazanie związku raportowanych danych z wynikami spółki i wpływem na biznes. Dlatego w Raporcie prezentujemy najważniejsze wyzwania w obszarze środowiskowym, pracowniczym, społecznym, ładu korporacyjnego i praw człowieka. Spojrzenie na te obszary przez praktyków i ekspertów pozwala spółkom przyjrzeć się własnym praktykom pod kątem tych wyzwań. Wskazanie kluczowych wyzwań to również odpowiedź dla spółek zastanawiających się, jakie informacje są istotne dla interesariuszy i jak je raportować.

Liczymy na to, że nie wymogi regulacyjne, ale korzyści biznesowe wynikające z przyciągnięcia kapitału, efektywniejszego zarządzania, zwiększonego zaufania klientów i partnerów biznesowych będą motorem napędowym dla podnoszenia transparentności w niefinansowych obszarach spółek notowanych na warszawskim parkiecie.

Mamy nadzieję, że lektura niniejszego Raportu oraz współpraca w ramach projektu „Analiza ESG spółek w Polsce” będzie pomocą w dalszych pracach nad budowaniem wartości spółki oraz w skutecznym zwiększaniu zaufania wśród akcjonariuszy i interesariuszy.

Mirosław Kachniewski

Marcin Pitura

Rafał Hummel

Robert Sroka

Raportowanie informacji niefinansowych: (R)ewolucja

PIOTR BIERNACKI

PREZES ► FUNDACJA STANDARDÓW RAPORTOWANIA,
WICEPREZES ZARZĄDU ► STOWARZYSZENIE EMITENTÓW GIEŁDOWYCH

Dyrektywa 2014/95/UE o raportowaniu informacji niefinansowych (tzw. Dyrektywa NFID - Non-Financial Information Directive) wprowadza rewolucyjną zmianę dla wielu spółek notowanych na warszawskiej giełdzie. Jednocześnie część spółek, z różnych powodów, nie dostrzeże jej obowiązywania. Wszyscy emitenci powinni jednak być świadomi, że NFID jest kolejnym etapem w ewolucyjnym, ale niemożliwym do zatrzymania wzroście obowiązków informacyjnych.

Dotychczas różnego rodzaju raporty zawierające informacje niefinansowe przygotowywało w Polsce rocznie kilkadziesiąt spółek, do których zaliczała się większość spółek należących do indeksu WIG20. Raporty przyjmowały różne formy i nazwy, np. raport CSR, raport odpowiedzialności korporacyjnej. Jednocześnie najczęściej wykorzystywanym standardem, pozwalającym na uzyskanie porównywalności raportów, stały się wytyczne GRI G4. Bardzo nieliczne spółki w ostatnim czasie zaczęły przygotowywać raporty zintegrowane, czyli łączące w sobie treść sprawozdania finansowego, sprawozdania zarządu z działalności oraz sprawozdania z informacji niefinansowych. Obserwując starsze i bardziej rozwinięte rynki kapitałowe, możemy prognozować, że także w Polsce będziemy mieli do czynienia z rozwojem raportowania zintegrowanego; jest to na razie jednak pieśń przyszłości.

Ustawodawca unijny postanowił w 2014 roku ujednolicić raportowanie informacji niefinansowych przez pewną grupę podmiotów. Można uznać, że obowiązek ten jest wprowadzany stosunkowo łagodnie, gdyż przyjął formę dyrektywy (a nie rozporządzenia, jak np. Market Abuse Regulation, określające codzienne obowiązki informacyjne spółek giełdowych). Dyrektywa pozostawia też krajom członkowskim swobodę w określeniu szeregu kwestii. Ta dowolność dotyczy m.in. umiejscowienia oświadczenia na temat

informacji niefinansowych (czy będzie ono odrębnym dokumentem, czy też będzie stanowiło część sprawozdania zarządu z działalności) i obowiązku jego badania (kraje członkowskie mogą, ale nie muszą wprowadzać takiego wymogu).

Ustawodawca unijny postanowił w 2014 roku ujednolicić raportowanie informacji niefinansowych przez pewną grupę podmiotów. Można uznać, że obowiązek ten jest wprowadzany stosunkowo łagodnie, gdyż przyjął formę dyrektywy (a nie rozporządzenia, jak np. Market Abuse Regulation, określające codzienne obowiązki informacyjne spółek giełdowych). Dyrektywa pozostawia też krajom członkowskim swobodę w określeniu szeregu kwestii.

W chwili wydania niniejszego Raportu nie znamy jeszcze ostatecznego kształtu nowych zapisów w ustawie o rachunkowości, które będą implementowały NFID. Na obecnym etapie projektu wiemy jednak, że zaproponowane przez polskiego regulatora zapisy starają się nie nakładać na emitentów dodatkowych obowiązków i obciążeń wykraczających poza to, co minimalnie narzuca Unia. Czy takie zapisy utrzymane zostaną w ostatecznej wersji ustawy, powinniśmy się dowiedzieć do 6 grudnia 2016 roku, czyli w terminie przewidzianym na transpozycję dyrektywy.

NFID przewiduje obowiązki sprawozdawcze, które będą dotyczyły dwóch grup podmiotów. Pierwsza z nich jest szersza i obejmuje wszystkie spółki notowane na rynku regulowanym. Będą one musiały w oświadczeniu o stosowaniu zasad ładu korporacyjnego dodać opis polityki różnorodności stosowanej do organów administrujących, zarządzających i nadzorczych.

Druga, węższa grupa podmiotów to tzw. duże jednostki interesu publicznego 500+, czyli każdy podmiot, który spełnia łącznie wszystkie poniższe warunki:

- ▶ jest emitentem, którego instrumenty finansowe są notowane na rynku regulowanym lub instytucją kredytową lub zakładem ubezpieczeń lub inną jednostką wyznaczoną przez państwo jako jednostka interesu publicznego;
- ▶ ma sumę bilansową co najmniej 20 mln euro lub przychody ze sprzedaży co najmniej 40 mln euro (na dzień bilansowy lub za poprzedni rok obrotowy);
- ▶ średnia liczba zatrudnionych w roku obrotowym wynosi co najmniej 500 osób.

Te podmioty będą musiały sporządzić rozbudowane oświadczenie w sprawie informacji niefinansowych. Po raz pierwszy obowiązek ten będzie dotyczył roku obrotowego, który rozpocznie się w 2017 roku, czyli większość spółek sprawozdanie takie będzie opracowywała w pierwszych tygodniach roku 2018 i będzie ono obejmowało cały rok 2017.

Sprawozdanie musi zawierać informacje niezbędne do zrozumienia rozwoju, wyników i sytuacji spółki oraz wpływu jej działalności na kwestie środowiskowe, społeczne i pracownicze, czyli będzie ono dotyczyło tzw. czynników ESG (Environment, Social, Governance). W sprawozdaniu należy ująć krótki opis modelu biznesowego spółki, opis polityk stosowanych przez spółkę w odniesieniu do poszczególnych kwestii z obszarów ESG, wyniki tych polityk, główne ryzyka związane z powyższymi kwestiami oraz sposób zarządzania tymi ryzykami, a także niefinansowe kluczowe wskaźniki wyników.

Obowiązek sprawozdawania informacji niefinansowych obejmie ok. 150 spółek notowanych na rynku regulowanym, co oznacza, że prawdopodobnie dla

ponad 100 spółek problematyka raportowania ESG jest nowym obszarem. Solidne przygotowanie się do wypełniania tego obowiązku jest o tyle ważne, że dotyczy wielu obszarów przedsiębiorstwa i nie jest do zrealizowania przez jedną, wybraną jednostkę organizacyjną. Dobre zaraportowanie w 2018 roku danych za rok 2017 oznacza, że już w 2016 roku powinniśmy wiedzieć, jakie dane i w jakim układzie powinny zbierać poszczególne służby w spółce. Projekt ustawy transponującej dyrektywę przewiduje, że jeśli spółka w ciągu roku obrotowego przyjęła politykę dotyczącą danego obszaru, to musi jej wyniki zaraportować dopiero za kolejny, „pełny” rok. To jest pewnie ułatwienie dla początkujących, ale nie zmienia to faktu, że pozostałe informacje dotyczące danego obszaru (np. ryzyka) musimy solidnie opisać.

Obowiązek sprawozdawania informacji niefinansowych obejmie ok. 150 spółek notowanych na rynku regulowanym, co oznacza, że prawdopodobnie dla ponad 100 spółek problematyka raportowania ESG jest nowym obszarem. Solidne przygotowanie się do wypełniania tego obowiązku jest o tyle ważne, że dotyczy wielu obszarów przedsiębiorstwa i nie jest do zrealizowania przez jedną, wybraną jednostkę organizacyjną.

Niestety dziś jeszcze nie wiemy, jak powinny wyglądać oświadczenia na temat informacji niefinansowych. Czekamy na Komisję Europejską, która do 6 grudnia ma wydać niewiążące wytyczne w sprawie wybranych wskaźników podlegających raportowaniu. Z toczących się prac legislacyjnych wiemy, że choć wytyczne są „niewiążące”, to jednak mogą zawierać szereg innych wskazówek, które dookreślą sposób pracy nad raportami. Na razie wszystko wskazuje na to, że spółkom zostanie pozostawiona stosunkowo duża dowolność w wyborze standardu, wg którego chcą one opracowywać swoje raporty.

Wśród największych spółek, które dziś raportują kwestie niefinansowe, najpopularniejsze są wytyczne GRI G4. To uznane, międzynarodowe standardy, od połowy 2016 roku dostępne także w języku polskim. To doskonały wybór, zwłaszcza dla spółek, które chcą, aby ich raporty były sporządzane zgodnie ze

standardem już dziś uznanym globalnie. Dla spółek, które rozpoczynają dopiero swoją przygodę z raportowaniem informacji niefinansowych, środowisko polskiego rynku kapitałowego przygotowało samoregulacyjny Standard Informacji Niefinansowych (SIN).

Dla spółek, które rozpoczynają dopiero swoją przygodę z raportowaniem informacji niefinansowych, środowisko polskiego rynku kapitałowego przygotowało samoregulacyjny Standard Informacji Niefinansowych (SIN).

Tworzony od wiosny 2016 roku z inicjatywy Stowarzyszenia Emitentów Giełdowych i Fundacji Standardów Raportowania, SIN ma docelowo być przejrzystym, konkretnym i klarownym standardem pozwalającym spółkom wypełnić wymogi wskazane dziś w dyrektywie, a jutro w ustawie o rachunkowości, i nauczyć się raportowania informacji niefinansowych od podstaw. Opracowany przez grono ekspertów Standard był konsultowany ze środowiskiem emitentów, a następnie został przekazany do wprowadzenia uwag i akceptacji wielu instytucjom i organizacjom zrzeszającym różne grupy interesariuszy rynku kapitałowego. Planowane jest, że obecnie dostępny publicznie w fazie projektu SIN ma stać się oficjalnie standardem popieranym przez ww. instytucje i organizacje w momencie transpozycji dyrektywy do polskiego prawa.

SIN składa się z dwóch części:

- ▶ liczącej kilkanaście stron głównej części standardu, opisującej kluczowe zasady sporządzania oświadczeń w sprawie informacji niefinansowych oraz zawierającej zgrupowane w trzech blokach (zarządzanie, środowisko, społeczeństwo) opisy poszczególnych obszarów wraz z przykładowymi wskaźnikami;
- ▶ kilku aneksów rozwijających opisy i wyjaśnienia poszczególnych części standardu.

Taki układ SIN pozwala na sprawną nawigację po standardzie zarówno osobom doświadczonym w

tematyce ESG, jak też tym, które dopiero przygotowują się do raportowania informacji niefinansowych.

Warto wspomnieć, że żaden wybrany standard nie zwolni emitenta od przeprowadzenia odpowiednio dokładnej pracy analitycznej, polegającej na ustaleniu istotności (ang. materiality) poszczególnych obszarów dla spółki i różnych grup jej interesariuszy. Spółki różnią się nie tylko pomiędzy sektorami gospodarki i branżami, ale też w ramach jednej branży. Dobrze oszacowana istotność pozwoli spółce przygotować się do gromadzenia i odpowiednio zaplanować zbieranie danych niefinansowych, a później zawrzeć w raporcie informacje, które są naprawdę istotne dla interesariuszy, a nie są tylko wypełnieniem narzuconego odgórnie obowiązku sprawozdawczego.

Urok raportowania informacji niefinansowych polega na tym, że nie można odgórnie ustalić, jaki zestaw danych i informacji ma podawać każda spółka. Zdecydowanie nie chodzi o to, aby wszyscy raportowali wszystko na każdy temat. Zakres, zawartość i kształt raportu jest pochodną przede wszystkim pracy analitycznej wykonanej w spółce, a częściowo też wybranego standardu raportowania.

Warto wspomnieć, że żaden wybrany standard nie zwolni emitenta od przeprowadzenia odpowiednio dokładnej pracy analitycznej, polegającej na ustaleniu istotności (ang. materiality) poszczególnych obszarów dla spółki i różnych grup jej interesariuszy.

Przenoszenie odpowiedzialności na spółkę w zakresie ustalenia obszaru raportowania jest tendencją widoczną w procesach legislacyjnych już od kilku lat. Taka jest istota wspomnianego rozporządzenia MAR, tak skonstruowana została też dyrektywa NFID. Możemy się spodziewać, że regulator w przyszłości będzie zmierzał w kierunku objęcia raportowaniem informacji niefinansowych szerszej grupy spółek oraz wprowadzenia, początkowo dla większych podmiotów, obowiązku raportowania zintegrowanego. To ostatnie jest wyraźnie wspomniane w preambule dyrektywy i, choć dziś nieobowiązkowe na poziomie unijnym, za kilka lat może stać się codziennością działów compliance i sprawozdawczości każdej spółki na kontynencie.

Raportowanie niefinansowe spółek giełdowych w 2016 roku

PAULINA SERGETO, PROJEKT MANAGER ▶ GES
KATARZYNA BURGER, STARSZY ANALITYK ▶ GES
MARCIN PITURA, PREZES ZARZĄDU ▶ GES

Spółki notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych po raz piąty zostały poddane analizie poziomu raportowania danych niefinansowych. Badaniu zostały poddane spółki notowane na dzień 30 czerwca 2016 roku na Rynku Głównym Giełdy Papierów Wartościowych. Tym samym analiza objęła 483 spółki.

Tegoroczna edycja, podobnie jak w poprzednich latach, obejmowała analizę danych według modelu GES Risk Rating.

Metodologia GES RISK RATING

Analiza GES Risk Rating polega na ocenie systemu zarządzania środowiskiem, społeczną odpowiedzialnością oraz ładem korporacyjnym i opiera się na międzynarodowych normach dotyczących zrównoważonego rozwoju w połączeniu z Zasadami

Odpowiedzialnego Inwestowania (PRI). GES Risk Rating ocenia zarówno stopień przygotowania firm, jak również ich wydajność za pomocą kryteriów, a ocena końcowa jest średnią ocen poszczególnych kryteriów, które z kolei opierają się na podkryteriach. Podkryteria obrazują jakość informacji ujawnionej przez spółkę dla danego zagadnienia.

Podstawowym źródłem analizy GES Risk Rating jest Raport Roczny, inne oficjalne dokumenty oraz strona internetowa firmy. Dodatkowo, w ramach pozostałych produktów GES: Alert i Global Ethical Standard, monitorowane są wiadomości pochodzące z finansowych, biznesowych i handlowych publikacji, jak również z publikacji i stron internetowych organizacji rządowych/regulacyjnych i pozarządowych, artykułów prasowych, publikacji branżowych oraz dostawców informacji publikowanych on-line.

Tabela 1. Metodologia oceny spółek

Liczba punktów w obszarze środowiskowym (E)	Liczba punktów w obszarze społecznym i ładu korporacyjnego (S i CG)	Ocena stanu	Poziom	Opis oceny
0 – 0,29 pkt.	0 – 0,19 pkt.	c	Niski/Nie ujawnia informacji	Brak informacji lub całkowite niepowodzenie
0,3 – 0,74 pkt.	0,2 – 0,49 pkt.	c+	Stosunkowo niski	Wskazówki na istnienie strategii firmy
0,75 – 1,19 pkt.	0,5 – 0,79 pkt.	b-	Średni	Rozbudowana polityka firmy
1,2 – 1,79 pkt.	0,8 – 1,19 pkt.	b	Średni	Polityka + program lub polityka + system zarządzania
1,8 – 2,24 pkt.	1,2 – 1,49 pkt.	b+	Stosunkowo wysoki	Polityka + program + system zarządzania
2,25 – 2,69 pkt.	1,5 – 1,79 pkt.	a-	Stosunkowo wysoki	Ocena postępu
2,7 – 3 pkt.	1,8 – 2 pkt.	a	Wysoki	Mechanizm zewnętrznej weryfikacji

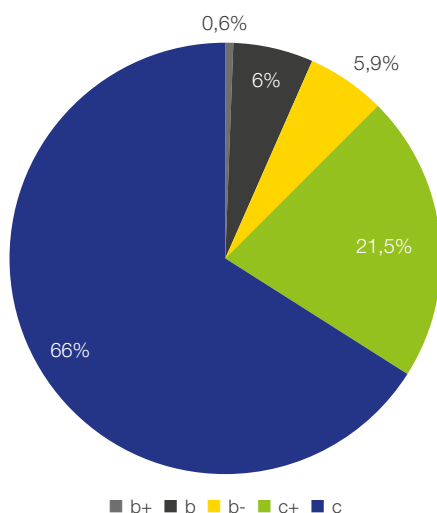
I Podsumowanie ogólne wyników dla rynku głównego GPW

Na podstawie analizowanej próby 483 spółek uzyskano następujące wyniki w obszarze środowiskowym, społecznym oraz ładu korporacyjnego.

Tabela 2. Ilościowy i procentowy podział spółek ze względu na otrzymaną ocenę ogólną w każdej z trzech kategorii ESG

Skala oceny	Zarządzanie środowiskiem (E)		Odpowiedzialność społeczna (S)		Ład korporacyjny (CG)	
a	0	0%	0	0%	1	0,2%
a-	0	0%	0	0%	39	8,1%
b+	3	0,6%	3	0,6%	212	43,9%
b	29	6%	17	3,5%	202	41,8%
b-	28	5,9%	32	6,6%	16	3,3%
c+	104	21,5%	77	16%	4	0,8%
c	319	66%	354	73,3%	9	1,9%

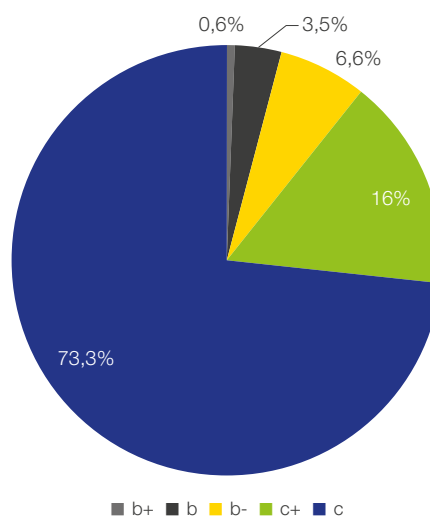
I. Wyniki w obszarze zarządzania środowiskiem:

W obszarze zarządzania środowiskiem żadna ze spółek nie otrzymała oceny „a” oraz „a-”, co oznacza, że żadna z firm nie raportuje na wysokim oraz stosunkowo wysokim poziomie w tym obszarze. 3 spółki, czyli 0,6% całości badanej próby, otrzymały wynik zadowolający „b+”. 6% spółek otrzymało ocenę „b”, natomiast 5,9% spółek raportowało na poziomie „b-”. Z kolei 21,5% spółek otrzymało ocenę „c+”. 319 spółek, czyli 66% badanej próby, otrzymało najniższą ocenę „c”, co oznacza, że firmy

te albo ujawniają znikomą informację na temat zarządzania środowiskowego, albo też nie udostępniły żadnej informacji w tym obszarze. Spośród tych 319 spółek, 32,3% posiadało znikomy zakres informacji, natomiast pozostałe nie ujawniły żadnych informacji na temat zarządzania środowiskowego.

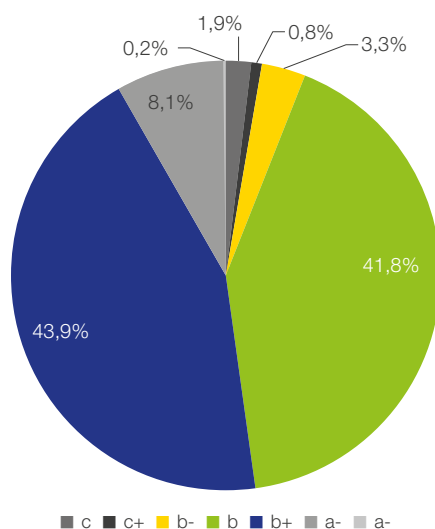
II. Wyniki w obszarze odpowiedzialności społecznej:

Podobnie jak w przypadku obszaru środowiskowego, w obszarze odpowiedzialności społecznej żadna ze spółek nie otrzymała oceny „a” oraz „a-”, co oznacza,

że żadna z firm nie raportuje na wysokim oraz stosunkowo wysokim poziomie w tym obszarze. 3 spółki, czyli 0,6% całości badanej próby, otrzymały wynik zadowalający „b+”. 3,5% spółek otrzymało ocenę „b”, natomiast 6,6% spółek raportowało na poziomie „b-”. Z kolei 16% spółek otrzymało ocenę „c+”. 354 spółki, czyli 73,3% badanej próby, otrzymały najniższą ocenę „c”, co oznacza, że firmy te albo posiadają znikomy zakres informacji, albo też nie udostępniły żadnych informacji z zakresu odpowiedzialności społecznej. Spośród tych 354 spółek, 57% posiadało znikomy zakres informacji, natomiast 43% nie ujawniło żadnych informacji z zakresu odpowiedzialności społecznej.

III. Wyniki w obszarze ładu korporacyjnego:

W obszarze ładu korporacyjnego tylko jedna spółka (0,2%) raportuje na poziomie wysokim i uzyskała ocenę „a”. 52% całości badanej próby otrzymało wynik stosunkowo wysoki, a więc na poziomie „a-” i „b+”. 41,8% spółek otrzymało ocenę „b”, natomiast 3,3% raportowało na poziomie „b-”. Jedynie 13 spółek otrzymało ocenę „c+” lub „c”, co oznacza, że tylko 2,7% spółek posiada znikomy zakres informacji lub też nie udostępniło żadnych informacji z zakresu ładu korporacyjnego.

Średnie ocen w sektorze na tle ryzyk sektorowych

Biorąc pod uwagę wyniki w poszczególnych trzech częściach analizy, można stwierdzić, że na wyróżnienie zasługują sektory energii oraz użyteczności publicznej, gdzie odpowiednio 90% i 87% spółek raportuje o kwestiach środowiskowych, a 90% i 93% spółek ujawnia informacje z zakresu odpowiedzialności społecznej. Ponadto wszystkie spółki należące do tych dwóch sektorów publikują informację dotyczącą ładu korporacyjnego. Są to jednak sektory o małej próbie badanych firm. Bardziej liczebnym sektorem, który uzyskał stosunkowo dobre wyniki, jest sektor materiałowy, gdzie raportowanie z zakresu ESG wynosi odpowiednio 86%, 98% i 100% dla poszczególnych części analizy. Wyniki w pozostałych sektorach pozostają na jednakowym, niskim poziomie w obszarze ES i na poziomie średnim w zakresie CG.

Na wyróżnienie zasługują sektory energii oraz użyteczności publicznej, gdzie odpowiednio 90% i 87% spółek raportuje o kwestiach środowiskowych, a 90% i 93% spółek ujawnia informacje z zakresu odpowiedzialności społecznej.

Jeżeli chodzi o raportowanie w obszarze ochrony środowiska, jest one najsłabsze spośród spółek z sektora telekomunikacyjnego, ochrony zdrowia, technologii informacyjnych, wyższych dóbr konsumpcyjnych oraz finansowego. Tylko 38,3% firm w tych sektorach ujawnia jakąkolwiek informację dotyczącą zagadnień środowiskowych.

Podobnie wygląda sytuacja w obszarze raportowania z zakresu odpowiedzialności społecznej. Jedynie 36,6% spółek należących do sektora telekomunikacyjnego, technologii informacyjnych i finansowego publikuje informację z tego zakresu.

Tabela 3. Poziom raportowania danych niefinansowych w podziale na sektory

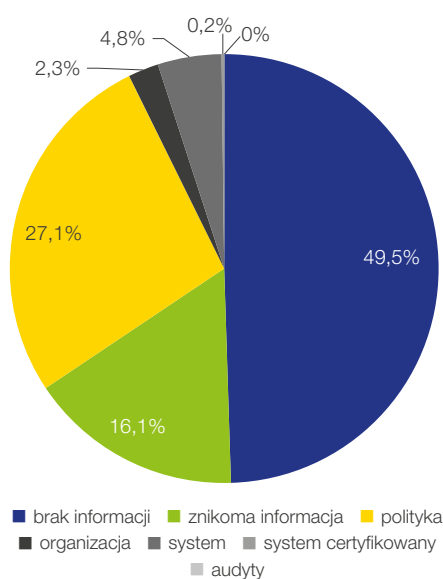
Sektor rynku	Ogólna liczba analizowanych firm	Liczba firm, które publikują informacje w części E	Liczba firm, które publikują informacje w części S	Liczba firm, które publikują informacje w części CG	Średnia ocena firm, które publikują informacje w części E	Średnia ocena firm, które publikują informacje w części S	Średnia ocena firm, które publikują informacje w części CG
Energii	10	9	9	10	b-	b-	b+
Telekomunikacyjny	7	3	4	7	c+	c+	b
Użyteczności publicznej	15	13	14	15	b-	c+	b+
Ochrony zdrowia	20	9	15	20	c	c	b
Podstawowych dóbr konsumpcyjnych	37	23	31	37	c	c	b
Materiałowy	51	44	50	51	c+	c+	b+
Technologii informacyjnych	56	23	29	56	c	c	b
Wyższych dóbr konsumpcyjnych	77	31	55	74	c	c	b
Finansowy	101	34	27	99	c	c	b+
Przemysłowy	109	78	97	108	c+	c	b

Wyniki analizy kryteriów Risk Rating w poszczególnych obszarach

W modelu Risk Rating w obszarze środowiskowym ocenie podlega 30 kryteriów, w obszarze społecznym 13, a w obszarze ładu korporacyjnego 11. Punktacja w analizie jest średnią poszczególnych kryteriów, które z kolei opierają się na podkryteriach. Wszystkie kryteria i podkryteria mają przypisaną określoną wartość. W obszarze środowiskowym i społecznym kryteria dzielą się na podstawowe, które brane są pod uwagę w ocenie spółek ze wszystkich sektorów, i kryteria charakterystyczne, które występują w poszczególnych sektorach. Kryteria w obszarze ładu korporacyjnego są takie same dla wszystkich sektorów. Tak jak w poprzednich edycjach, wszystkie spółki zostały sprawdzone i ocenione pod kątem zarówno kryteriów stałych, jak i kryteriów charakterystycznych dla poszczególnych sektorów.

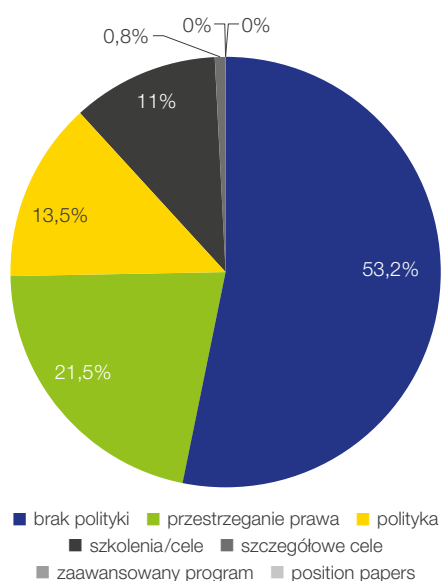
Wyniki analizy kryteriów stałych w zakresie ochrony środowiska:

1. Czy firma opisuje strukturę organizacyjną i procedury środowiskowe?

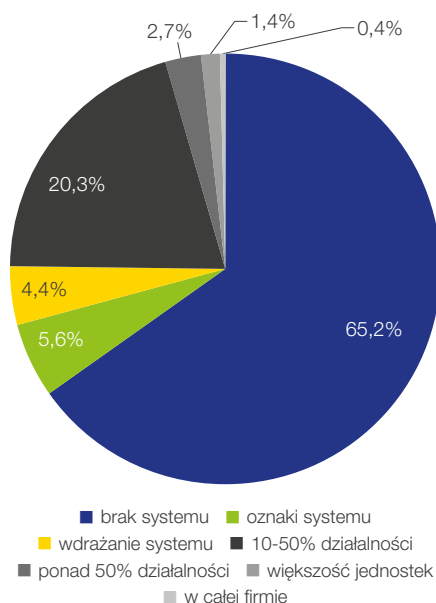
49,5% (239) spółek nie ujawniło żadnej informacji dotyczącej procedur środowiskowych, a 16,1% (78) publikuje informację świadczącą o tym, że kwestie środowiskowe tylko w minimalnym stopniu brane są pod uwagę w działalności biznesowej firmy. 27,1% (131) spółek posiada politykę środowiskową, a kolejne 2,3% (11) z nich ujawnia informację na temat struktury organizacyjnej odpowiadającej za implementację owej polityki (patrz wykres: organizacja). 4,8% (23) spółek wdrożyło system zarządzania środowiskowego oparty na normie ISO 14001 lub dokładnie opisuje istniejące procedury środowiskowe. Tylko w przypadku 1 spółki (0,2%) ponad 80% działalności biznesowej prowadzonej jest w oparciu o certyfikowany system zarządzania środowiskowego lub opublikowane są wyniki audytów środowiskowych. Żadna ze spółek nie ujawnia informacji dotyczącej wyników audytów środowiskowych dla wszystkich swoich jednostek.

2. W jakim zakresie firma prezentuje politykę środowiskową i jej cele?

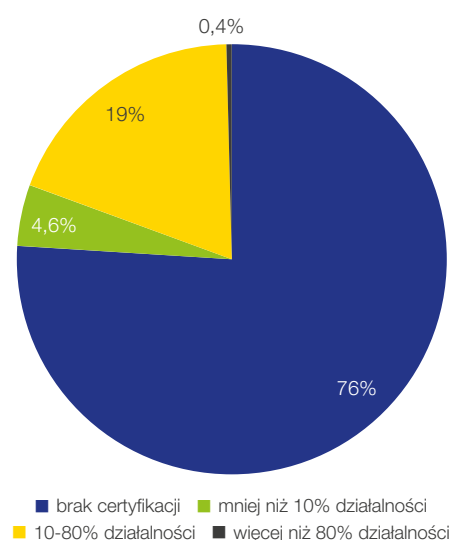
53,2% (257) spółek nie posiada polityki środowiskowej. 21,5% (104) deklaruje działanie zgodne z prawem lub przestrzeganie regulacji środowiskowych, a 13,5% (65) spółek wdrożyło politykę środowiskową zgodną z międzynarodowymi normami. 11% (53) ujawnia informację dotyczącą szkolenia pracowników w obszarze ochrony środowiska lub przedstawia cele środowiskowe. Kolejne 0,8% (4) spółek szczegółowo je opisuje. Żadna ze spółek nie ujawnia informacji świadczącej o wprowadzeniu zaawansowanego programu środowiskowego lub nie publikuje oficjalnych polityk (tzw. position papers) obejmujących takie zagadnienia, jak globalne ocieplenie lub zarządzanie zasobami wodnymi.

3. Stopień wdrożenia systemu zarządzania środowiskowego

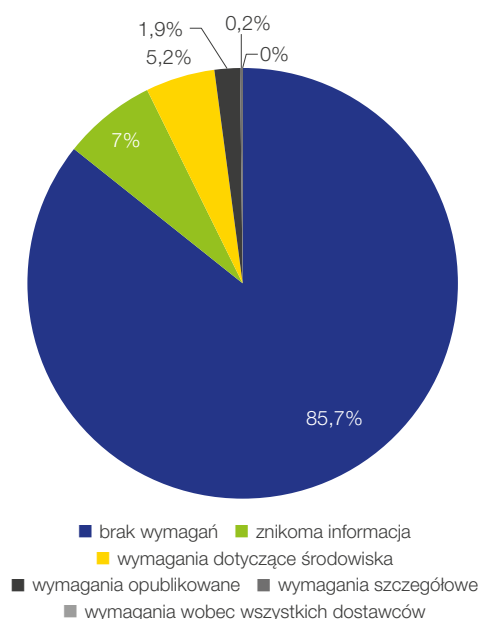
65,2% (315) spółek nie wdrożyło systemu zarządzania środowiskowego. W przypadku 5,6% (27) istnieją oznaki świadczące o istnieniu systemu zarządzania, np. monitorowanie zgodności z regulacjami środowiskowymi. 4,4% (21) pracuje nad wdrożeniem systemu zarządzania, a w przypadku 20,3% (98) taki system obejmuje 10–50% działalności spółki. Więcej niż 50% działalności podlega systemowi zarządzania środowiskowego w przypadku 2,7% (13) spółek. 1,4% (7) spółek wprowadziło ten system w większości swoich jednostek, a tylko 0,4% (2) wdrożyło system zarządzania środowiskowego w całej firmie.

4. W jakim zakresie firma wdrożyła standard ISO 14001 i/lub EMAS?

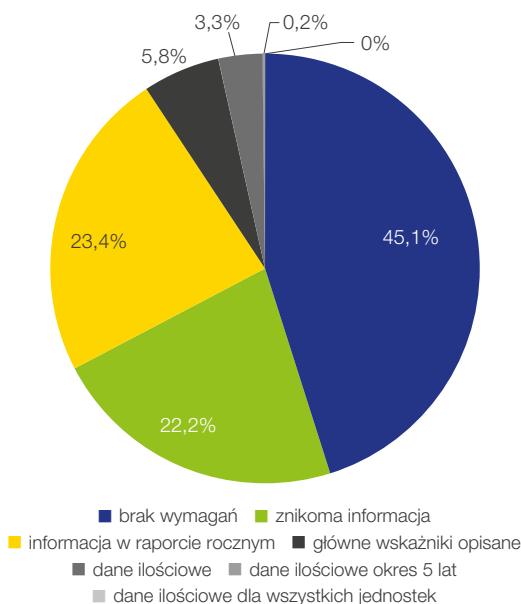
76% (367) spółek nie wdrożyło systemu ISO 14001 lub EMAS albo nie ujawnia informacji na ten temat. W przypadku 4,6% (22) spółek certyfikacja obejmuje mniej niż 10% działalności, a w 19% (92) przypadków certyfikowanych zostało 10–80% działalności spółki. 0,4% (2) spółek posiada certyfikowany system zarządzania środowiskowego obejmujący ponad 80% działalności.

5. Wymogi środowiskowe względem dostawców

Znaczna większość badanych spółek, 85,7% (414), nie posiada wymogów środowiskowych w odniesieniu do dostawców. W przypadku 7% (34) spółek wymagania środowiskowe zostały opisane w sposób bardzo pobieżny. 5,2% (12) spółek deklaruje, iż elementy ochrony środowiska są brane pod uwagę w wyborze dostawców. 1,9% (9) spółek publikuje informacje o tym, jakie aspekty środowiskowe wpływają na wybór dostawców, a 0,2% (1) dokładnie precyzuje wymagania stawiane dostawcom. Żadna ze spółek nie wymaga działania zgodnego z wymaganiami środowiskowymi u wszystkich dostawców lub aspekt ten jest pomijany w promowaniu środowiskowo lepszych rozwiązań.

6. Jaki jest zakres i jakość informacji środowiskowych prezentowanych przez firmę?

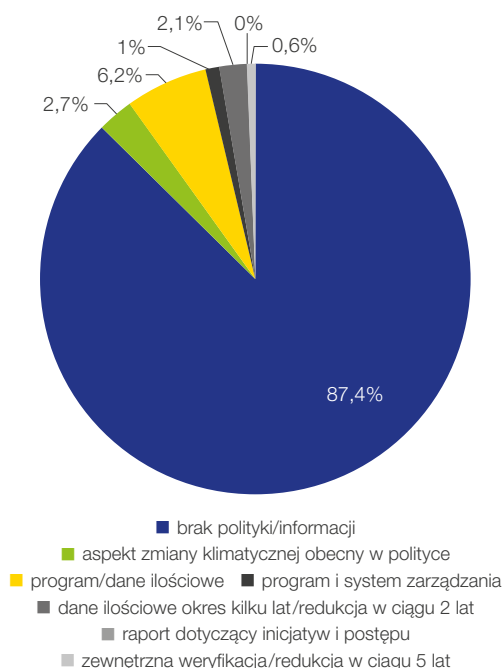

45,1% (218) spółek w ogóle nie raportuje, a 22,2% (107) ujawnia jedynie znikomą informację na temat zagadnień środowiskowych. W przypadku 23,4% (113) spółek temat ochrony środowiska został poruszony ogólnie w raporcie rocznym. 5,8% (28) spółek ujawnia informację na temat wskaźników środowiskowych istotnych w działalności firmy, a 3,3% (16) spółek przedstawia dane ilościowe w odniesieniu do tych aspektów w okresie kilku lat. Jedynie w przypadku 0,2% (1) spółek dane te obejmują wszystkie istotne wskaźniki i są zaprezentowane za okres 5 lat. Żadna ze spółek nie publikuje danych ilościowych dotyczących wydajności środowiskowej dla wszystkich jednostek w okresie ostatnich 5 lat.

7. Jak zmieniała się w czasie ilość gazów cieplarnianych emitowanych przez firmę?

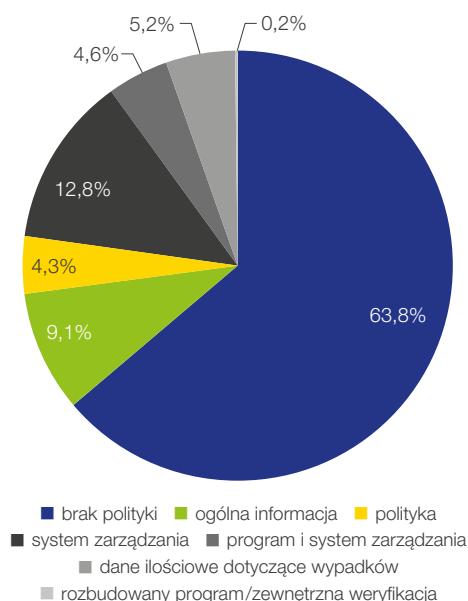
Znaczna większość, bo 87,4% (422), spółek nie posiada polityki środowiskowej obejmującej aspekt emisji gazów cieplarnianych lub nie ujawnia informacji na ten temat. 2,7% (13) spółek porusza to zagadnienie w swojej polityce środowiskowej. Dalsze 6,2% (30) spółek wdrożyło program lub wytyczne mające na celu redukcję emisji lub publikuje dane ilościowe dotyczące emisji CO₂. 1% (5) spółek posiada program i system zarządzania implementowany w celu obniżenia emisji gazów cieplarnianych. 2,1% publikuje dane ilościowe za okres ostatnich kilku lat lub wykazuje spadek w poziomie emisji na przestrzeni dwóch ostatnich lat. Żadna z firm nie opublikowała raportu ilustrującego

inicjatywy i postępy w redukowaniu emisji. W przypadku 0,6% (3) spółek dane ilościowe zostały zweryfikowane przez zewnętrznego audytora lub zmniejszyły się w ciągu 5 ostatnich lat.

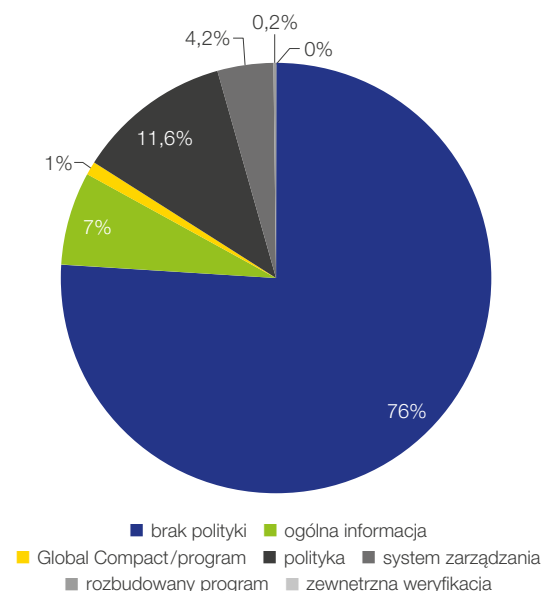
Wyniki analizy kryteriów stałych w zakresie odpowiedzialności społecznej

1. W jakim stopniu firma ujawnia informacje o swojej polityce i systemie zarządzania odnośnie BHP?

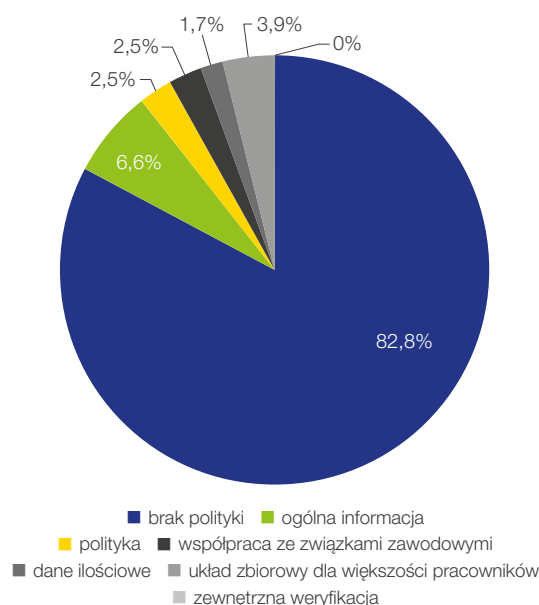
63,8% (308) spółek nie posiada polityki dotyczącej bezpieczeństwa i higieny pracy. 9,1% (44) spółek ujawnia bardzo ogólną informację dotyczącą tego zagadnienia. 4,3% (21) spółek publikuje politykę BHP, a kolejne 12,8% (62) spółek posiada system zarządzania w tym obszarze. 4,6% (1,33) spółek wdrożyło system zarządzania w oparciu o program, a 5,2% (25) spółek publikuje dane ilościowe dotyczące liczby wypadków. Jedynie 0,2% (1) spółek posiada rozbudowany program BHP lub program ten został poddany zewnętrznej weryfikacji.

2. Stosunek firmy do kwestii różnorodności i dyskryminacji pracowników

76% (367) spółek nie posiada polityki antydyskryminacyjnej, a jedynie 7% (34) oświadcza, że przeciwdziała dyskryminacji lub ujawnia ogólną informację wskazującą na istnienie polityki w tym obszarze. 1% (5) spółek jest sygnatariuszem Global Compact lub posiada program dotyczący kwestii różnorodności. 11,6% (56) spółek publikuje politykę różnorodności, a kolejne 4,2% (20) wdrożyło system zarządzania w tym obszarze. Tylko 0,2% (1) spółek wdrożyło rozbudowany program przeciwko dyskryminacji. Żadna spośród badanych firm nie uzyskała zewnętrznej weryfikacji swojego programu antydyskryminacyjnego.

3. Czy firma ujawnia informacje o wolności zrzeszania się i układach zbiorowych?

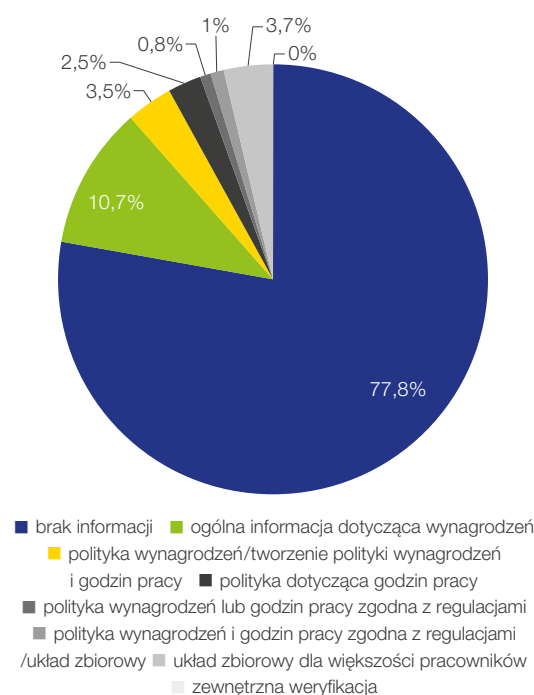

Znaczna większość, bo aż 82,8% (400) spółek nie posiada polityki odnoszącej się do wolności zrzeszania się. 6,6% (32) spółek publikuje informację ogólną, deklarując poszanowanie dla prawa pracowników do zrzeszania się. Z kolei 2,5% (12) spółek posiada politykę dotyczącą tej kwestii. W przypadku kolejnych 2,5% (12) spółek istnieją wskazówki świadczące o wdrożeniu polityki, gdyż opublikowana została informacja o współpracy ze związkami zawodowymi. 1,7% spółek (8) ujawnia informację o liczbie pracowników objętych układem zbiorowym, a w przypadku 3,9% (19) spółek układy zbiorowe obejmują większość pracowników. Żadna z firm nie uzyskała zewnętrznej weryfikacji obejmującej politykę i system zarządzania lub liczbę pracowników objętych układem zbiorowym.

4. Czy firma posiada politykę dotyczącą czasu pracy i systemu wynagrodzeń?

77,8% spółek (376) nie ujawnia żadnej informacji dotyczącej wynagrodzeń lub godzin pracy. W przypadku 10,7% (51) spółek istnieją wskazówki świadczące o tym, że system wynagrodzeń został zaimplementowany. 3,5% (17) spółek posiada politykę wynagrodzeń lub pracuje nad stworzeniem polityki dotyczącej zarówno wynagrodzeń, jak i godzin pracy. 2,5% (12) spółek ujawnia informację dotyczącą godzin pracy lub raportowanie na ten temat wskazuje, że polityka wynagrodzeń i godzin pracy została wdrożona. 0,8% (4) spółek posiada politykę wynagrodzeń lub godzin pracy zgodną z wymaganiami legislacyjnymi. 1% (5)

spółek wdrożył polityki zgodne z normami w odniesieniu do obu aspektów lub istniejący układ zbiorowy reguluje te kwestie. 3,7% (18) wdrożyło system zarządzania wspierający implementację polityk lub większość pracowników objęta została układem zbiorowym. Żadna ze spółek nie uzyskała weryfikacji zewnętrznej dla implementowanych systemów ani nie ujawniła informacji świadczącej o tym, że wspomniane polityki dotyczą wszystkich pracowników spółki i pracowników kontraktowych.

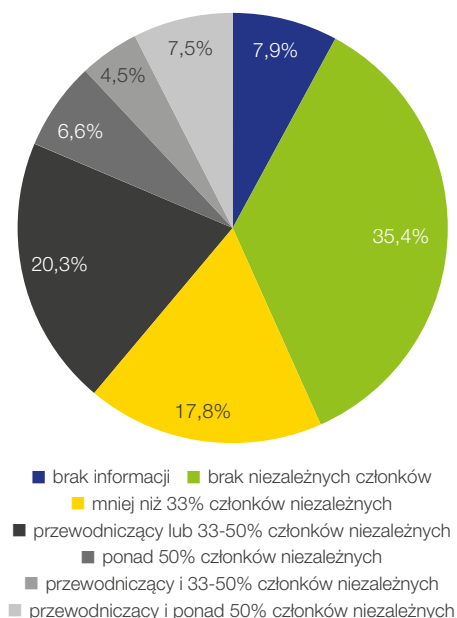

Wyniki analizy kryteriów stałych w zakresie ładu korporacyjnego

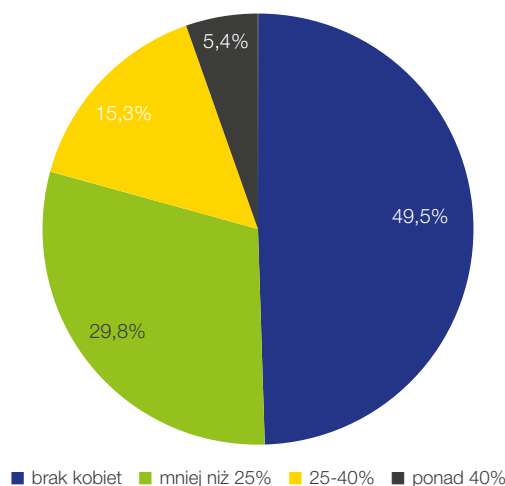
1. Jaki jest stopień niezależności członków Rady Nadzorczej?

7,9% (38) spółek nie ujawniło informacji dotyczącej niezależności członków Rady Nadzorczej. W przypadku 35,4% (171) spółek żaden z dyrektorów nie jest niezależny lub istnieją jedynie wskazówki świadczące o niezależności członków Rady. 17,8% firm deklaruje, że mniej niż 33% członków spełnia kryteria niezależności lub w skład Rady Nadzorczej wchodzi dyrektorzy niezależni, ale ich nazwiska nie zostały ujawnione. W przypadku 20,3% spółek (98) przewodniczący lub 33–50% członków Rady Nadzorczej jest niezależnych. W Radzie Nadzorczej 6,6% badanych spółek (32) ponad połowa jej członków spełnia kryteria niezależności. 4,5% (22) spółek oświadczyło,

że przewodniczący oraz 33–50% członków Rady jest niezależnych. Kryteria niezależności w odniesieniu do przewodniczącego i ponad połowy członków Rady Nadzorczej spełnione są w przypadku 7,5% (2) spółek.

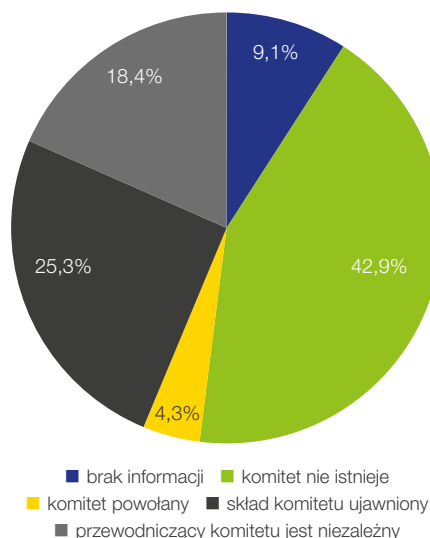

2. Jaki procent członków rady nadzorczej stanowią kobiety?

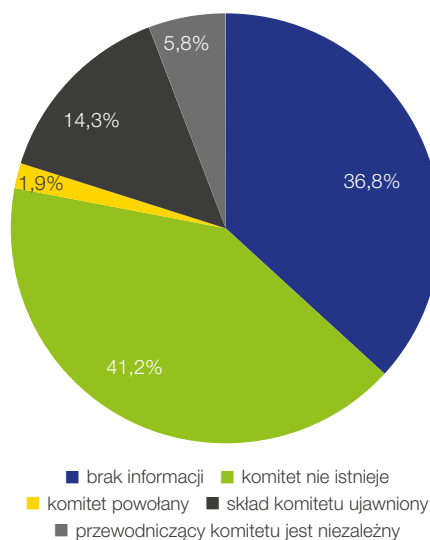
Prawie połowa (49,5%) spośród próby badanych spółek nie posiada w składzie rady nadzorczej kobiet. W 29,8% (144) spółek kobiety stanowią mniej niż 25% członków Rady, a w 15,3% (74) spółek 25–40% członków rady nadzorczej to kobiety. W przypadku zaledwie 5,4% (26) w skład Rady Nadzorczej wchodzi ponad 40% kobiet.

3. Powołanie komitetu audytu, jego skład i niezależność przewodniczącego

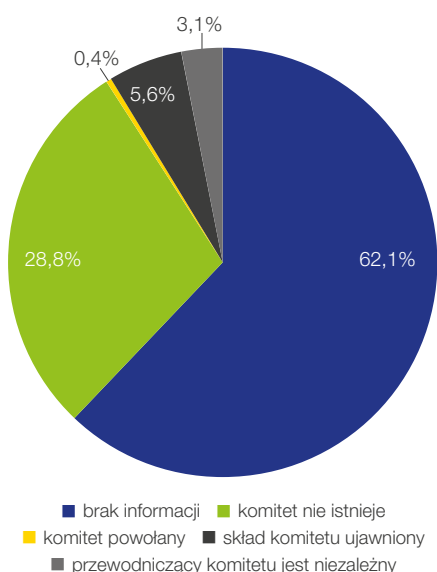
9,1% (44) spółek nie ujawnia informacji, a 42,9% (207) deklaruje, że nie posiada komitetu audytu. W przypadku 4,3% (21) komitet audytu został powołany, a 25,3% (122) spółek ujawnia informację o jego składzie. 18,4% (89) spółek oświadczyło, że przewodniczący komitetu jest niezależny.

4. Powołanie komisji ds. wynagrodzeń, jej skład i niezależność przewodniczącego

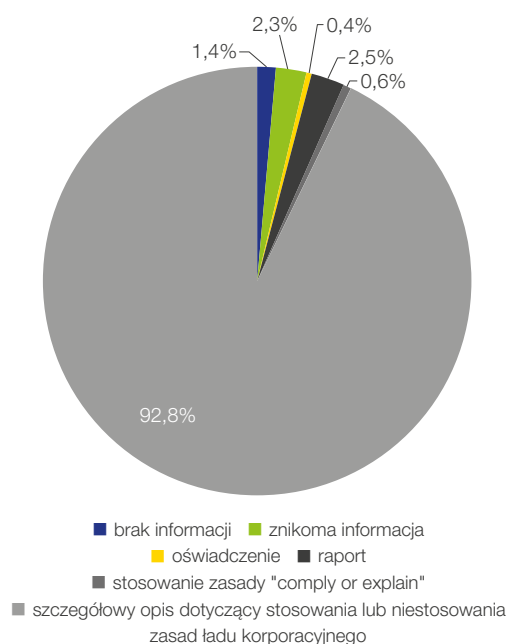
36,8% (178) spółek nie ujawnia informacji, a 41,2% (199) deklaruje, że nie posiada komitetu wynagrodzeń. W przypadku 1,9% (9) komitet wynagrodzeń został powołany, a 14,3% (69) spółek ujawnia informację o jego składzie. 5,8% (28) spółek oświadczyło, że przewodniczący komitetu jest niezależny.

5. Powołanie komisji ds. nominacji, jej skład i niezależność przewodniczącego

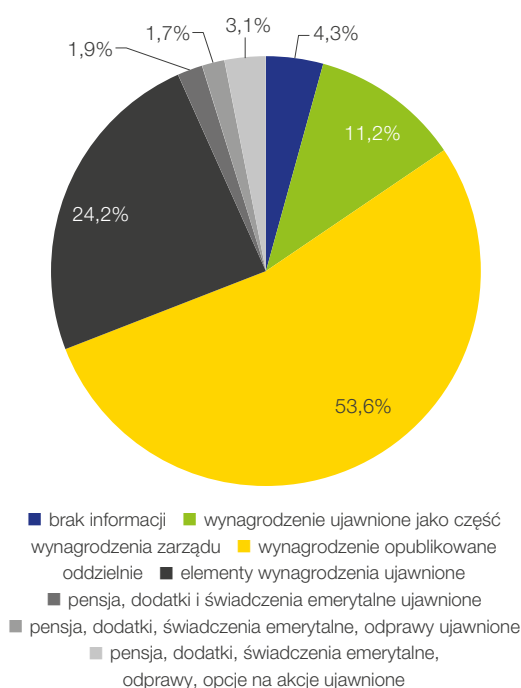
62,1% (300) spółek nie ujawnia informacji, a 28,8% (139) deklaruje, że nie posiada komitetu nominacji. W przypadku 0,4% (2) komitetu nominacji został powołany, a 5,6% (27) spółek ujawnia informację o jego składzie. 3,1% (15) spółek oświadczyło, że przewodniczący komitetu jest niezależny.

6. Czy firma odnosi się do obowiązujących regulacji w zakresie ładu korporacyjnego?

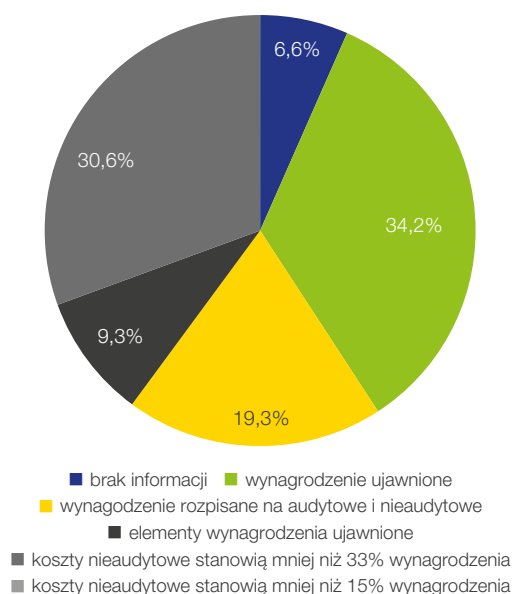
Jedynie 1,4% badanych spółek nie ujawnia informacji dotyczących ładu korporacyjnego. W przypadku 2,3% (11) spółek ta informacja jest znikoma, a 0,4% (2) spółek prezentuje jedynie oświadczenie dotyczące ładu korporacyjnego. 2,5% (12) spółek publikuje raport o stosowaniu zasad ładu korporacyjnego. 0,6% (3) firm informuje, iż stosuje zasadę „comply or explain”, a 92,8% (448) spółek szczegółowo opisuje powody stosowania lub niestosowania się do zasad ładu korporacyjnego.

7. Jakie informacje na temat wynagrodzenia Prezesa zarządu ujawnia firma?

4,3% (21) spółek nie ujawnia informacji o wynagrodzeniu Prezesa. 11,2% (54) firm ujawnia informację na ten temat, ale wyłącznie jako część wynagrodzenia całego zarządu, a w raportowaniu 53,6% (259) spółek informacja o wynagrodzeniu Prezesa została opublikowana oddzielnie. 24,2% (117) spółek ujawnia informację o elementach wynagrodzenia. W przypadku 1,9% (9) spółek wynagrodzenie zostało rozpisane na stałą pensję, dodatki i świadczenia emerytalne, 1,7% spółek dodatkowo opublikowało informację o odprawach, a 3,1% (15) spółek raportuje o wysokości pensji, dodatków, świadczeń emerytalnych, jak również o warunkach uzyskania opcji na akcje, rozwiązania umowy i o odprawie.

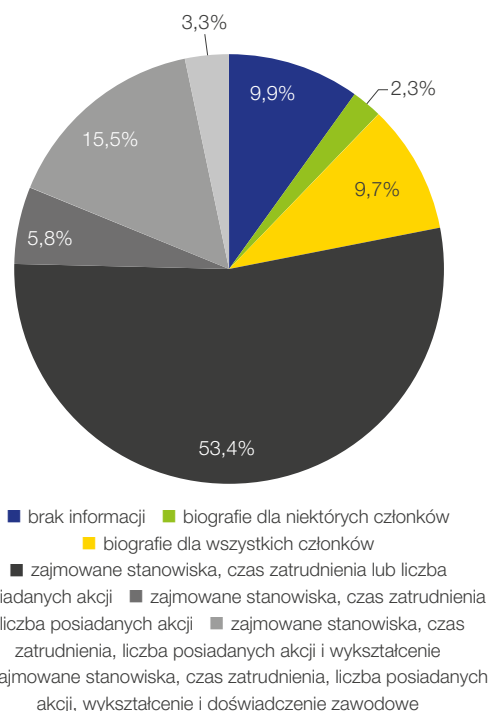
8. Jakie informacje na temat wynagrodzenia firm audytorskich ujawnia firma?

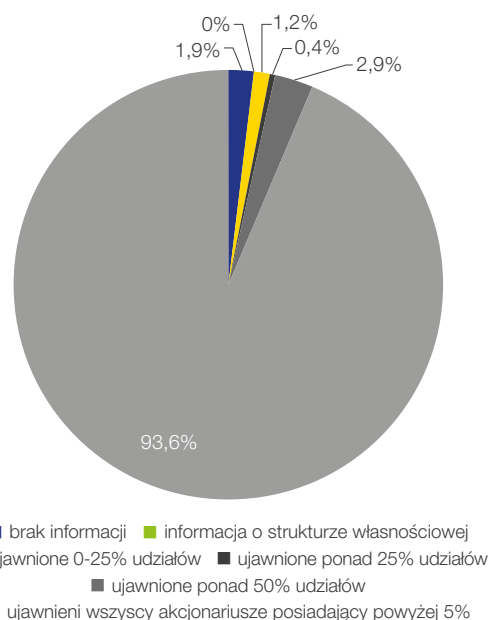
6,6% (32) spółek nie ujawnia informacji na temat wynagrodzenia audytora. 34,2% (165) spółek publikuje taką informację, ale nie precyzuje wysokości wynagrodzenia audytowego i nieaudytowego. Informację o wynagrodzeniu biegłego rewidenta z uwzględnieniem podziału na koszty audytu i pozostałe usługi ujawnia 19,3% (93) spółek. W przypadku 9,3% (45) i 30,6% (148) spółek koszty usług nieaudytowych nie przekraczają odpowiednio 33% i 15% łącznej sumy wynagrodzenia rewidenta.

9. Jak szczegółowo są informacje dotyczące Rady Nadzorczej?

9,9% (48) spółek nie publikuje informacji o członkach Rady Nadzorczej, a 2,3% (11) udostępnia informację dotyczącą tylko niektórych członków. 9,7% ujawnia biografie członków, a w przypadku 53,4% (258) spółek opublikowana jest również informacja o zajmowanych stanowiskach, liczbie posiadanych akcji lub czasie zatrudnienia w spółce. 5,8% (28) spółek informuje o zajmowanych stanowiskach, liczbie akcji i czasie zatrudnienia. Ponadto, 15,5% (75) spółek ujawnia również informację o wykształceniu członków Rady, a 3,3% (16) spółek dodatkowo udostępnia informację o wieku i doświadczeniu zawodowym w okresie ostatnich 10 lat.

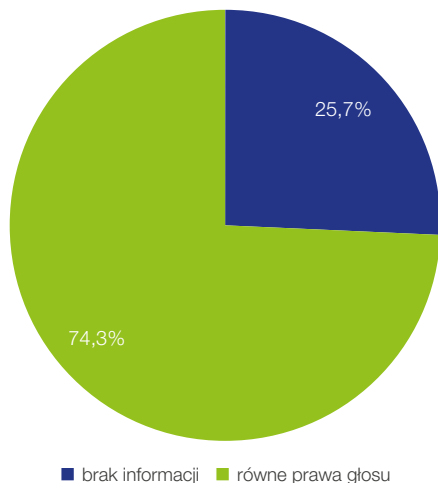
10. Jak szczegółowo opisana jest struktura własnościowa firmy?

1,9% (9) spółek nie publikuje informacji o strukturze własnościowej spółki. W przypadku 1,2% (6) spółek dostępna jest informacja o akcjonariuszach posiadających 0–25% udziałów i/lub praw głosu. 0,4% (2) i 2,9% (14) spółek ujawniło informację o akcjonariuszach posiadających odpowiednio ponad 25% i 50% akcji i praw głosu. 93,6% (452) spółek opublikowało

informację o wszystkich akcjonariuszach posiadających co najmniej 5% udziałów.

11. Czy prawa głosu akcjonariuszy są równe?

25,7% spółek nie ujawnia informacji dotyczących prawa głosu lub prawa głosu nie są równe dla wszystkich akcjonariuszy. 74,3% (359) publikuje informacje o równych prawach głosu.

Kryteria charakterystyczne wykorzystane przy ocenie spółek

Ze względu na fakt, że metoda Risk Rating uwzględnia także specyfikę sektorową, poza kryteriami ogólnymi (stałymi) firmy zostały ocenione pod kątem dodatkowych kryteriów, będących kluczowymi dla danego sektora. Należy zaznaczyć, że obszar ładu korporacyjnego nie posiada kryteriów charakterystycznych – wszystkie kryteria dotyczą każdej z badanych spółek niezależnie od sektorów.

Tabela 4. Kryteria charakterystyczne dla poszczególnych sektorów

		energetyczny	finansowy	materiałowy	ochrona zdrowia	podstawowe dobra konsumpcyjne	przemysłowy	technologii informacyjnych	telekomunikacyjny	użyteczności publicznej	wyższe dobra konsumpcyjne
Pozostałe wskaźniki oceny obszaru środowiskowego											
1	Czy firma posiada program poprawy wydajności energetycznej swoich produktów? Czy firma posiada program ukierunkowany na ekoprojektowanie (w tym wydajność energetyczną) np. Green Range, Green Fleet, Energy Star, TCO.	x			x		x	x			x
2	Jak zmieniała się ilość produkowanych odpadów na przestrzeni czasu? Czy poziom wytwarzanych odpadów jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją odpadów.	x	x	x	x	x	x	x			x
3	Jak zmieniała się liczba niebezpiecznych odpadów na przestrzeni czasu? Czy poziom wytwarzanych odpadów jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją niebezpiecznych odpadów.	x		x	x	x	x			x	x
4	Jak zmieniał się poziom emisji gazów innych niż gazy cieplarniane? Czy spółka posiada politykę związaną z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane, czy poziom emisji jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z ich redukcją.	x		x	x	x	x	x		x	x

		energetyczny	finansowy	materiałowy	ochrona zdrowia	podstawowe dobra konsumpcyjne	przemysłowy	technologii informacyjnych	telekomunikacyjny	użyteczności publicznej	wyższe dobra konsumpcyjne
5	Jak zmieniło się zużycie energii na przestrzeni czasu? Czy firma posiada politykę związaną ze zużyciem energii, czy poziom zużywanej energii jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją zużywanej energii.	x	x	x	x	x		x	x	x	x
6	Jak zmieniło się zużycie wody na przestrzeni czasu? Czy firma posiada politykę związaną z użyciem wody, czy poziom zużywanej wody jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją zużywanej wody.	x	x	x	x	x		x		x	x
7	Jak firma działa w zakresie zarządzania substancjami niebezpiecznymi? Czy firma przestrzega zaleceń w zakresie zarządzania substancjami niebezpiecznymi oraz czy wdrożyła politykę stopniowego wycofywania niebezpiecznych substancji ze swojej produkcji lub czy deklaruje zgodność z dyrektywami, takimi jak RoHS.	x	x		x		x	x			x
8	Czy firma posiada strategię rozwoju swojej działalności w kierunku wykorzystania odnawialnych źródeł energii? Czy i na jaką skalę dostarczana energia pozyskiwana jest z odnawialnych źródeł lub czy prowadzone są badania w tym zakresie.	x								x	
9	Czy firma bierze odpowiedzialność za przywrócenie środowiska naturalnego do jego stanu pierwotnego? Czy firma posiada politykę dotyczącą przywracania środowiska do jego stanu naturalnego po zakończonych projektach lub czy publikuje przykłady takich inicjatyw.	x		x			x			x	x
10	Czy firma przeprowadza ocenę oddziaływania na środowisko naturalne na etapie planowania projektów? Czy firma uwzględnia działania prośrodowiskowe i przeprowadza ocenę oddziaływania na środowisko na etapie planowania projektów.	x	x	x			x			x	
11	Jaka część lasów należących do firmy posiada certyfikat gospodarki leśnej FSC?			x							
12	Jaka część kupowanych surowców posiada certyfikat kontroli pochodzenia produktu? Jaka część surowców drzewnych uzyskała certyfikat pochodzenia produktu FSC.			x							
13	W jakim stopniu firma prowadzi analizy ryzyka nowych chemikaliów i produktów? Czy firma przeprowadza analizę ryzyka na etapie przygotowywania nowych produktów.			x							
14	Jak zmienia się ilość odpadów budowlanych/przemysłowych na przestrzeni czasu? Czy firma posiada politykę dotyczącą ograniczania produkcji odpadów budowlanych/przemysłowych, czy poziom produkowanych odpadów jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z ich redukcją.						x				

		energetyczny	finansowy	materiałowy	ochrona zdrowia	podstawowe dobra konsumpcyjne	przemysłowy	technologii informacyjnych	telekomunikacyjny	użyteczności publicznej	wyższe dobra konsumpcyjne
15	Jak zmieniało się zużycie paliwa na przestrzeni czasu? Czy firma posiada politykę związaną ze zużyciem paliwa, czy poziom zużywanego paliwa jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z racjonalizacją transportu.						x				
16	Jak zmieniało się zapotrzebowanie na ogrzewanie nowo wybudowanych budynków w przeliczeniu na jeden metr kwadratowy? Czy firma poprzez zastosowanie nowoczesnych rozwiązań energooszczędnych jest w stanie zmniejszyć zapotrzebowanie na ciepło.						x				
17	Czy firma posiada program zarządzania środowiskiem w zakresie logistyki oraz rozwiązań transportowych? Czy firma opisuje w jaki sposób minimalizuje swój wpływ na środowisko naturalne w tym zakresie.				x	x	x		x		x
18	Czy firma posiada system recyklingu zużytego sprzętu? Czy i na jaką skalę firma bierze odpowiedzialność za odzysk i powtórne przetwarzanie zużytego sprzętu.				x			x			x
19	Czy firma posiada politykę racjonalizowania podróży służbowych? Czy firma poprzez zastosowanie nowoczesnych rozwiązań wideo i telekonferencyjnych realizuje politykę racjonalizowania podróży służbowych.		x		x			x	x		x
20	Czy firma oferuje produkty ekologiczne lub produkty korzystne dla środowiska? Czy firma posiada w swojej ofercie produkty ekologiczne lub mające korzystny wpływ na środowisko naturalne.					x					x
21	Czy firma posiada system składowania i utylizacji sprzętu komputerowego? Czy i na jaką skalę firma wdrożyła system składowania i utylizacji sprzętu komputerowego.				x			x			
22	Czy firma posiada procedury uwzględniające kryteria środowiskowe w procesie finansowania projektów?		x								
23	Czy firma zachowuje się jak odpowiedzialny inwestor w kwestiach środowiskowych? Czy bierze pod uwagę kwestie środowiskowe w planowanych inwestycjach i/lub została sygnatariuszem zasad odpowiedzialnego inwestowania PRI.		x								

	energetyczny	finansowy	materiałowy	ochrona zdrowia	podstawowe dobra konsumpcyjne	przemysłowy	technologii informacyjnych	telekomunikacyjny	użyteczności publicznej	wyższe dobra konsumpcyjne
--	--------------	-----------	-------------	-----------------	-------------------------------	-------------	----------------------------	-------------------	-------------------------	---------------------------

Pozostałe wskaźniki oceny obszaru odpowiedzialności społecznej

1	W jakim stopniu firma raportuje kwestie pracy przymusowej? Czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem pracy przymusowej (np. podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami).	x		x	x	x	x	x	x	x
2	Czy firma informuje o inicjatywach zaangażowania społecznego? Jakie są relacje firmy ze społecznością lokalną, w miejscu gdzie ma swoją siedzibę. Jakie konkretne działania firma podejmuje w celu nawiązania lub poprawy dialogu z tym interesariuszem.	x		x	x	x	x	x	x	x
3	Czy firma gwarantuje przestrzeganie praw człowieka przez personel ochrony? Jakie konkretne działania firma podejmuje w celu zagwarantowania przestrzegania praw człowieka przez personel ochrony (np. szkolenia, podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami).	x		x		x				x
4	W jakim stopniu firma raportuje zagadnienia dotyczące korupcji? Czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem korupcji, m.in. czy podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
5	Polityka praw człowieka w łańcuchu dostaw. Jakie są relacje firmy z dostawcami w kontekście społecznej odpowiedzialności, czy zostały przedstawione konkretne wymagania w tym obszarze.	x		x	x	x	x	x	x	x
6	Program i system zarządzania dotyczące praw człowieka w łańcuchu dostaw. Na jaką skalę firma wdrożyła system zarządzania oraz programy dotyczące przestrzegania praw człowieka w łańcuchu dostaw.	x		x	x	x	x	x	x	x
7	Raportowanie i ocena działań w zakresie praw człowieka i łańcucha dostaw. Czy firma publikuje raporty zawierające zewnętrzną i/lub niezależną ocenę działań oraz wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców.	x		x	x	x	x	x	x	x
8	W jakim stopniu firma raportuje kwestie zatrudniania dzieci? Czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem zatrudnianiu do pracy dzieci (np. podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami).				x					x
9	Inwestycje. Czy firma włącza reguły społecznej odpowiedzialności w proces zarządzania i kształtowania decyzji inwestycyjnych.		x							

Podsumowanie 2016

Wyniki tegorocznej edycji wskazują, iż poziom ujawniania danych niefinansowych w części środowiskowej i społecznej jest nadal słaby.

W większości przypadków spółki ograniczają się do publikowania informacji o stosowaniu się do wymogów legislacyjnych, o certyfikacie ISO 14001, polityce środowiskowej, a także o wdrożeniu zintegrowanego systemu zarządzania. Sporadycznie pojawia się informacja dotycząca rzeczywistego oddziaływania na środowisko, tzw. wydajności środowiskowej. Spośród spółek, w których analizie pojawiają się kryteria¹ dotyczące emisji gazów cieplarnianych, zużycia energii, wody i produkcji odpadów, odpowiednio tylko 12,6% (61 spółek z 483), 20,9% (99 spółek z 473), 24,1% (37 spółek z 153) i 19,3% (54 spółki z 280) ujawnia informację na ten temat. Jedynie 14,3% badanych spółek (69 z 483) ujawnia informację dotyczącą wymagań środowiskowych wobec dostawców.

W zakresie odpowiedzialności społecznej dominującą informacją jest opis działań w obszarze bezpieczeństwa i higieny pracy oraz inicjatyw w zakresie zaangażowania społecznego. Odpowiednio 36,2% spółek (175 z 483) i 45% spółek (141 z 312) publikuje informację dotyczącą tych aspektów.

Okazjonalnie pojawia się również informacja dotycząca przeciwdziałania dyskryminacji. W tym zakresie raportuje tylko 24% spółek (116 z 483). Natomiast bardzo rzadko pojawia się informacja dotycząca takich zagadnień, jak korupcja czy wymagania z zakresu społecznej odpowiedzialności w odniesieniu do dostawców. Odpowiednio, tylko 17,9% spółek (77 z 431) i 13,8% spółek (44 z 320) publikuje informację na ten temat.

Jedynie w zakresie ładu korporacyjnego spółki raportują na wysokim poziomie. Aż 97,3% spółek (470 z 483) raportuje na poziomie średnim, stosunkowo wysokim lub wysokim. Jedynie 2,7% firm (13 z 483) ujawnia informację na poziomie niskim lub stosunkowo niskim. Może to wynikać z faktu, iż na spółki został nałożony obowiązek stosowania się do wytycznych zawartych w Kodeksie Dobrych Praktyk. Brak podobnych regulacji w obszarze środowiskowym i odpowiedzialności społecznej skutkuje niskim poziomem raportowania w tych obszarach.

Natomiast warto zauważyć, że pojawiły się wcześniej niedostępne dokumenty, takie jak Kodeks Etyki, Kodeks Etyki dla Dostawców czy Raport CSR.

Po raz kolejny główną niedogodnością w procesie analizy była jakość danych ujawnianych przez spółki. Bardzo często publikowane były raporty skanowane i nieczytelne dla analityków. W celu zwiększenia przejrzystości publikowanych danych zaleca się, aby raporty były dostępne w jednym pliku, w formie elektronicznej, oraz aby te same informacje pokrywały się w języku polskim i angielskim, jeśli spółki raportują w obu językach. Istotne jest również, aby firmy stosowały jednolite nazewnictwo w celu skutecznej identyfikacji kluczowych zagadnień.

Problematyczny był również brak informacji o dacie aktualizacji informacji zawartych na stronie internetowej. Natomiast warto zauważyć, że pojawiły się wcześniej niedostępne dokumenty, takie jak Kodeks Etyki, Kodeks Etyki dla Dostawców czy Raport CSR.

¹ W obszarze środowiskowym i społecznym kryteria dzielą się na podstawowe, które brane są pod uwagę w ocenie spółek ze wszystkich sektorów, i kryteria charakterystyczne, które występują w poszczególnych sektorach. Kryteria w obszarze ładu korporacyjnego są takie same dla wszystkich sektorów.

Pięć lat analizy raportowania niefinansowego spółek giełdowych – jak zmieniły się praktyki

DR ROBERT SROKA, MANAGER ► EY
MAGDALENA SZCZEPANIK, STARSZY KONSULTANT ► EY

W ramach projektu „Analiza ESG spółek w Polsce” już od pięciu lat mierzymy poziom raportowania danych niefinansowych spółek notowanych na warszawskim parkiecie.

Zastosowanie tej samej metody pozwala na dokonywanie porównań i wyciąganie wniosków. Dlatego zdecydowaliśmy się na pokazanie kilku trendów, które uważamy za warte zauważenia przy ocenie dojrzałości spółek giełdowych w zakresie raportowania niefinansowego.

Zmienna liczba spółek notowanych na warszawskim parkiecie powoduje, że do analizy porównawczej wybraliśmy dwie grupy spółek:

- Spółki notowane na Rynku Głównym – do tej kategorii włączyliśmy te spółki, które były analizowane zarówno w roku 2012, jak i w 2016. Jest ich 408.
- Spółki zatrudniające powyżej 500 pracowników – czyli te, które zgodnie ze zmianami w Ustawie o rachunkowości od przyszłego roku będą zobowiązane do raportowania danych niefinansowych. Posiadamy informacje na temat 128 spółek, które spełniały to kryterium w roku 2015 i były notowane zarówno w roku 2012, jak i w 2016. Jest to wystarczająca próba do wyciągania wniosków, biorąc pod uwagę fakt, że wszystkich tego typu spółek w 2015 roku było 144.

Co z ładem korporacyjnym?

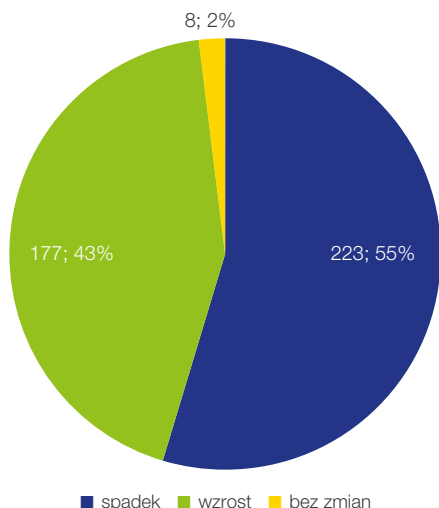
Realizując projekt „Analiza ESG spółek w Polsce”, za każdym razem chwaliliśmy spółki notowane na rynku głównym GPW za wysoki poziom raportowania danych w zakresie ładu korporacyjnego. W porównaniu z obszarem środowiskowym i społecznym poziom ujawniania informacji w zakresie ładu korporacyjnego jest nadal zdecydowanie wyższy.

Poziom raportowania danych w zakresie ładu korporacyjnego między rokiem 2012 a 2016 pogorszył się u 55% spółek.

Jednak ład korporacyjny, jako pewnego rodzaju kręgosłup spółki, powinien gwarantować jej stabilne i odpowiedzialne zarządzanie. Dlatego niepokoi zaobserwowany trend spadku transparentności w tym zakresie. Zgodnie z wynikami analizy, poziom raportowania danych w zakresie ładu korporacyjnego między rokiem 2012 a 2016 pogorszył się u 55% spółek.

Jeszcze gorzej wygląda sytuacja wśród tych spółek, które zatrudniają ponad 500 pracowników (128 badanych). W tej grupie wyniki są słabsze u 66% spółek. W zakresie ładu korporacyjnego spółki są obecnie mniej przejrzyste, a spadek ten wynika głównie z braku konsekwencji w informowaniu o niezależności członków rad nadzorczych oraz z braku publikacji życiorysów członków zarządów.

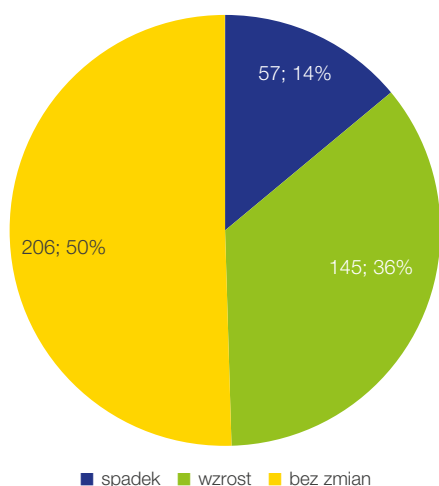
Poziom raportowania ładu korporacyjnego na Rynku Głównym GPW - porównanie wyników 2012 i 2016

Dane środowiskowe – oczekiwania rosną, a poziom się nie zmienia

Duży nacisk na kwestie środowiskowe ze strony regulatora i organizacji międzynarodowych, wzrost cen surowców czy decyzje dezinvestycyjne inwestorów, stanowią czynniki, które, wydawałoby się, wpłyną na poziom informowania przez spółki o kwestiach środowiskowych.

Poziom raportowania danych środowiskowych na Rynku Głównym GPW - porównanie wyników 2012 i 2016

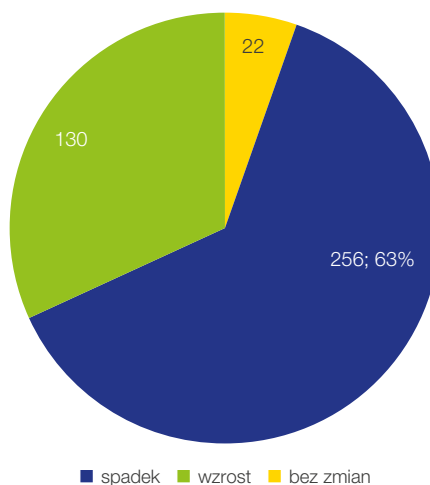

Jednak dokładnie 50% spośród analizowanych 408 spółek nie zmieniło między rokiem 2012 a 2016 swojego podejścia do raportowania danych środowiskowych. W 2016 roku o 14% spółek można było się dowiedzieć mniej na temat zarządzania zagadnieniami środowiskowymi niż pięć lat wcześniej. W tym samym przedziale czasowym 36% spółek poprawiło poziom informowania interesariuszy o tym, jak zarządzają środowiskiem.

Kwestie społeczne i pracownicze coraz ważniejsze

Do tej pory spółki giełdowe nie były prawnie zobowiązane do ujawniania danych społecznych i pracowniczych. A i teraz ten obowiązek dotknie jedynie około jednej trzeciej spółek notowanych na Rynku Głównym. Jednak, pomimo wciąż bardzo niskiego poziomu ujawniania danych społecznych, obecnie 63% spółek komunikuje więcej niż w roku 2012 informacji związanych z tymi zagadnieniami.

Poziom raportowania danych społecznych i pracowniczych na Rynku Głównym GPW - porównanie wyników 2012 i 2016

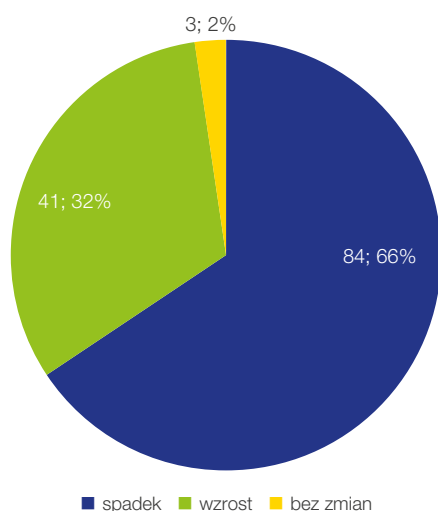

Na świeczniku – wyniki dla analizowanych spółek podlegających nowym wymogom raportowania danych niefinansowych

Przyjrzyjmy się bliżej spółkom, które od przyszłego roku będą zobowiązane do ujawniania danych niefinansowych. Dla przypomnienia – w ramach projektu „Analiza ESG spółek w Polsce” zostały zgromadzone dane o 128 spółkach, które w 2015 roku zatrudniały ponad 500 pracowników.

Jak już wspomniano, wśród spółek, które zostaną objęte obowiązkiem raportowania danych niefinansowych, poziom raportowania ładu korporacyjnego spadł u 66%.

Poziom raportowania ładu korporacyjnego spółek z zatrudnieniem powyżej 500 pracowników – porównanie wyników 2012 i 2016

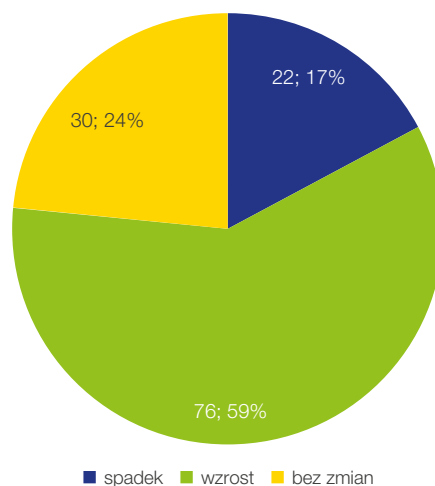

Jedną z kwestii do raportowania wymaganych przez nowe zapisy w Ustawie o rachunkowości jest korupcja i łapownictwo. Wśród badanych spółek w 2016 roku jedynie 14 informuje o tym, jaką posiada politykę, jaki program i system zarządzania tym istotnym ryzykiem, jakim jest korupcja i łapownictwo. Przed resztą spółek stoi zadanie albo wdrożenia odpowiednich działań, tam gdzie ich nie ma, albo rozpoczęcia raportowania o podjętych pracach, jeśli firma takie już podejmuje wewnętrznie.

Komunikacja na temat kwestii środowiskowych

Spółki, które zostaną objęte obowiązkiem ujawniania informacji niefinansowych, w większym stopniu poprawiły wyniki raportowania danych środowiskowych. Między rokiem 2012 a 2016 59% spółek poprawiło raportowanie danych środowiskowych. Jeśli jednak popatrzymy na wyniki z punktu widzenia wymogów regulacyjnych, to tylko 20% z nich ujawnia informacje środowiskowe, które te wymogi spełniają.

Poziom raportowania danych środowiskowych spółek z zatrudnieniem powyżej 500 pracowników – porównanie wyników 2012 i 2016

67% badanych spółek informuje na temat swojego podejścia do kwestii środowiskowych. 56% spółek na zadowalającym poziomie informuje o swojej polityce środowiskowej oraz stawianych w niej celach. Od 27% firm możemy dowiedzieć się, jak zmieniło się ich zużycie energii na przestrzeni czasu.

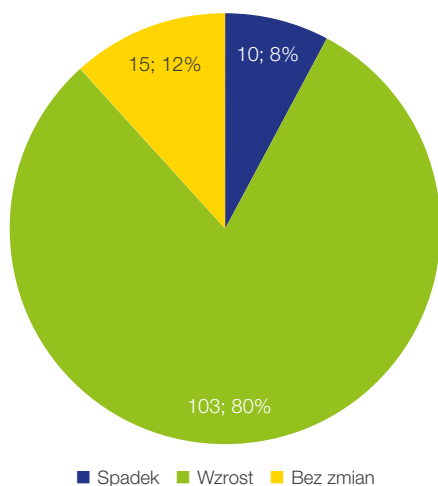
Raportowanie danych społecznych i pracowniczych

80% spółek poprawiło raportowanie danych społecznych między rokiem 2012 a 2016, jednak wciąż 97% spółek nie raportuje na tyle dużo informacji społecznych i pracowniczych, aby spełnić nowe wymagania Ustawy o rachunkowości w tym zakresie.

Opublikowanie w październiku 2014 roku unijnej Dyrektywy o raportowaniu danych niefinansowych mogło przyczynić się do wzrostu poziomu raportowania tego typu danych. Wystarczy wspomnieć, że po publikacji Dyrektywy (w 2014 roku) wyniki w zakresie ujawniania danych środowiskowych i społecznych wzrosły między rokiem 2014 a 2015 o 64%.

Na poziomie zadowalającym – to znaczy takim, który wskazuje na istnienie polityki i systemu zarządzania o sprawach związanych z BHP – informuje około 42% badanych spółek. Natomiast na tym samym poziomie o kwestiach związanych z wolnością zrzeszania się informuje 18% firm. Na temat polityki wynagradzania możemy dowiedzieć się jedynie u 13% spółek, które zatrudniają powyżej 500 pracowników.

Poziom raportowania danych społecznych i pracowniczych spółek z zatrudnieniem powyżej 500 pracowników - porównanie wyników 2012 i 2016

Prawa człowieka – terra incognita dla polskich spółek

Na poziomie, który spełniałby wymagania nowych zapisów Ustawy o rachunkowości w zakresie ujawniania informacji związanych z prawami człowieka raportuje jedynie kilkanaście spółek. Jedenaście spośród nich posiada politykę związaną z prawami człowieka, dwie opisują system zarządzania w tym zakresie, a żadna na zadowalającym poziomie nie raportuje wskaźników prezentujących wyniki polityk w zakresie praw człowieka.

Tylko jedna spośród badanych spółek podaje informacje o kwestii zarządzania ryzykiem w zakresie przeciwdziałania pracy dzieci, natomiast siedemdziesiąt dwie spółki na zadowalającym oraz wysokim poziomie informują o sposobie zarządzania ryzykiem wystąpienia pracy przymusowej.

Raportowanie danych niefinansowych w obszarze środowiskowym – wyzwania w kontekście ewoluującej rzeczywistości prawnej

KATARZYNA KŁACZYŃSKA, STARSZY MANAGER ▶ EY
GRZERZORZ PIZOŃ, STARSZY KONSULTANT ▶ EY
JAKUB GUZKOWSKI, ANALITYK ▶ EY

Raportowanie danych niefinansowych dotyczących obszaru środowiskowego często obejmuje kwestie regulowane już prawem ochrony środowiska, przez co dostarcza wiarygodnych informacji dotyczących spełniania określonych obowiązków regulacyjnych przez bezpośrednio zainteresowane podmioty. Sytuacja ta może być pożyteczna zarówno z perspektywy poszczególnych sektorów gospodarki – pozwala bowiem na porównanie poziomu zgodności własnej działalności z innymi, podobnymi przedsiębiorstwami – jak również z perspektywy prawodawców i organów stosujących prawo. W każdym jednak przypadku służy jako narzędzie weryfikacji partnerów biznesowych pod kątem wpływu ich działalności na środowisko. W tym kontekście wyjątkowo istotna wydaje się ogólnounijna tendencja zmierzająca do zmiany charakteru raportowania danych, w tym również w obszarze środowiskowym – z nieobowiązkowego, popartego pobudkami wynikającymi z odpowiedzialności biznesu, na obowiązkowe, wsparte regulacjami prawnymi. Ze względu na liberalne przepisy dotyczące możliwości doboru metody raportowania tych danych oraz brak dokładnego uregulowania zakresu danych w przepisach prawnych, podmioty obowiązane mogą samodzielnie dobrać stosowane w tym zakresie narzędzia. Na szczególną uwagę zasługuje metodologia zaproponowana przez Globalną Inicjatywę Sprawozdawczą.

Raportowanie danych niefinansowych służy jako narzędzie weryfikacji partnerów biznesowych pod kątem wpływu ich działalności na środowisko.

Obowiązek ujawniania informacji niefinansowych w obszarze środowiskowym; dobór metodologii

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r., zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy¹, wprowadzając obowiązek raportowania danych niefinansowych w odniesieniu do niektórych podmiotów, nie przewiduje dokładnych zasad, w oparciu o które powinny być raportowane dane niefinansowe w obszarze środowiska naturalnego, pozostawiając Komisji możliwość opracowania wytycznych w tym zakresie².

We wstępie do dyrektywy znaleźć jednak można wskazówki co do danych, jakie powinny być raportowane jako niefinansowe informacje środowiskowe.

¹ Dz. Urz. UE L 330 z dn. 15.11.2014, s. 1.

² Na dzień sporządzania opracowania projekt wytycznych nie został jeszcze opublikowany; dostępny jest jedynie dokument konsultacyjny, zawierający pytania skierowane do zainteresowanych podmiotów.

W punkcie (7) preambuły wskazano, że oświadczenie dotyczące danych niefinansowych powinno zawierać, w odniesieniu do kwestii środowiskowych, szczególne informacje na temat obecnego i przewidywanego wpływu działalności jednostki na środowisko oraz, w stosownych przypadkach, na zdrowie i bezpieczeństwo, wykorzystywanie energii odnawialnej lub nieodnawialnej, emisję gazów cieplarnianych, zużycie wody i zanieczyszczenie powietrza.

Chcąc wybrać metodologię sporządzania raportu na temat informacji niefinansowych przedsiębiorstwa w kwestiach środowiskowych, która w najpełniejszym stopniu oddawać będzie podejście przedsiębiorcy do kwestii środowiskowych, należy uwzględnić następujące zagadnienia:

- ▶ Co, poza spełnieniem prawnie uregulowanego obowiązku, przedsiębiorstwo chce osiągnąć poprzez badanie informacji niefinansowych w zakresie kwestii środowiskowych?
- ▶ Które z raportowanych zagadnień środowiskowych przedstawiają największą wartość dla przedsiębiorcy oraz dla jego partnerów?
- ▶ Jakie będą grupy podmiotów zainteresowanych raportowanymi informacjami niefinansowymi w zakresie środowiska?

Jednocześnie dyrektywa pozostawia znaczącą swobodę w zakresie doboru metody, zgodnie z którą raportowane będą dane niefinansowe w obszarze środowiskowym. W punkcie (9) preambuły zaznaczono, że udostępniając te informacje, jednostki objęte dyrektywą mogą opierać się na krajowych zasadach ramowych, unijnych zasadach ramowych, takich jak system ek zarządzania i audytu (EMAS), lub na międzynarodowych zasadach ramowych, takich jak inicjatywa ONZ Global Compact, wytyczne

ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka wdrażające ramy ONZ „Ochrona, poszanowanie i naprawa”, wytyczne Organizacji Współpracy Regionalnej i Rozwoju (OECD) dla przedsiębiorstw wielonarodowych, norma Międzynarodowej Organizacji Normalizacyjnej ISO 26000, trójstronna deklaracja zasad Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczących przedsiębiorstw wielonarodowych i polityki społecznej, Globalna Inicjatywa Sprawozdawcza lub inne uznane międzynarodowe zasady ramowe. Wskazuje to na bardzo wysoki docelowy poziom swobody w wyborze danych, które będą raportowane. Unijny prawodawca nie tworzy obowiązkowego katalogu metod, jakie powinny być wykorzystane w związku ze sprawozdawczością niefinansową w obszarze środowiska, jednak, niejako dla ułatwienia interpretacji przepisów dyrektywy, odsyła do istniejących metodologii i wytycznych.

Oczekiwany zakres danych obejmuje zwięzły opis modelu biznesowego jednostki, kluczowe niefinansowe wskaźniki efektywności związane z jej działalnością, opis polityk stosowanych przez jednostkę w odniesieniu m.in. do zagadnień środowiska naturalnego oraz procedur należytej staranności, jeżeli dana jednostka je stosuje, oraz ryzyk związanych z działalnością jednostki mogących negatywnie oddziaływać m.in. na kwestie środowiskowe, w tym również ryzyk związanych z produktami jednostki lub jej relacjami z otoczeniem zewnętrznym oraz opis zarządzania tymi ryzykami. Tak szerokie i generalne określenie wymusza zastosowanie wiarygodnej metodologii raportowania danych. Co się tyczy obszaru środowiskowego, w którym określone czynniki często uwarunkowane są profilem działalności, metodologią zdecydowanie wartą uwagi jest najczęściej stosowany w przypadku raportowania danych niefinansowych model zaproponowany przez Globalną Inicjatywę Sprawozdawczą, który pozwala na dokładne uporządkowanie oczekiwanych informacji z uwzględnieniem sektorowej specyfiki działalności danej jednostki.

Niemniej jednak, chcąc wybrać metodologię sporządzania raportu na temat informacji niefinansowych przedsiębiorstwa w kwestiach środowiskowych, która w najpełniejszym stopniu oddawać będzie podejście przedsiębiorcy do kwestii środowiskowych, należy uwzględnić następujące zagadnienia:

- ▶ Co, poza spełnieniem prawnie uregulowanego obowiązku, przedsiębiorstwo chce osiągnąć poprzez badanie informacji niefinansowych w zakresie kwestii środowiskowych?

- Które z raportowanych zagadnień środowiskowych przedstawiają największą wartość dla przedsiębiorcy oraz dla jego partnerów?
- Jakie będą grupy podmiotów zainteresowanych raportowanymi informacjami niefinansowymi w zakresie środowiska?

Korzyści wynikające z raportowania danych niefinansowych w obszarze środowiska

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że zagadnienia środowiskowe mają ogromny wpływ na funkcjonowanie przedsiębiorstw w wielu sektorach. Wpływ ten może mieć zarówno charakter negatywny, jak i pozytywny. Dostosowywanie przedsiębiorstwa do wymogów środowiskowych powinno prowadzić z jednej strony do uniknięcia potencjalnych zagrożeń, powodujących negatywny wpływ – zarówno na stan prawny, jak i na relacje inwestorskie – z drugiej strony do osiągnięcia dodatkowych korzyści dla przedsiębiorstwa, na przykład poprzez racjonalizację kosztów.

W trakcie weryfikacji raportowanych danych niefinansowych przedsiębiorca ma możliwość zweryfikowania, czy spełnia on wszystkie prawne wymogi środowiskowe.

Prowadzenie przedsiębiorstwa wiąże się z wieloma obowiązkami o charakterze regulacyjnym, również w zakresie korzystania ze środowiska. W trakcie weryfikacji raportowanych danych niefinansowych przedsiębiorca ma możliwość zweryfikowania, czy spełnia on wszystkie prawne wymogi środowiskowe. Działania takie są niezwykle istotne, gdyż pozwalają uniknąć sytuacji, w której naruszone zostaną warunki bezpiecznego prowadzenia działalności gospodarczej, co z kolei wiąże się z zagrożeniem dla środowiska. Efekty takiego naruszenia mogą przybrać gigantyczne rozmiary i mieć katastrofalne skutki, zarówno dla środowiska, jak i dla przedsiębiorstwa,

co dobitnie obrazuje m.in. przypadek zatrucia Warty środkiem owadobójczym (transflutyną). W tym przypadku w maju 2016 r. Prokuratura Okręgowa w Poznaniu postawiła czterem osobom zarzuty spowodowania znacznych rozmiarów zniszczeń w świecie roślinnym i zwierzęcym, za co grozi im kara pozbawienia wolności w wysokości od 3 miesięcy do 5 lat, zgodnie z art. 182, par. 1 Kodeksu Karnego³.

Ponadto, działania takie mogą spowodować wszczęcie przeciwko przedsiębiorstwu postępowania wyjaśniającego, mogącego zakończyć się nałożeniem wysokich kar. Informacje o prowadzeniu takich postępowań wpływają negatywnie na postrzeganie danego podmiotu przez potencjalnych kontrahentów oraz inwestorów. Przykładem w tym zakresie może być głośna w ostatnim czasie sprawa manipulowania wskaźnikami emisji spalin w samochodach jednego z wiodących producentów. Sprawa nie tylko odbiła się szerokim echem, zarówno w mediach, jak i wśród konsumentów i partnerów biznesowych, ale także doprowadziła do wszczęcia w wielu krajach, w tym w Stanach Zjednoczonych, postępowań w sprawie naruszeń norm środowiskowych. W efekcie na koncern nałożone zostały wielomiliardowe kary. Co więcej, przeciwko producentowi samochodów polski Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wszczął również postępowanie w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Godzi się zatem wskazać, że regularne weryfikowanie danych środowiskowych w związku z raportowaniem danych niefinansowych może pomóc przedsiębiorstwu uniknąć szeroko rozumianych ryzyk związanych z nieprzestrzeganiem odpowiednich standardów środowiskowych.

Jak natomiast wskazują dotychczasowe badania, można zidentyfikować dodatnią korelację pomiędzy wynikami finansowymi przedsiębiorstw, a ich klasyfikacją przemysłową uwzględniającą oddziaływanie przedsiębiorstw na środowiska. W sposób naturalny przedsiębiorstwa o bardziej znaczącym wpływie na środowisko mają ograniczone szanse na uniknięcie negatywnej oceny społecznej, co wymusza również ulepszanie strategii w zakresie społecznej odpowiedzialności spółki w tym obszarze. Wyraźny negatywny wpływ na środowisko może oddziaływać także na zachowania inwestorów i akcjonariuszy i mieć poważne

³ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny tj. z dnia 5 lipca 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1137).

skutki w zakresie wyników przedsiębiorstwa na rynku kapitałowym. Dodatkową zmienną, braną pod uwagę w badaniach, była również wielkość spółki⁴.

Przedsiębiorstwa o bardziej znaczącym wpływie na środowisko mają ograniczone szanse na uniknięcie negatywnej oceny społecznej, co wymusza również ulepszenie strategii w zakresie społecznej odpowiedzialności spółki w tym obszarze.

Niezależnie od prawnie uregulowanych, nałożonych na przedsiębiorstwa, obowiązków związanych z raportowaniem informacji o charakterze niefinansowym w zakresie środowiska, wskaźniki te mają istotny wpływ na działalność przedsiębiorstwa, w związku z czym starania w zakresie zmniejszenia negatywnego wpływu na środowisko powinny stanowić istotny element działań przedsiębiorstw. Uregulowania prawne w tym zakresie nie powinny być zatem traktowane wyłącznie jako uciążliwy obowiązek, a raczej jako potencjalna pomoc w realizacji celów przedsiębiorstwa w zakresie środowiska, co niewątpliwie może mieć pozytywny wpływ na kondycję przedsiębiorstwa. Ich obligatoryjny charakter prowadzi ponadto do sytuacji, w której szerokiemu gronu podmiotów, będących kontrahentami bądź potencjalnymi kontrahentami spółek, udostępniane są dane w zakresie środowiskowym przez wszystkie podmioty zobowiązane do raportowania. Innymi słowy, przedsiębiorstwa, które podjęły lub podejmują działania w tym zakresie, zyskiwać mogą przewagę konkurencyjną, będąc chętniej wybierane przez kontrahentów.

Do pozytywnych aspektów, wynikających z nałożenia na przedsiębiorstwa obowiązku udostępniania danych niefinansowych w zakresie środowiska, należy ponadto większa porównywalność danych, mających wpływ na wyniki finansowe podmiotu. Innymi słowy: nałożenie na przedsiębiorców opisanego obowiązku umożliwia przeprowadzenie porównania pomiędzy poszczególnymi podmiotami i stwierdzenie, w których

obszarach ich rozwiązania są nieefektywnie kosztowne, jakie używane przez nie technologie uznać można za przestarzałe, a także pozwala na spłaszczanie struktur kosztowych w oparciu o dane innych podmiotów. Zjawisko to zobrazować można chociażby na przykładzie zużycia przez przedsiębiorstwo energii elektrycznej. Po pierwsze, struktura zaopatrzenia w energię elektryczną przez dużego odbiorcę ma ogromny wpływ na środowisko. Dodatkowo, istnieją liczne możliwości zoptymalizowania ponoszonych z tego tytułu kosztów, m.in. poprzez inwestycje w efektywne zużycie energii, zmodernizowanie instalacji celem ograniczenia emisji, czy uzyskanie częściowych zwolnień od narzutów dodawanych do ceny energii elektrycznej. Porównanie informacji zebranych przez poszczególnych przedsiębiorców w ramach procedury raportowania danych niefinansowych może być zatem istotnym bodźcem do podejmowania decyzji, mających na celu zmniejszenie kosztów prowadzenia działalności gospodarczej. Buduje ponadto świadomość poszczególnych przedsiębiorstw dotyczącą ewentualnych wyzwań, które wciąż przed nimi stoją na drodze do zapewnienia konkurencyjnej pozycji rynkowej.

Nie sposób również nie wspomnieć w tym zakresie o ogólnosięciowych trendach, odnoszących się do działań na rzecz ochrony środowiska, w tym także do odpowiedzialnych środowiskowo działań przedsiębiorców. Jako przykład tego trendu wskazać można zmianę obecnych kierunków polityki klimatycznej. W momencie sporządzania niniejszego opracowania trwa procedura ratyfikacji porozumienia klimatycznego zawartego w trakcie konferencji COP 21 w Paryżu w 2015 r. przez poszczególne państwa⁵. W ostatnim czasie ratyfikacji dokonały m.in. Stany Zjednoczone oraz Chiny, a więc państwa odpowiadające za znaczący odsetek światowej emisji gazów cieplarnianych. Przyjęcie porozumienia przez wystarczającą liczbę państw może oznaczać w kontekście europejskim m.in. rozwój systemu LULUCF (Land Use, Land-Use Change and Forestry). System ten polega na uwzględnieniu przez podmiot jego działań środowiskowych, w szczególności zalesiania, na poczet spełnienia obowiązków redukcji emisji gazów cieplarnianych. Dotychczasowe regulacje Unii Europejskiej nie dawały takiej możliwości (mimo to

⁴ W tym zakresie zob. np.: H. Sikacz, „Wpływ CSR na sytuację finansową przedsiębiorstw – przegląd badań. Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” nr 436/2016.

⁵ Treść porozumienia dostępna jest pod adresem: <https://unfccc.int/resource/docs/2015/cop21/eng/109r01.pdf>

część przedsiębiorców dokonywała takich inwestycji w ramach projektów z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu). W przypadku wejścia w życie porozumienia paryskiego, może mieć ono wpływ na dopuszczenie również na gruncie prawa Unii Europejskiej stosowania opisanego schematu. Ostatecznie przedsiębiorcy, którzy wcześniej podjęli działania w tym zakresie, znajdują się na uprzywilejowanej pozycji pod względem możliwości skorzystania z opisanego systemu, gdyż znać będą zasady zaangażowania w mechanizm. Ich działania ponadto okażą się zgodne z trendami regulacyjnymi, co może być dodatkowym pozytywnym wskaźnikiem dla inwestorów. Rozwój mechanizmu spowodowałby również obniżenie kosztów związanych z emisjami dokonywanymi przez przedsiębiorcę, w szczególności działającego w ramach systemu ETS (Emissions Trading Scheme). Jest to istotne w aspekcie prognoz, zgodnie z którymi w najbliższych latach drożyć mają uprawnienia do emisji w efekcie wdrożenia mechanizmów ograniczania podaży uprawnień.

Nałożenie na przedsiębiorców opisanego obowiązku umożliwia przeprowadzenie porównania pomiędzy poszczególnymi podmiotami i stwierdzenie, w których obszarach ich rozwiązania są nieefektywnie kosztowne, jakie używane przez nie technologie uznać można za przestarzałe, a także pozwala na spłaszczanie struktur kosztowych w oparciu o dane innych podmiotów.

Pomimo niezaprzeczalnych korzyści, jakie wynikają z posiadania i przestrzegania polityk społecznej odpowiedzialności w obszarze środowiska, jak wskazują badania przeprowadzone w ramach projektu „Analiza ESG spółek w Polsce”, działania te stanowią poważne wyzwanie dla polskich przedsiębiorców. Przypomnijmy, żadna ze spółek nie otrzymała oceny „a” oraz „a-”, co oznacza, że żadna z firm nie raportuje na wysokim oraz stosunkowo wysokim poziomie. Tylko 3 spółki, czyli 0,6% całości badanej próby otrzymało wynik zadowalający „b+”. 6% spółek otrzymało ocenę „b”, natomiast 5,9% spółek raportowało na

poziomie „b-”. Z kolei 21,5% spółek otrzymało ocenę „c+”. 319 spółek, czyli 66% badanej próby otrzymało najniższą ocenę „c”, co oznacza że firmy te albo ujawniają znikomą informację na temat zarządzania środowiskowego lub też nie udostępniły żadnej informacji w tym obszarze. Spośród tych 319 spółek, 32,3% posiadało znikomy zakres informacji, natomiast pozostałe nie ujawniły żadnych informacji na temat zarządzania środowiskowego.

Metodologia zaproponowana przez Globalną Inicjatywę Sprawozdawczą

Oddziaływanie prowadzonej działalności gospodarczej na środowisko, zdrowie i bezpieczeństwo, wykorzystanie energii odnawialnej lub nieodnawialnej, na emisję gazów cieplarnianych, zużycie wody i zanieczyszczenie powietrza zależą od wielu czynników, takich jak rodzaj prowadzonej działalności i wykorzystywanych surowców, ale również np. krajowy miks energetyczny. Czynnik, który w przypadku jednego przedsiębiorstwa może być uznany za decydujący, może w ogóle nie odgrywać roli w przypadku innego podmiotu, również zobowiązanego do raportowania danych niefinansowych w obszarze środowiska naturalnego.

Wytyczne GRI dotyczące raportowania zrównoważonego rozwoju proponują metodę sprawozdawczości danych finansowych, która w możliwie największym stopniu uwzględnia zarówno specyfikę działalności sektorowej, jak i dodatkowe czynniki mające wpływ na istotność poszczególnych wskaźników w działalności przedsiębiorcy. Wytyczne te zostały sporządzone w oparciu o uznane standardy międzynarodowe oraz proces bieżących konsultacji z zainteresowanymi podmiotami.

Jedną z głównych zasad, jakie przyświecają proponowanej w GRI metodologii, jest zasada istotności, a zatem skupienia się przy raportowaniu na tych wskaźnikach, które najpełniej odpowiadają specyfice prowadzonej działalności. GRI opracowała wskaźniki profilowe, które umożliwiają uwzględnienie specyfiki branżowej. W oparciu o dobór wskaźników profilowych następuje określenie, które spośród wskaźników szczegółowych znajdują zastosowanie w przypadku danego podmiotu, a które nie mają kluczowego znaczenia. Dodatkowo, forma raportu pozwala na uwzględnienie informacji dotyczących tematów uznanych za istotne przez daną organizację, a niewskazanych bezpośrednio w zaproponowanych przez GRI

wskaźnikach, oraz na przygotowanie informacji sprawozdawczej w wersji podstawowej bądź rozszerzonej.

Elastyczna formuła Wytycznych pozwala na posłużenie się zaproponowaną metodą również częściowo, w sposób niepokrywający wszystkich zagadnień wynikających z Wytycznych, z zastrzeżeniem, że przyjęta przez dany podmiot metoda opiera się na wskaźnikach zawartych w Wytycznych GRI dotyczących raportów zrównoważonego rozwoju, co niewątpliwie może stanowić ułatwienie dla podmiotów, które po raz pierwszy dokonują raportowania danych niefinansowych.

Co się tyczy obszaru środowiskowego, do aspektów, które należy wziąć pod uwagę, aby raport został sporządzony zgodnie z Wytycznymi GRI, należą:

- ▶ Materiały/Surowce
- ▶ Energia
- ▶ Woda
- ▶ Bioróżnorodność
- ▶ Emisje
- ▶ Ścieki i odpady
- ▶ Produkty i usługi
- ▶ Zgodność z regulacjami
- ▶ Transport
- ▶ Ogólne
- ▶ Ocena środowiskowa dostawcy
- ▶ Mechanizmy skargowe dotyczące kwestii środowiskowych

W dalszej kolejności Wytyczne GRI G4 identyfikują kryteria, przez pryzmat których dokonywana jest ocena wskazanych aspektów środowiskowych wraz z objaśnieniem zasad ich stosowania. Przykładowo, w kontekście aspektu dotyczącego energii elektrycznej, oceniane jest zużycie energii wewnątrz i na zewnątrz organizacji, intensywność jej zużycia, zmniejszenie jej zużycia i zmniejszenie wymagań energetycznych produktów i usług (czy – jak można to określić w świetle obowiązujących regulacji krajowych – zwiększenie efektywności energetycznej). Propozycja metody weryfikacji spełnienia kryteriów oraz

potencjalne synergije, jakie mogą wynikać ze sporządzania dodatkowych informacji niefinansowych w tym obszarze, zostały zaprezentowane w dalszej części opracowania.

Jak wskazano we wprowadzeniu do Wytycznych dotyczących raportowania, sporządzanie raportów zrównoważonego rozwoju zgodnie z metodą GRI G4 pomaga organizacjom wyznaczać swoje cele, mierzyć wyniki oraz zarządzać zmianami, dążąc do zrównoważonego rozwoju. Poza korzyściami społecznymi, jakie wynikają z raportowania zgodnie z GRI (związanymi z oceną podmiotu przez klientów, interesariuszy i podmioty finansujące firmy oraz organizacje), niewątpliwie zaletą zastosowania tej metody jest również fakt, że zbieranie danych niefinansowych pozwala na weryfikację zgodności bieżącej działalności podmiotu z prawem, w tym w obszarze, który podlega nieustannym transformacjom, a zatem z regulacjami dotyczącymi ochrony środowiska i klimatu oraz promowania energetyki odnawialnej.

Zmieniające się otoczenie prawne w zakresie ochrony środowiska i energetyki odnawialnej – przykładowe korelacje i wyzwania w kontekście raportowania danych niefinansowych

Niewątpliwie regulacje środowiskowe są jednym z najczęściej zmieniających się obszarów prawa. Jeśli chodzi o prawo krajowe, w samym tylko 2015 r. zmianom podlegały uregulowania w zakresie odnawialnych źródeł energii (wejście w życie ustawy⁶ oraz nowelizacja⁷), przepisy odnośnie recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji⁸, gospodarki zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym⁹, regulacja w zakresie wytwarzania i udostępniania na rynku substancji czynnych i produktów biobójczych¹⁰, ustawa – Prawo ochrony środowiska oraz ustawa o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji¹¹, czy też ustawa antysmogowa¹². Jak wspomnieliśmy, jednym z założeń sporządzanego

⁶ Ustawa o odnawialnych źródłach energii z dnia 20 lutego 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 478) z późn. zm.

⁷ Ustawa z dnia 29 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz ustawy – Prawo energetyczne (Dz.U. z 2015 r. poz. 2365).

⁸ Ustawa z dnia 27 maja 2015 r. o zmianie ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 933).

⁹ Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1688).

¹⁰ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o produktach biobójczych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1926).

¹¹ Ustawa z dnia 16 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (Dz.U. z 2015 r. poz. 2278).

¹² Ustawa z dnia 10 września 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2015 r. poz. 1593).

raportu jest stosowanie zasady istotności danych. W praktyce oznacza to, że oświadczenie bądź raport sporządzany na podstawie Wytycznych GRI powinny obejmować zagadnienia, które można racjonalnie uznać za ważne ze środowiskowego punktu widzenia organizacji. Innego rodzaju wskaźniki będą zatem brane pod uwagę przez instytucję finansową, a inne przez duży zakład przemysłowy.

Znaczna część obszarów, których dotyczą nowe regulacje, pokrywa się ze wskaźnikami, które następnie stosowane są przy ocenie aspektów w ramach poszczególnych kategorii danych. Przykładowo, w ramach kategorii środowiskowej wskazany został aspekt „energia”, obejmujący kilka wskaźników związanych z konsumpcją energetyczną. W ramach wskaźnika „zużycie energii wewnątrz organizacji” należy podać ilość zużytej energii w dżulach oraz stosowane rodzaje paliw, a także określić, jaka część energii elektrycznej pochodzi ze źródeł odnawialnych. Dodatkowo, w ramach wskaźnika „intensywność zużycia energii” należy również wskazać współczynnik intensywności zużycia energii elektrycznej, rozumianej w sposób zbliżony do przyjętego w krajowym prawodawstwie, jednak z uwzględnieniem dodatkowych rodzajów energii elektrycznej, a wskaźnik „zmniejszenie zużycia energii” wymaga podania wielkości redukcji zużycia energii uzyskanej jako bezpośredniego efektu wprowadzania programów ochrony środowiska i efektywności energetycznej. Jak nietrudno zauważyć, zaproponowane wskaźniki odpowiadają danym, które i tak zbierane są w związku ze stosowaniem przepisów Prawa energetycznego¹³, ustawy o odnawialnych źródłach energii¹⁴ czy ustawy o efektywności energetycznej¹⁵. Warto jednak wskazać na pewne odmienności pojęciowe, jakie powinny zostać uwzględnione przy raportowaniu tych danych zgodnie z Wytycznymi GRI.

Co się tyczy zużycia energii elektrycznej wewnątrz organizacji, w przypadku raportowania niefinansowego należy uwzględnić ogół zużycia energii, w tym także energii elektrycznej, cieplnej, energii zużytej do chłodzenia i zużytej pary. Co więcej, pod uwagę należy brać również energię wytworzoną we własnych źródłach, która, jako taka, jest przedmiotem bardzo niewielu obowiązków prawnych (przykładowo, nie

znajdują do niej zastosowania przepisy dotyczące obowiązków w zakresie wsparcia energetyki odnawialnej i wysokosprawnej kogeneracji). Oznacza to, że zgodność z zaproponowanym standardem wymaga zebrania dodatkowych danych w stosunku do stanu wymaganego regulacjami prawno-energetycznymi, co niewątpliwie może się okazać wyzwaniem, w szczególności dla podmiotów sporządzających raport po raz pierwszy.

Zaproponowane wskaźniki odpowiadają danym, które i tak zbierane są w związku ze stosowaniem przepisów Prawa energetycznego, ustawy o odnawialnych źródłach energii czy ustawy o efektywności energetycznej.

Nieco wątpliwości interpretacyjnych może nastręczyć określenie ilości zużytej energii odnawialnej, bowiem energia z każdego źródła wprowadzana jest do krajowego systemu elektroenergetycznego, gdzie przepływa wraz z energią z pozostałych źródeł w ramach jednolitego systemu „miedzianej płyty”, a właściwości energii, bez względu na źródło, z jakiego pochodzi, są identyczne. Pomocny w tym kontekście może okazać się poziom obowiązku związanego ze wsparciem energetyki odnawialnej, wskazany w ustawie o odnawialnych źródłach energii, bowiem istnieje prawne przypuszczenie, że energia, w odniesieniu do której obowiązek ten został zrealizowany, pochodzi ze źródeł odnawialnych. Jedyną odmiennością, jaką należy wziąć pod uwagę w tym kontekście, jest przypadek produkcji energii elektrycznej przez odbiorcę na własne potrzeby przemysłowe. W takim przypadku, w zależności od zastosowanej technologii wytwarzania, energia ta musi zostać w całości uznana za energię konwencjonalną lub za energię pochodzącą ze źródeł odnawialnych.

¹³ Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne tj. z dnia 15 czerwca 2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1059) z późn. zm.

¹⁴ Op. cit.

¹⁵ Ustawa o efektywności energetycznej z dnia 15 kwietnia 2011 r., tj. z dnia 27 listopada 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 2167) z późn. zm. Op. cit.

Dodatkowym aspektem raportowania danych niefinansowych oraz zarządzania odpowiedzialnością spółki w obszarze środowiskowym jest, po pierwsze, możliwość weryfikacji zgodności własnej działalności z regulacjami prawnymi w tym obszarze oraz, po drugie, szansa skorzystania z, często wymiernych finansowo, możliwości, jakie niesie za sobą zarządzanie w obszarze środowiskowym (w tym korzyści wynikających z przewidzianych prawem instrumentów motywacyjnych).

Co się zaś tyczy wskaźnika określającego intensywność zużycia energii, dopuszczalne wydaje się zastosowanie współczynnika, jakim posługuje się ustawa o odnawialnych źródłach energii na cele związane ze stosowaniem ulgi dla odbiorców przemysłowych, tym bardziej, że Wytyczne GRI dopuszczają pewien poziom swobody w doborze miernika wybranego przez organizację do obliczenia współczynnika. Ograniczona możliwość zastosowania tej metody występuje w sytuacji, w której podmiot zużywa nie tylko energię elektryczną, ale także paliwo, energię ciepłą, chłodzącą lub parę. Jednak również w takim przypadku dopuszczalne wydaje się zaproponowane w ustawie posłużenie się wartością dodaną brutto na cele związane z wyliczeniem współczynnika.

Zastosowanie współczynnika „zmniejszenie zużycia energii” wymaga wskazania wyrażonej w jednostkach fizycznych redukcji zużycia energii, tym samym motywując podmiot obowiązany do zwiększenia efektywności energetycznej. Inwestycje w efektywność energetyczną mogą z kolei prowadzić do konkretnych, wymiernych korzyści finansowych – w związku z uzyskaniem świadectw efektywności energetycznej na każdą taką inwestycję, zgodnie z ustawą o efektywności energetycznej¹⁶.

Podobne synergie można zauważyć w kontekście aspektu związanego z emisjami – wskaźnik wymaga wskazywania danych, które są już przedmiotem raportowania na podstawie ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych¹⁷ oraz ustawy Prawo ochrony środowiska¹⁸.

Podsumowanie

Prowadzenie odpowiedzialnej społecznie polityki korporacyjnej niesie za sobą istotne korzyści i pozwala na uniknięcie ryzyka, które, w przypadku zmaterializowania, może znacznie wpłynąć na wyniki finansowe spółki publicznej i jej notowania na rynku kapitałowym.

Dodatkowym aspektem raportowania danych niefinansowych oraz zarządzania odpowiedzialnością spółki w obszarze środowiskowym jest, po pierwsze, możliwość weryfikacji zgodności własnej działalności z regulacjami prawnymi w tym obszarze oraz, po drugie, szansa skorzystania z, często wymiernych finansowo, możliwości, jakie niesie za sobą zarządzanie w obszarze środowiskowym (w tym korzyści wynikających z przewidzianych prawem instrumentów motywacyjnych).

¹⁶ Op. cit.

¹⁷ Ustawa z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1223) z późn. zm.

¹⁸ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska tj. z dnia 19 kwietnia 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 672).

Obszar HR – które wskaźniki i dlaczego ujawniać

DR KAROL RAŻNIEWSKI, PMP, EXECUTIVE DIRECTOR ► EY
MAŁGORZATA FIEDORCZUK, PROJECT MANAGER ► EY

Mając na względzie aktualne wyzwania gospodarcze, skoncentrowanie się wyłącznie na wskaźnikach finansowych może nie być wystarczające, aby osiągnąć i utrzymać sukces rynkowy przedsiębiorstwa. Powszechnie wiadomo, że wiedza, doświadczenie i zaangażowanie pracowników mają istotny wpływ na sukces firmy – lecz czy spółki wiedzą, w jaki sposób monitorować i kontrolować te aspekty?

Aktualne wyzwania dla spółek

Choć polskie akty prawne już od wielu lat coraz bardziej szczegółowo regulują relacje pomiędzy pracownikiem a pracodawcą, w ostatnim czasie można zaobserwować wzrost znaczenia pozytywnych relacji pracowniczych wykraczających poza zwykłe zapewnienie zgodności z przepisami. Przedsiębiorstwo, które chce mieć silną pozycję, musi zadbać o własną reputację i dążyć do stałego jej umacniania zarówno pod względem świadczonych usług, jak i w zakresie spełniania odpowiednich standardów. W przypadku ujawnienia uchybień, firmy ryzykują nie tylko otrzymaniem kar finansowych, lecz również nadszarpnięciem wizerunku jako wiarygodnego kontrahenta, klienta czy pracodawcy (tzw. *employer branding*). Kluczową staje się zdolność do przyciągnięcia i utrzymania utalentowanych osób, szczególnie w kontekście rosnącej konkurencji oraz zmieniającego się rynku pracy.

W najbliższym czasie pracodawcy będą musieli zmierzyć się z szeregiem wyzwań, a odpowiednio zorganizowany system monitorowania, kontrolowania, i wreszcie raportowania czynników pozafinansowych może być dla nich szansą na „ucieczkę do przodu”.

Rosnąca przewaga pracowników na rynku pracy

W nadchodzących latach Polskę czeka wyraźny spadek liczby ludności. Do 2020 roku populacja zmniejszy się o około 280 tys. w porównaniu z 2015 rokiem, a do 2030 o prawie milion(!). Konsekwencją będzie również spadek liczby osób w wieku produkcyjnym. Jednocześnie z badań GUS wynika, że w samym czerwcu 2016 roku pracodawcy zgłosili do urzędów 146 tys. ofert pracy – to o 21,7% więcej niż w czerwcu 2015. Wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw było o 5,3% wyższe niż rok wcześniej. Pracownicy nie mieli tak silnej pozycji od 2008 roku.

Jednocześnie z badań GUS wynika, że w samym czerwcu 2016 roku pracodawcy zgłosili do urzędów 146 tys. ofert pracy – to o 21,7% więcej niż w czerwcu 2015.

Ostatnie badania wyraźnie wskazują na poprawę sytuacji pracownika na rynku pracy i sygnalizują, że zbliżamy się do jego rynku, a nie do rynku pracodawcy. Stały wzrost polskiej gospodarki czy liczne emigracje to tylko niektóre czynniki skutkujące tym, że rośnie konkurencja wśród pracodawców chcących zatrudnić wykwalifikowanych pracowników i zatrzymać ich w swojej firmie na dłużej.

Niedobór pracowników dotyczyć będzie nie tylko sektory masowo zatrudniające niewykwalifikowaną kadrę. Problem ten pogłębia niedostosowanie wykształcenia do potrzeb rynku pracy, czyli tzw. bezrobocie strukturalne. W 2015 roku ponad 40% badanych firm zadeklarowało, że ma problem z obsadzeniem

stanowisk. W porównaniu z rokiem 2014 to wzrost o 8%. Przyczyn tego trendu można szukać również w emigracjach za granicę oraz w niskiej mobilności w przypadku pracowników o rzadkich kwalifikacjach. Jak wynika z badania Millward Brown, aż 53% Polaków nie pracuje na stanowisku, które jest zgodne z ukończonym kierunkiem wykształcenia. Ponad połowa zapytanych zmieniłaby profil nauki, gdyby tylko mogła, a 75% respondentów uważa, że kierunkowe wykształcenie pomaga w znalezieniu pracy.

W 2015 roku ponad 40% badanych firm zadeklarowało, że ma problem z obsadzeniem stanowisk.

Motywacja na nowo – równowaga w życiu zawodowym i prywatnym jako jeden z czynników definiujących atrakcyjność pracodawcy

Menedżerowie zdobywający doświadczenie w okresie transformacji często postrzegają, że dobry pracownik to ten, który spędza dużo czasu w firmie. Tymczasem sednem pracy nie jest czas spędzony przy biurku, a skuteczne wykonanie zleconych zadań. Pracownicy, którzy nie mają czasu na życie prywatne w związku z piętrzącymi się obowiązkami, są rozkojarzeni oraz wyczerpani, a w konsekwencji efektywność ich pracy pozostaje relatywnie niska. Według raportu OECD Better Life Index Policy, Polacy to jeden z najdłużej pracujących narodów w Europie, a ponad 7,4% Polaków spędza w pracy ponad 50 godzin w tygodniu. Potwierdzają to również dane Eurostatu, z których wynika, że nasz naród jest 6. w Europie najbardziej zapracowanym.

Najnowsze badania pokazują także, że coraz istotniejszym aspektem dla pracownika (szczególnie tego urodzonego po 1984 roku) jest możliwość zachowania równowagi pomiędzy życiem zawodowym a prywatnym. Współczesny pracownik coraz częściej wymaga od pracodawcy elastyczności poprzez zapewnienie możliwości pracy z domu, wcześniejszego wyjścia czy planowania dni wolnych. Podczas kiedy znaczenie poziomu wynagrodzenia dla motywacji nieznacznie spada, coraz więcej badanych określa jako istotne możliwości pracy zdalnej czy godzenia obowiązków zawodowych z rodzinnymi.

Zdolność do innowacji, czyli potencjał wzrostu

Innowacyjność jest we współczesnej gospodarce koniecznym warunkiem budowania pozycji rynkowej i utrzymywania przewagi konkurencyjnej. Rozwój technologii i metodologii jest coraz bardziej dynamiczny, a na rynku utrzymuje się niewiele przedsiębiorstw będących w stanie prowadzić działalność w niezmienny sposób przez chociażby dekadę. Co istotne, jedynym aktywem przedsiębiorstwa zdolnym do innowacyjności są jego pracownicy. I choć wiele firm nadal postrzega innowacyjność w kategorii stworzenia działu badań i rozwoju, w praktyce jest to także (a może nawet przede wszystkim) zdolność organizacji do ciągłego ulepszania swoich funkcji, nieustającej transformacji wewnętrznej oraz elastycznego dostosowywania się do rynku, klientów, inwestorów i najlepszych praktyk. Zdolność do innowacyjności decyduje nie o tym, kto jest liderem branży dzisiaj, ale o tym, kto ma szansę stać się nim w najbliższych latach.

To właśnie ten potencjał ma szansę przyciągać zewnętrznych inwestorów i najlepszych pracowników. Kultura innowacyjności budowana jest wielopoziomowo – od rekrutacji właściwych talentów, poprzez zapewnienie odpowiednich wewnętrznych platform i narzędzi wspierających ulepszenia, aż po systemy wynagradzania i motywacji.

Jakie działania powinny podjąć spółki, aby sprostać powyższym wymaganiom?

Przedsiębiorstwa każdego dnia stawiają czoło wielu wyzwaniom. Nowe obowiązki w zakresie ujawniania danych HR mogą wydawać się kolejnym z nich. Jednakże tak długo, jak długo firmy dbają o motywację swoich pracowników, monitorują wskaźniki kadrowe czy bezpieczeństwa pracy oraz wykazują nieklamane zainteresowanie wykorzystaniem potencjału ludzkiego organizacji, nałożone obowiązki mogą być ich sprzymierzeńcem, a samo raportowanie jest tylko jednym z elementów szerszego procesu wzrostu.

Jednym z aspektów elementów budowania wizerunku pracodawcy jest spójność. I tak, bez solidnej bazy, jaką jest rozwinięta komórka HR świadoma parametrów wpływających na interesy firmy oraz tego, jak istotne jest zaangażowanie ludzi

w raportowanie, firma nie zbuduje wizerunku wiarygodnego pracodawcy. I właśnie od tego należy zacząć przygodę z nowymi wytycznymi – od budowania podstaw.

Tak długo, jak długo firmy dbają o motywację swoich pracowników, monitorują wskaźniki kadrowe czy bezpieczeństwa pracy oraz wykazują niekłamane zainteresowanie wykorzystaniem potencjału ludzkiego organizacji, nałożone obowiązki mogą być ich sprzymierzeńcem, a samo raportowanie jest tylko jednym z elementów szerszego procesu wzrostu.

Oczywiste jest to, że firmy chcą pokazywać obszary, w których są najlepsze i mają przewagę nad konkurencją. Niestety, z analizy ESG spółek w Polsce wynika, że pracodawcy bagatelizują korzyści płynące z mierzenia, badania i ujawniania danych o kwestiach pracowniczych, a nawet opracowania stosownej polityki czy strategii w tym zakresie.

Które wskaźniki niefinansowe powinny raportować spółki i w jaki sposób?

Budowanie przewagi konkurencyjnej, przyciąganie i motywowanie pracowników w dobie ich niedoboru, czy zapewnienie kultury innowacyjności, to procesy złożone. Jednocześnie na osiągnięcie szerszych celów strategicznych składa się najczęściej realizacja poszczególnych zadań taktycznych czy operacyjnych – tutaj narzędzie, jakim są standardy raportowania pozafinansowego może być pomocą dla spółki w zdefiniowaniu kluczowych miar i celów dla obszaru HR.

Pracodawca w jawny sposób atrakcyjny

Mając na względzie chęć przyciągania najbardziej utalentowanych kandydatów, przedsiębiorcy powinni przedstawić spójny wizerunek atrakcyjnego miejsca pracy. Zapisane w ogłoszeniu rekrutacyjnym obietnice „atrakcyjnego pakietu świadczeń”, „możliwości rozwoju” czy „dynamicznego środowiska pracy” mogą przynieść rozczarowanie, o ile nie wiążą się z faktycznymi korzyściami oferowanymi pracownikom

(tzw. *Employee Value Proposition*). Na budowanie atrakcyjnego wizerunku składa się wiele elementów, jednak kwestie zapewnienia bezpieczeństwa, możliwości podnoszenia kompetencji poprzez udział w szkoleniach, czy szanse powrotu do zatrudnienia po urlopie macierzyńskim, należą do podstawowych cech oferty pożądanego pracodawcy. Dane dotyczące tych obszarów podlegają raportowaniu według standardu G4 GRI, a spółki, które dobrze nimi zarządzają, zdecydowanie powinny się tym chwalić.

Dane pokazują, że spółki w niewielkim stopniu uwzględniają powyższe kwestie w swoich sprawozdaniach.

Różnorodność jako droga do lepszych wyników

Różnorodność ze względu na wiek, płeć czy zainteresowania prowadzi do zderzenia i wymiany poglądów, które są motorem napędowym nowych pomysłów, a w konsekwencji rozwoju firmy. Biorąc za przykład kwestię różnorodności płci, można odnotować, iż wzrost udziału kobiet wśród liderów z 0 do 30% statystycznie oznacza aż 15-procentowy wzrost marży przychodów netto. Jednocześnie, z badania *Women in Business 2015* wynika, że jedynie 37% kobiet w Polsce zajmuje w firmach kierownicze stanowiska, a tylko 5% pracuje na stanowisku prezesa zarządu.

Zapewnienie różnorodności to nie tylko formalne przyjęcie do organizacji pracowników z różnych grup – to także promowanie i wynagradzanie różnych modeli pracy. Kluczowym elementem jest zapewnienie spójności i sprawiedliwości wewnętrznej systemu wynagrodzeń. W ostatnich latach część krajów europejskich wprowadziła obowiązek regularnej analizy danych płacowych pod kątem równości płci. W Polsce tworzenie takich porównań nadal nie jest standardem, ale może być pozytywnym wyróżnikiem spółki, szczególnie dla zachodnioeuropejskich inwestorów.

Przedsiębiorstwa bardzo rzadko udostępniają statystyki dotyczące różnorodności. Badania pokazują, że jedynie jedna na cztery firmy objęte badaniem raportuje dane związane z obszarem omawianym w niniejszym podrozdziale. Pozostałe 75% spółek nie udostępnia żadnych informacji na temat zarządzania kwestiami różnorodności ani nie posiada opracowanej strategii w tym obszarze. Jest to bardzo wysoki odsetek, zważywszy na trendy globalne, które w coraz większym stopniu skupiają się na promowaniu równości płci, pochodzenia czy religii.

Wybór wskaźników właściwych dla sektora

Przed podjęciem decyzji o wyborze wskaźników prezentowanych przez spółkę w obszarze ludzkim warto zadać sobie następujące pytania:

- ▶ Co chcemy osiągnąć, badając obszar HR?
- ▶ Jakiego rodzaju cele są dla nas w procesie raportowania najważniejsze?
- ▶ Jaka grupa docelowa będzie zainteresowana przedstawionymi wskaźnikami?

Część wskaźników o charakterze ogólnym będzie wspólna dla wszystkich przedsiębiorstw, niosąc dane uniwersalne, jak przykładowo wskaźnik rotacji i retencji – dobry pracodawca potrafi zatrzymać pracowników u siebie, co świadczy o ich powszechnym zadowoleniu z warunków pracy.

Odpowiedzi na te pytania pomogą w wyborze danych, które dostarczą spółce najbardziej wartościowych informacji o kwestiach pracowniczych oraz będą stanowiły wiarygodne i przydatne źródło wiedzy dla interesariuszy przedsiębiorstwa.

Część wskaźników o charakterze ogólnym będzie wspólna dla wszystkich przedsiębiorstw, niosąc dane uniwersalne, jak przykładowo wskaźnik rotacji i retencji – dobry pracodawca potrafi zatrzymać pracowników u siebie, co świadczy o ich powszechnym zadowoleniu z warunków pracy.

Jednakże innego rodzaju dane są istotne z punktu widzenia firmy branży informatycznej, inne będą kluczowe dla branży produkcyjnej, a jeszcze inne dla sektora finansowego, co w bezpośredni sposób przekłada się na decyzje odnośnie wskaźników prezentowanych w sprawozdaniach rocznych.

Na przykładzie wskaźnika bezpieczeństwa pracy można wyraźnie zauważyć wpływ branży, w której funkcjonuje dane przedsiębiorstwo na zakres jego raportowania. Sektor inżynieryjno-konstruktorski tylko w 20 procentach pomija w swoich sprawozdaniach mierniki BHP – tym samym prezentuje najdokładniejsze dane ze wszystkich branż. Jednocześnie większość badanych firm IT czy hotelarskich nie udostępnia żadnych danych dotyczących tego obszaru.

W przemyśle ciężkim takim wskaźnikiem mogą być dane dotyczące przykładowo liczby wypadków w pracy, czyli, innymi słowy, bezpieczeństwa i higieny pracy. Dostarczają one danych nie tylko o trosce pracodawcy o dobro i bezpieczeństwo swoich pracowników, lecz także o dodatkowych kosztach bezpośrednio i pośrednio związanych z wypadkami, jak m.in. koszty zastępstwa i nadgodzin, wzrost obciążeń dla ZUS czy straty materialne. Pracodawca, który dokłada wszelkich starań, aby dbać o rozwój pracowników i ich bezpieczeństwo, postrzegany jest jako odpowiedzialny oraz zapewniający stabilne i przyjazne miejsce pracy. Założeniem pracodawcy odpowiedzialnego społecznie powinno być nieustanne zwiększanie poziomu bezpieczeństwa i higieny pracy przez m.in. programy szkoleniowe, modernizację maszyn i urządzeń, ograniczanie warunków zagrożenia poprzez stosowanie środków ochrony zbiorowej, właściwą organizację pracy i jej ergonomię. Zagwarantowanie dobrych i bezpiecznych warunków pracy to nie tylko fizyczne bezpieczeństwo, ale również właściwe zarządzanie pracą, zapewnienie komfortowych warunków wypoczynku i regeneracji oraz wspieranie równowagi pomiędzy pracą zawodową a życiem prywatnym.

Na przykładzie wskaźnika bezpieczeństwa pracy można wyraźnie zauważyć wpływ branży, w której funkcjonuje dane przedsiębiorstwo na zakres jego raportowania. Sektor inżynieryjno-konstruktorski tylko w 20 procentach pomija w swoich sprawozdaniach mierniki BHP – tym samym prezentuje

najdokładniejsze dane ze wszystkich branż. Jednocześnie większość badanych firm IT czy hotelarskich nie udostępnia żadnych danych dotyczących tego obszaru. Sposób raportowania odzwierciedla tutaj specyfikę branży – ze względu na relatywnie wysokie ryzyko wypadków, w przypadku firm konstruktorskich zapewnienie bezpieczeństwa pracowników jest jednym z najistotniejszych zadań pracodawcy. W sektorze IT z kolei wypadki w miejscu pracy nie są częstym zjawiskiem, stąd inne wskaźniki będą kluczowe dla działalności spółek i w konsekwencji to one powinny być monitorowane, ulepszone i wreszcie raportowane.

Podsumowanie

Dzisiejszy rynek pracy stawia przed pracodawcami różnorodne wyzwania. To, w jaki sposób postrzegane jest przedsiębiorstwo, przekłada się na jego atrakcyjność wśród interesariuszy – klientów, kontrahentów czy kandydatów do pracy. Właściwe zarządzanie i wykorzystanie potencjału kapitału ludzkiego może być czynnikiem decydującym o przyszłym potencjale spółki, a tym samym odgrywać istotną rolę z perspektywy potencjalnych inwestorów.

Niestety, z prowadzonych badań wynika, że przedsiębiorstwa stanowczo za mało skupiają się na raportowaniu danych niefinansowych w aspekcie ludzkim. Aby umocnić swoją pozycję na rynku i sprostać nowym obowiązkom raportowania, firmy powinny zbudować solidny, oparty na konkretnych kryteriach system podlegający kontroli, której wyniki prezentowane będą w profesjonalnych raportach. Proces budowy od podstaw może wydawać się czasochłonny i skomplikowany, jednakże dzięki odpowiedniemu podejściu i efektywnemu wdrożeniu przedsiębiorstwo może wiele zyskać, a samo raportowanie stanie się prostą konsekwencją codziennych działań.

Aby umocnić swoją pozycję na rynku i sprostać nowym obowiązkom raportowania, firmy powinny zbudować solidny, oparty na konkretnych kryteriach system podlegający kontroli, której wyniki prezentowane będą w profesjonalnych raportach.

Ład korporacyjny: raportowanie ryzyk korupcyjnych i praw człowieka

MAGDALENA SZCZEPANIK, STARSZY KONSULTANT ► EY
DR ROBERT SROKA, MANAGER ► EY

Wyniki kolejnej edycji projektu „Analiza ESG spółek w Polsce” nie przyniosły przełomu w obszarze ładu korporacyjnego. Co prawda aż ponad połowa spółek zanotowała spadek punktacji w tym obszarze, co jest wynikiem nieco wybiórczego podchodzenia do wymogów raportowania i braku konsekwencji w kompletności raportowanych informacji na przestrzeni kolejnych lat. W ogólnym rachunku ład korporacyjny jest bowiem obszarem, w którym spółki radzą sobie dość dobrze w porównaniu do obszaru środowiskowego czy społecznego. Wynika to z faktu jego dość silnego uregulowania, wymogów legislacyjnych narzucanych i egzekwowanych przez regulatora oraz oczekiwań rynku. Warto jednak zwrócić uwagę na dwa tematy, które z punktu widzenia zmian w zakresie raportowania oraz zarządzania organizacją będą stanowiły wyzwanie dla spółek. Te tematy związane są z nowym rozumieniem ładu korporacyjnego łączonego z compliance i etyką, które odnoszą się do walki z korupcją i łapownictwem oraz do konieczności zajęcia się zagadnieniem praw człowieka.

Wyzwania legislacyjne

Lata 2016 i 2017 niosą znaczne zmiany w zakresie ładu korporacyjnego i podejścia do raportowania.

Trwają obecnie prace nad nowelizacją Ustawy o rachunkowości, tak by spełniała ona zapisy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 roku w zakresie raportowania danych niefinansowych. Na początku roku weszły w życie znowelizowane Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW. Z kolei od 3 lipca 2016 obowiązują nowe wymagania regulacji MAR (Market Abuse Regulation), co znacząco wpłynęło na dotychczasowe

zasady raportowania spółek giełdowych. Już samo to może stanowić wystarczające wyzwanie dla zarządzających. Spółki muszą przeprowadzić solidną analizę otoczenia i swoich działań, by prawidłowo zraportować wymagane informacje. A odpowiedzialność zidentyfikowania, które informacje faktycznie są istotne, cenotwórcze i wartościowe z punktu widzenia interesariuszy i regulatora, jest przerzucana na same spółki. To ogromne wyzwanie, jeśli spojrzymy na dotychczasowe zaangażowanie polskich podmiotów w kwestie raportowania danych niefinansowych i zrównoważonego rozwoju. Można je zilustrować chociażby statystykami organizacji Global Reporting Initiative. GRI jest czołowym propagatorem idei raportowania danych niefinansowych, aktywnie wspierającym organizacje w tych działaniach, dostarczającym gotowe rozwiązania dla zrównoważonego rozwoju. W bazie GRI znajduje się obecnie już prawie 35 tys. raportów społecznych, z czego ponad 24 tys. zarejestrowanych raportów sporządzonych zostało według wytycznych GRI. Raporty te zostały przygotowane przez ok. 9,5 tys. organizacji z całego świata. Dość wspomnieć, że wszystkich raportów z Polski zarejestrowanych w bazie jest w obecnym momencie tylko 184.

Wyzwania rynkowe

Coraz wyraźniej zauważalne są zmiany na rynku pracownika, konsumenta, jak i w oczekiwaniach inwestorów.

Konsumenci aktywnie poszukują produktów i usług wytwarzanych w zgodzie z filozofią zrównoważonego rozwoju. Nie ograniczają się jedynie do własnych decyzji zakupowych podejmowanych w zgodzie z własnymi przekonaniem. Media społecznościowe

umożliwiają dzielenie się informacjami z setkami, czy nawet tysiącami osób w ciągu kilku sekund, a na stronach internetowych regularnie pojawiają się zdjęcia zepsutej żywności, niskojakościowych towarów czy opisy nieetycznych praktyk usługodawców. Konsumenty aktywizują się, by na ulicach wyrazić swój protest. Procesy negocjacyjne związane z planowanym podpisaniem umów handlowych pomiędzy Europą a Kanadą i USA (odpowiednio CETA i TTIP) zmobilizowały tysiące ludzi do wyjścia na europejskie ulice, aby walczyć, jak wskazywano np. podczas protestów w Hanowerze w kwietniu 2016 roku, o sprawiedliwy handel światowy. Z kolei studenci uniwersytetu w Cambridge protestowali przeciwko utrzymywaniu przez ich uczelnię inwestycji w spółki sektora ropy i gazu.

Same spółki dynamizują swoje działania w obszarze niefinansowym i wysoko stawiają poprzeczkę konkurencji, zwracając uwagę coraz bardziej kreatywnymi i nieoczywistymi działaniami CSR.

Wreszcie, same spółki dynamizują swoje działania w obszarze niefinansowym i wysoko stawiają poprzeczkę konkurencji, zwracając uwagę coraz bardziej kreatywnymi i nieoczywistymi działaniami CSR. Chociażby przyznaniem dodatkowego dnia urlopu pracownikom, których dzieci po raz pierwszy idą do szkoły, albo przygotowując raporty społeczne obejmujące swoim zakresem tak szerokie spektrum, jak wpływ najnowszych zmian legislacyjnych na cały sektor finansowy.

Wyzwania biznesowe – korupcja i łapownictwo

Poza zmianami legislacyjnymi, spółki ciągle borykają się z wyzwaniami biznesowymi i zarządczymi. Wystarczy przyjrzeć się problemowi korupcji i łapownictwa. Zgodnie z nowymi przepisami zagadnienie to będzie podlegało wymogowi raportowania.

Przeciwdziałanie korupcji i łapownictwu jest jednym z integralnych elementów ładu korporacyjnego i systemu compliance. Celem działań kadry zarządzającej Spółki powinno być określenie ram przeciwdziałania korupcji i łapownictwu, w formie zestawu niezależnych od siebie dokumentów, bądź poprzez wdrożenie spójnego systemu powiązanych wzajemnie uregulowań i działań. W pierwszym odruchu można podać w wątpliwość, że korupcja jest jeszcze istotnym problemem w Polsce. W końcu, według przygotowywanego co roku raportu Transparency International, Polska zajmuje 30. miejsce na świecie (na 169 ocenionych krajów) pod względem skali tego zjawiska. Sytuacja stale się poprawia, w roku 2015 znów było nieco lepiej niż w roku 2014 (skok o 1 pozycję). Z pewnością podać można wiele przykładów państw, w których stopień skorumpowania administracji państwowej znacząco przekracza nasze realia. Warto zwrócić jednak uwagę, iż nadal wielu przedsiębiorców postrzega problem korupcji jako obecny w ich codziennych działaniach. Według 14. Światowego Badania Nadużyć Gospodarczych, *Firmowe nadużycia – indywidualne konsekwencje*, przeprowadzonego przez EY, 34% polskich respondentów wskazało, że praktyki korupcyjne są szeroko rozpowszechnione w polskim biznesie. Z kolei 26% respondentów uważa, że oferowanie prezentów, rozrywki lub gotówki może być uzasadnione, jeśli ma na celu pomóc firmie w przetrwaniu kryzysu gospodarczego. Wydaje się więc, że skuteczna polityka antykorupcyjna i jej komunikacja jeszcze przez jakiś czas będzie dla zarządzających wyzwaniem. W praktyce działania antykorupcyjne nie powinny być jedynie suchymi instrukcjami wewnętrznymi, a aktywnym wspieraniem i promowaniem postaw etycznych i przejrzystości podejmowanych wobec otoczenia spółki działań oraz jej struktur wewnętrznych. Zademonstrowanie odpowiedzialności i konsekwencji z pewnością przeloży się na wzrost zaufania interesariuszy.

Skuteczna polityka antykorupcyjna i jej komunikacja jeszcze przez jakiś czas będzie dla zarządzających wyzwaniem.

Wyzwania biznesowe – prawa człowieka

Wyzwaniem dla spółek mogą być zagadnienia związane z tematem etycznego biznesu, jakim jest przestrzeganie praw człowieka. Przede wszystkim bierzemy tu pod uwagę wykorzystywanie pracy niewolniczej i pracy dzieci. W br. pojawiła się kolejna edycja badania Walk Free Foundation, dotycząca liczby współczesnych niewolników w ujęciu geograficznym. Pojęcie „niewolnika” obejmuje definicyjnie obecnie nieco inne zjawisko, niż to znane z podręczników historii. W XXI wieku praca niewolnicza to nie tylko handel ludźmi, ale również brak godziwego wynagrodzenia, praca ponad siły, nękanie pracowników, mobbing, powstrzymywanie przez odejściem z pracy przemocą fizyczną lub psychiczną. Współcześni niewolnicy nie mają zaufania do organów administracji państwowej, postrzegając je często jako nieskuteczne i bezsilne. Według badania Walk Free Foundation, aż 2/3 współczesnego niewolnictwa występuje w krajach azjatyckich, co zapewne dla wielu nie będzie stanowiło zaskoczenia. Takim zaskoczeniem może być natomiast szacunek, że w Polsce żyje obecnie aż 180 tys. niewolników. Jest to najgorszy wynik w całej Unii Europejskiej, a liczba ta zakwalifikowała nasz kraj na 24. miejsce pod względem procentowego udziału niewolników w relacji do ogółu społeczeństwa.

Standardy etyczne

Bez wątpienia jednym z użytecznych narzędzi, które mogą wykorzystać organizacje w ramach budowania polityk i raportowania kwestii korupcji i łapownictwa oraz praw człowieka są międzynarodowe standardy etyczne. Nie powinny być one jednak traktowane jako przykry wymóg, niejednokrotnie narzucany przez międzynarodowych klientów, ale jako szansa na rozwój, punkt wyjścia do wdrożenia systemu zarządzania zgodnością i budowy jednego, kompleksowego systemu zarządzania wymaganiami etycznymi.

Każdego roku w setkach polskich przedsiębiorstwach odbywają się audyty etyczne. Z reguły są one zlecane przez międzynarodowe korporacje, które poprzez tego typu audyty weryfikują jakość zarządzania kwestiami etycznymi w swoim łańcuchu dostaw. Weryfikowane są takie zagadnienia, jak jakość produktu, sprawność logistyki, a przede wszystkim odpowiedzialność za warunki pracy i płacy oraz

bezpieczeństwo pracowników. Punktem odniesienia dla tego typu audytów etycznych mogą być właśnie międzynarodowe, ogólnie przyjęte standardy i narzędzia z zakresu etyki, np. SA8000, EcoVadis, SMETA, BSCI.

Bez wątpienia, ogólnie uznane międzynarodowe wytyczne są dobrym i porównywalnym punktem odniesienia, informującym o jakości procedur wewnętrznych u dostawcy. Kompleksowo ujmują zarządzanie etyczne, odnosząc się do szerokiego spektrum zagadnień – od praw człowieka, pracy niewolniczej i pracy dzieci, poprzez bezpieczeństwo i higienę pracy, politykę kadrową, aż po systemy zarządzania. Ich wdrożenie jest dobrowolne, niemniej przeprowadzenie zewnętrznej certyfikacji według jednego lub kilku wybranych standardów daje wiele korzyści. Przede wszystkim wyraźnie zwiększa konkurencyjność wobec dostawców i eksporterów. Bywa nawet nie tylko atutem, ale wręcz przepustką do współpracy z dużymi rynkowymi graczami, którzy wśród wymogów dopuszczających dostawców do współpracy coraz częściej wymieniają również zgodność ze standardami etycznymi. Jeden certyfikowany standard etyczny pozwala zastąpić wiele indywidualnych audytów etycznych przeprowadzanych w organizacji przez jej kolejnych odbiorców.

Certyfikacja pozytywnie wpływa na reputację i wizerunek marki, poprawia relacje z interesariuszami i bezpośrednim otoczeniem organizacji. Zwiększa również wartość organizacji na rynku pracy, w oczach obecnych i potencjalnych pracowników, którym łatwiej identyfikować się ze strategią i działaniami spółki, kiedy w praktyce obserwują konsekwencję w etycznym działaniu. Nie sposób przemilczeć możliwości efektywnego przygotowania się na sytuacje kryzysowe, którymi organizacje uczą się sprawniej zarządzać przy wykorzystaniu wspomnianych narzędzi. Nie wspominając już o tak oczywistych korzyściach, jak np. spełnienie wymagań zmieniającego się prawa, m.in. nowelizowanych przepisów z zakresu rachunkowości czy zamówień publicznych, które stopniowo obejmują coraz więcej aspektów etycznego biznesu.

Standardy etyczne wsparciem w raportowaniu

Standardy etyczne są dobrym punktem wyjścia do przeprowadzenia analizy działań i zidentyfikowania obszarów kluczowych z punktu widzenia niefinansowego, a zatem obszarów, które jednostki powinny

raportować swoim interesariuszom. W tym miejscu należy zaznaczyć, że istotą raportowania z całą pewnością nie jest raportowanie wszystkiego, a jedynie tego, co jest istotne dla nas i naszych interesariuszy. Z kolei, żeby prawidłowo zidentyfikować to, co jest istotne, dobrze jest przeprowadzić solidną analizę poszczególnych obszarów działalności spółki oraz jej relacji z otoczeniem pod kątem ryzyka negatywnego wpływu na ludzi i środowisko.

Standardy etyczne są dobrym punktem wyjścia do przeprowadzenia analizy działań i zidentyfikowania obszarów kluczowych z punktu widzenia niefinansowego, a zatem obszarów, które jednostki powinny raportować swoim interesariuszom.

W prasie regularnie można natknąć się na doniesienia o konieczności zamknięcia fabryki w efekcie zanieczyszczenia lokalnych wód gruntowych, o awariach platform wiertniczych lub dużych spadkach wartości akcji na skutek wykrycia pracy niewolniczej czy pracy dzieci w łańcuchu dostaw. Poważne konsekwencje dla organizacji i jej akcjonariuszy mogą pojawić się w efekcie niepozornych działań, na co dzień przegrywających w konkurencji z bieżącymi działaniami operacyjnymi o mierzalnych skutkach finansowych.

Powstaje pytanie, jak skutecznie przeprowadzić efektywną analizę. W pierwszym kroku zasadna jest identyfikacja trendów rynkowych, kierunku, w którym zmierza raportowanie danych niefinansowych. Jaki jest benchmark rynkowy? Jakie działania podejmują nasi konkurenci, rynek, czy jest to właściwy punkt odniesienia? Szczególną uwagę należy poświęcić otoczeniu regulacyjnemu spółki. Pod pojęciem „otoczenia regulacyjnego” rozumiemy nie tylko przepisy prawa, ale również normy i dobre praktyki wyznaczone przez międzynarodowe organizacje i autorytety, wymogi dobrych praktyk giełdowych, specyficzne standardy branżowe. Być może analiza rynku wskaże nam, że nie mamy dużych możliwości zwiększenia sprzedaży bez wdrożenia standardów etycznych wymaganych przez naszych potencjalnych odbiorców? Może nasz sektor pozostaje daleko w tyle peletonu, a nasza organizacja może zostać jego liderem pod kątem zrównoważonego rozwoju i pozytywnie wyróżnić się, kreując strategię i działania społeczne?

Co z naszymi interesariuszami? Na jakim etapie znajdują się oni i ich oczekiwania? Dobrze, by jednym z elementów analizy zewnętrznej było po pierwsze określenie, kto tak naprawdę wpływa na naszą organizację, a także, na kogo oddziałuje ona sama. Po drugie, pożytecznym narzędziem jest komunikacja prowadzona z interesariuszami, dopasowana w swojej formie do kategorii osób, z którymi się komunikujemy (np. klientów, inwestorów, lokalnych społeczności). Możemy przeprowadzać warsztaty, sesje dialogowe, dystrybuować materiały lub rozmawiać z interesariuszami bezpośrednio i indywidualnie. Wszystkie sposoby są dobre dopóty, dopóki prowadzą do efektywnej komunikacji, wymiany myśli i oczekiwań. Analiza zewnętrzna jest pierwszym etapem określenia listy obszarów niefinansowych istotnych dla organizacji.

Kolejnym krokiem jest przeprowadzenie analizy wewnętrznej. Jej priorytetem jest zrozumienie sposobu funkcjonowania organizacji, jej wewnętrznej specyfiki, strategii i długofalowych celów. Najlepszym źródłem do pozyskania tego typu informacji są rozmowy z interesariuszami wewnętrznymi spółki, tzn. pracownikami odpowiedzialnymi za poszczególne obszary istotne z punktu widzenia danych niefinansowych – obszar środowiskowy, ludzki, proces zakupowy i zarządzanie łańcuchem dostaw, BHP, kontrolę i komunikację wewnętrzną.

W tym przedsięwzięciu istotne jest zrozumienie procesów funkcjonujących w organizacji również przez pryzmat wymogów regulacyjnych. Spojrzenie na wdrożone dokumenty, strukturę organizacyjną i kapitałową spółki, również przez pryzmat wcześniej już zidentyfikowanych relacji z otoczeniem. Określenie w ten sposób luk w obecnych działaniach spółki, które powinny być zagospodarowane z punktu widzenia potencjalnych ryzyk, elementów osłabionych, objętych niedostateczną kontrolą.

Analiza zewnętrzna i wewnętrzna zbudowane w spójną całość doprowadzą nas do odpowiedzi na pytanie, które z obszarów są dla nas istotne, i które ze wskaźników niefinansowych powinniśmy w związku z tym zaraportować. Analiza ta to również pierwszy krok do zbudowania kompleksowego systemu raportowania danych niefinansowych i strategii CSR.

Analiza zewnętrzna i wewnętrzna zbudowane w spójną całość doprowadzą nas do odpowiedzi na pytanie, które z obszarów są dla nas istotne, i które ze wskaźników niefinansowych powinniśmy w związku z tym zaraportować. Analiza ta to również pierwszy krok do zbudowania kompleksowego systemu raportowania danych niefinansowych.

Wskaźniki niefinansowe, które możemy znaleźć między innymi w standardzie GRI, są ogólnym zbiorem swego rodzaju instrukcji, które powinny mieć zastosowanie globalne, dla każdej organizacji z każdego sektora bez względu na jej wielkość czy specyfikę. Należy mieć to w pamięci, definiując katalog wskaźników, według których decydujemy się raportować dane. Na ich ostateczny wybór może wpływać wiele czynników, z których nie sposób jest stworzyć zamknięty katalog. To właśnie dlatego tak istotne jest przeprowadzenie solidnej analizy organizacji i spojrzenie na wszystkie aspekty jej działań. Czy spółka posiada rozbudowany łańcuch dostaw? Czy korzysta z dużej grupy poddostawców i podwykonawców zlokalizowanych w krajach wysokiego ryzyka? Czy działa w branży szczególnie narażonej na kontakt z podmiotami publicznymi i uczestniczy w wielu postępowaniach publicznych? Czy specyfika pracy sprawia, że bezpieczeństwo pracowników może być zagrożone? Czy posiada wdrożone istotne narzędzia systemu etycznego, takie jak kodeks etyki czy kanały zgłaszania nieprawidłowości? Na te i inne pytania należy znaleźć odpowiedź, by w kolejnym kroku odpowiedzieć naszym interesariuszom.

Podsumowanie

Tegoroczne zmiany legislacyjne, coraz większa presja regulatora, a także ogólnoświatowe nastroje polityczne i społeczne wprowadzają nowe wyzwania dla spółek. Oznaczają większą odpowiedzialność za podejmowane działania i za publikowane informacje. Niemożliwe jest całkowite wyeliminowanie ryzyka nieprawidłowości, ale jeśli podstawą działań organizacji jest solidny fundament etyczny wsparty kompleksowym ładem korporacyjnym, można skuteczniej sobie z nim radzić. Nie wszystko można przewidzieć, ale na niektóre scenariusze można przynajmniej spróbować się przygotować, chociażby po to, by skuteczniej zarządzić kryzysem w momencie jego wystąpienia. Ład korporacyjny, a w nim standardy etyczne, są kluczowymi narzędziami, dzięki którym sprostanie pojawiającym się wyzwaniom może być nieco łatwiejsze. Tyle że, jak wskazują wyniki tegorocznej analizy, powinny być stosowane konsekwentnie i wiarygodnie.

Tegoroczne zmiany legislacyjne, coraz większa presja regulatora, a także ogólnoświatowe nastroje polityczne i społeczne wprowadzają nowe wyzwania dla spółek. Oznaczają większą odpowiedzialność za podejmowane działania i za publikowane informacje.

Znaczenie danych niefinansowych dla inwestorów i analityków

DR ROBERT SROKA, MANAGER ► EY

Jak skutecznie komunikować dane niefinansowe analitykom i inwestorom – wskazówki

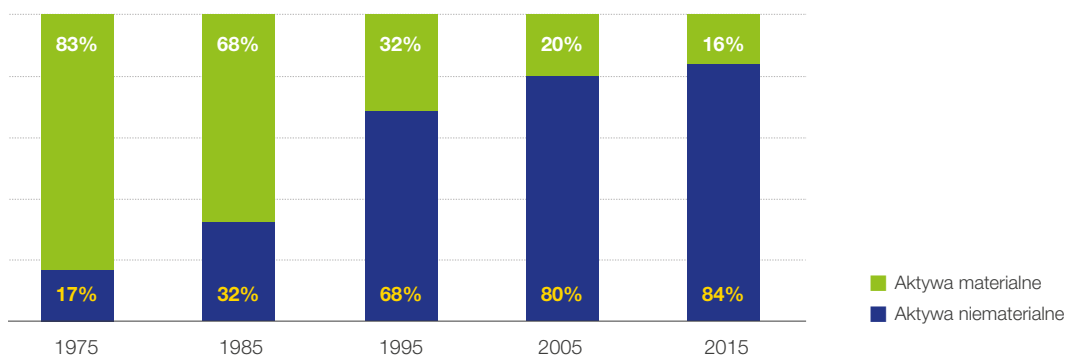
Oczywistością jest fakt, że współczesne modele biznesowe znacznie różnią się od tych, które dominowały w latach siedemdziesiątych, osiemdziesiątych czy nawet dziewięćdziesiątych, kiedy to kształtowały się zasady sprawozdawczości finansowej. Jednak ta oczywistość, o której na co dzień zapominamy, stanowi fundament zmian w zakresie podejścia do raportowania danych niefinansowych, których jesteśmy świadkami i uczestnikami.

Potwierdzeniem często powtarzanego sloganu, że modele biznesowe ulegają znacznej zmianie, jest chociażby rozkład komponentów decydujących o wartości spółek. Dla przykładu, prowadzone przez wiele lat badania *Ocena Tomo LLC*, dobitnie pokazują ten proces. W roku 1975 o wartości indeksu S&P

500 w 83% decydowały aktywa materialne. Natomiast w roku 2015 o wartości indeksu w 84% decydowały aktywa niematerialne. To, co dla wielu stanowi wyzwanie, to fakt, że sprawozdawczość w obszarach niematerialnych różni się od sprawozdawczości dotyczącej aktywów materialnych i wymaga jakościowo odmiennego podejścia.

Sprawozdawczość w obszarach niematerialnych różni się od sprawozdawczości dotyczącej aktywów materialnych i wymaga jakościowo odmiennego podejścia.

Zmiana proporcji komponentów składowych S&P 500

Źródło: *Ocena Tomo LLC*

Znaczenie danych niefinansowych dla inwestorów i analityków

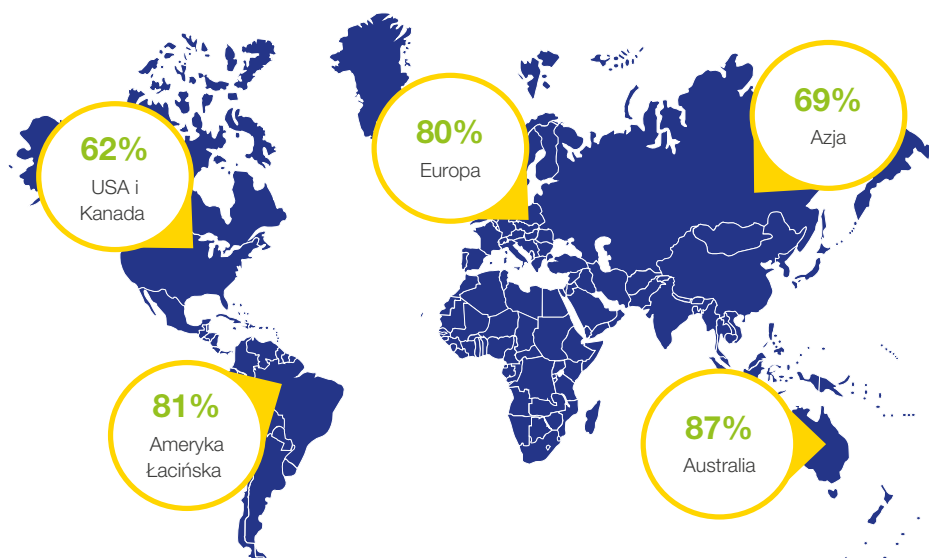
Zmiana elementów kształtujących wartość współczesnych przedsiębiorstw nie przeszła niezauważona przez inwestorów i analityków. W Stanach Zjednoczonych i Europie Zachodniej uwzględnianie danych niefinansowych przez inwestorów w procesie inwestycyjnym już teraz jest standardem. Stąd coraz więcej spółek decyduje się na publikację raportów z danymi niefinansowymi lub raportów zintegrowanych, czyli takich, w których znajdują się dane finansowe i niefinansowe.

Jak wynika z badania *EY Raport EY Tomorrow's Investment Rules 2.0, 2015*, na świecie średnio 70%, a w Europie 80% inwestorów postrzega raporty

zintegrowane, czyli takie, w których znajdują się informacje finansowe i niefinansowe, jako istotne lub kluczowe do podjęcia decyzji inwestycyjnej.

W Europie 80% inwestorów postrzega raporty zintegrowane, czyli takie, w których znajdują się informacje finansowe i niefinansowe, jako istotne lub kluczowe do podjęcia decyzji inwestycyjnej.

Odsetek inwestorów korzystający z informacji niefinansowych

Źródło: Raport EY Tomorrow's Investment Rules 2.0, 2015.,

Badanie zostało przeprowadzone wśród 211 inwestorów instytucjonalnych, z których ponad 70% zrzęda aktywami o wartości powyżej 10 miliardów dolarów.

Warto dodać, że w roku 2015 odsetek inwestorów postrzegających raporty zintegrowane jako kluczowe źródło informacji do podjęcia decyzji inwestycyjnej wzrósł w porównaniu do roku 2014 o 10%.

Znamienne jest, że o 50% wzrosła liczba inwestorów, zdaniem których dane niefinansowe są istotne bez względu na branżę, i obecnie wynosi ponad 61%.

Zrozumienie tego trendu pozwala poznać podejścia inwestorów do danych niefinansowych na poziomie operacyjnym przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnej. Ostatni raport Eurosif (2014), organizacji zajmującej się analizą rynku odpowiedzialnych inwestycji, wskazuje, że inwestorzy w Europie najczęściej stosują strategię wykluczenia z portfela inwestycyjnego spółek z branż, które nie spełniają podstawowych kryteriów etycznych.

Odsetek inwestorów, który...

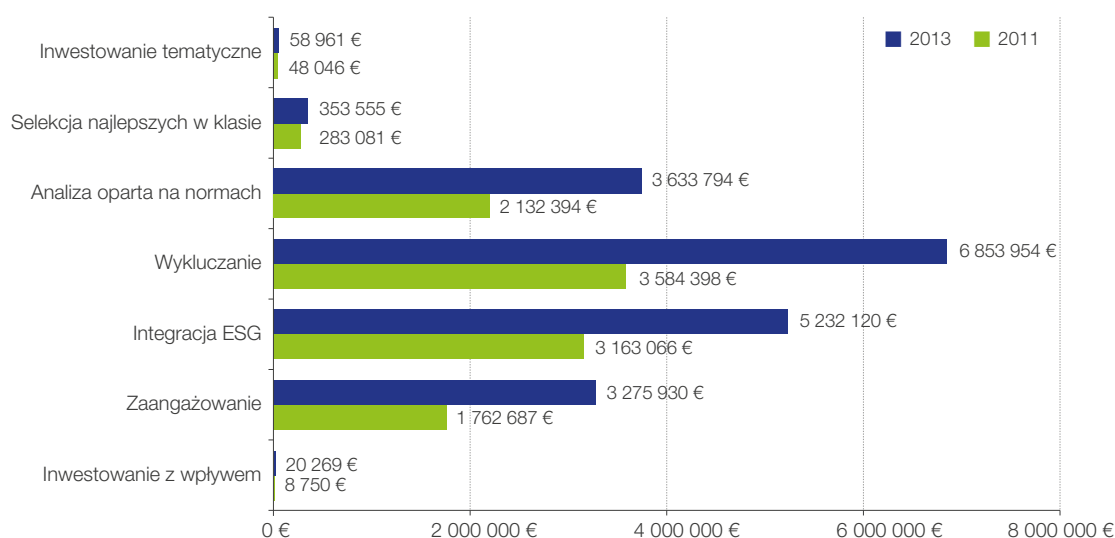

Źródło: Raport EY Tomorrow's Investment Rules 2.0, 2015, n - 211

Jednak należy zwrócić uwagę, że dynamicznie rośnie wartość aktywów zarządzanych zgodnie ze strategią integracji ESG. Skrót ESG składa się z pierwszych liter angielskich słów: środowisko (E – *environment*), społeczeństwo (S – *social*), ład korporacyjny (G – *governance*). Strategia ta polega na tym, że analitycy przed podjęciem decyzji inwestycyjnej przyglądają się zarówno danym finansowym, jak i niefinansowym, nadając im odpowiednią wartość. Dopiero w oparciu o obydwa typy danych podejmowana jest decyzja o inwestycji.

Inną strategią jest inwestowanie w spółki spełniające międzynarodowe standardy etyczne, takie jak Global Compact, ISO 26000, Wytyczne OECD dla Przedsiębiorstw Wielonarodowych czy SA800, BSCI, EcoVadis, SMETA. W oparciu o wymienione normy i standardy inwestorzy budują modele oceny ryzyka inwestycji w obszarach niefinansowych.

Strategie inwestorskie oparte o dane pozafinansowe w Europie

Źródło: European SRI Study 2014, Eurosif

Przyjrzyjmy się bliżej czynnikom w obszarach niefinansowych, które według inwestorów mogą wpłynąć na wstrzymanie lub opóźnienie inwestycji. Respondenci biorący udział w badaniu *Raport EY Tomorrow's Investment Rules 2.0* w pierwszej kolejności wskazali na brak jasnej strategii budowania wartości. Dla inwestorów ważne jest podejście do zarządzania

ryzykiem, a coraz ważniejsze do zarządzania ryzykiem w łańcuchu dostaw oraz ryzykiem środowiskowym. Obecnie blisko 82% inwestorów jest gotowych wykluczyć spółkę z portfela inwestycyjnego lub ponownie poddać ją analizie, jeśli dostrzegą ryzyko związane z możliwością łamania praw człowieka

Wpływ danych niefinansowych na opóźnienie inwestycji

Jak poniższe ujawnienia wpłynęłyby na twoje decyzje inwestycyjne ?

Źródło: Raport EY Tomorrow's Investment Rules 2.0, 2015, n - 211

Jakie są inne motywy, dla których inwestorzy biorą pod uwagę dane niefinansowe w procesie inwestycyjnym? Pierwszym i oczywistym motywem jest uwzględnienie wpływu regulacyjnego. Dla 87% inwestorów dane niefinansowe stanowią niezbędną lub

ważną informację pozwalającą na oszacowanie wyników spółki w przyszłości. 75% inwestorów uważa za niezbędne lub ważne dla procesu analizy uwzględnienie podejścia spółki do odpowiedzialności społecznej, w szczególności do zagadnień etyki biznesu.

Obszary niefinansowe - wpływ na wyniki

Z punktu widzenia inwestora, na ile ważne jest każde z poniższych stwierdzeń związanych z obszarami niefinansowymi?

Wpływ regulacji prawnych na biznes

Dowody wskazujące na poprawę wyników w przyszłości

Odpowiedzialność społeczna – podejście do etyki biznesu

Wymagania inwestorów wobec spółki

Zwrot inwestycji z ESG

Wewnętrzne polityki oceny czynników niefinansowych

Spółka posiada politykę oceny danych niefinansowych

Wartości osobiste

Standardy odpowiedzialnego inwestowania (PRI, P&IRC)

■ Niezbędne ■ Ważne ■ Trudno powiedzieć ■ Nieważne

Źródło: Raport EY Tomorrow's Investment Rules 2.0, 2015, n - 211

Omawiane badanie pokazuje wyraźnie, że wraz ze znaczeniem danych niefinansowych dla inwestorów wzrasta oczekiwanie wobec spółek, aby te na odpowiednio wysokim poziomie wzięły za te dane odpowiedzialność. 80% inwestorów oczekuje, aby Zarząd wziął formalną i realną odpowiedzialność za dane

niefinansowe raportowane na rynek. Dla ponad 78% respondentów niezbędne lub ważne jest, aby odpowiedzialność za raportowanie danych niefinansowych leżała po stronie Komitetu Audytu, oraz aby ich publikacja została poprzedzona niezależną weryfikacją.

Inwestorzy oczekują nadzoru nad danymi niefinansowymi przez top management

Jak ważne są następujące poziomy odpowiedzialności w niefinansowym raportowaniu wyników?

Obligatoryjny nadzór Zarządu

Nadzór Komitetu Audytu wraz z niezależną weryfikacją

Nadzór Komitetu Audytu

Akceptacja inwestorów podczas WZA

■ Niezbędne ■ Ważne ■ Trudno powiedzieć ■ Nieważne

Źródło: Raport EY Tomorrow's Investment Rules 2.0, 2015, n - 211

80% inwestorów oczekuje, aby Zarząd wziął formalną i realną odpowiedzialność za dane niefinansowe raportowane na rynek.

Rynek odpowiedzialnych inwestycji

W inwestycjach liczą się nie tylko procenty, lecz również wartość aktywów. A wartość aktywów zarządzanych z uwzględnieniem danych niefinansowych rośnie z roku na rok. Zgodnie z danymi *Global Sustainable Investment Review* dostępnymi za rok 2014,

wartość aktywów zarządzanych z uwzględnieniem danych niefinansowych wynosiła ponad 21 bilionów dolarów. Co stanowiło ponad 30% wszystkich profesjonalnie zarządzanych aktywów na świecie. Liderami w tego typu inwestycjach są inwestorzy z krajów Europy Zachodniej. Natomiast organizacja Principles for Responsible Investment (PRI), zajmująca się integracją instytucji finansowych stosujących strategię odpowiedzialnego inwestowania, w swoim raporcie *Principles to Performance* pokazuje, jak dużą dynamiką cechuje się trend odpowiedzialnego inwestowania. W 2006 PRI zrzeszała 100 członków zarządzających aktywami o wartości 7 bilionów dolarów. Obecnie posiada ponad 1500 członków zarządzających aktywami przekraczającymi 60 bilionów.

Wskazówki dla spółek

Jak zostało wykazane powyżej, wzrost zainteresowania inwestorów danymi niefinansowymi ma charakter konkretny i biznesowy. Dlatego kluczowym wyzwaniem, przed jakim stoją spółki przygotowujące raport z danymi niefinansowymi, jest po pierwsze identyfikacja istotnych wskaźników niefinansowych, a po drugie pokazanie, jak wskaźniki niefinansowe, będące rezultatem działań spółki w tych obszarach, wpływają na jej wartość.

Dla wielu polskich spółek przygoda z raportowaniem danych niefinansowych dopiero się rozpoczyna. Podpowiadamy, jak rozpocząć i doskonalić proces raportowania tego typu danych.

Wskazówki dla spółek komunikujących dane niefinansowe inwestorom i analitykom:

- 1 NIE DZIAŁAJ PO OMACKU.** Zapytaj inwestorów i analityków, jakich informacji niefinansowych oczekują. W ten sposób unikniesz sytuacji, w której poświęcisz czas i pieniądze przygotowując raport, który nie będzie użyteczny dla tej grupy odbiorców.
- 2 BĄDŹ KONKRETNY.** Mitem jest, że inwestorów nie interesują dane niefinansowe. Tak, nie interesują ich zdjęcia z imprezy integracyjnej i w większości przypadków zaangażowanie charytatywne spółki. Natomiast interesuje ich poziom rotacji, liczba wypadków, zredukowany poziom emisji, liczba godzin szkoleniowych na temat korupcji i łapownictwa, procent dostawców przeanalizowanych pod kątem ryzyka łamania praw człowieka.
- 3 POKAZUJ POWIĄZANIE ZE STRATEGIĄ.** Pokazanie jak obszary niefinansowe wpływają na wartość spółki oraz wspierają realizację strategii biznesowej z pewnością zainteresuje inwestorów.
- 4 UCZCIWOŚĆ BUDUJE ZAUFANIE.** Koloryzując część niefinansową sprawozdania, stracisz wiarygodność i zaufanie inwestorów. Warto wziąć na poważnie wskazówki dotyczące jakości definiowania danych do raportu, proponowane przez wytyczne Global Reporting Initiative. A są nimi:
 - ▶ **Wyważenie** – raport powinien odzwierciedlać pozytywne i negatywne aspekty działalności organizacji, umożliwiając prawidłową ocenę całościowych wyników
 - ▶ **Porównywalność** – uwzględnione w raporcie informacje powinny być przedstawione w sposób umożliwiający interesariuszom analizę zmian w wynikach organizacji na przestrzeni lat oraz porównywanie ich z wynikami innych organizacji
 - ▶ **Dokładność** – przedstawione informacje powinny być wystarczająco dokładne i szczegółowe, biorąc pod uwagę charakter informacji (jakościowy i ilościowy)
 - ▶ **Terminowość** – informacje powinny być przygotowane w odpowiednim czasie, wynikającym bądź z cyklu raportowania, bądź z wymagań prawnych
 - ▶ **Przejrzystość** – informacje powinny być przekazane w sposób zrozumiały przez odbiorców. Używanie języka zbyt technicznego w zakresie środowiska lub HR może zniechęcić odbiorcę, jakim jest analityk lub inwestor
 - ▶ **Wiarygodność** – organizacja powinna gromadzić, rejestrować, kompilować, analizować i ujawniać informacje i procesy stosowane podczas sporządzania raportu w sposób umożliwiający ich sprawdzenie oraz zapewniający wysoką jakość i istotność prezentowanych informacji.
- 5 EDUKUJ INWESTORÓW.** W pierwszej interakcji inwestorów i analityków z danymi niefinansowymi warto postarać się o znalezienie sposobu i czasu na wyjaśnienie znaczenia raportowanych danych niefinansowych dla wartości spółki obecnie i w przyszłości. Ta inwestycja w edukację inwestorów może przynieść szybki zwrot.
- 6 UCZ SIĘ, ZBIERAJĄC INFORMACJĘ ZWROTNĄ.** Rynek, podobnie jak Twoja spółka, uczy się efektywnego sposobu ujawniania danych niefinansowych. Nieocenioną, a obecnie niedocenianą pomocą w poprawie sposobu pokazywania danych niefinansowych jest zebranie informacji zwrotnej od analityków i inwestorów. Czas poświęcony na zapytanie inwestorów o ich opinię pozwoli otrzymać cenne wskazówki i podtrzymać relację z tą grupą interesariuszy.

Korzyści z weryfikacji danych niefinansowych

RAFAŁ HUMMEL, DYREKTOR ► EY
TOMASZ MICHALAK, MENEDŻER ► EY

Na podstawie globalnych badań EY można stwierdzić, że mniej więcej 3/4 inwestorów instytucjonalnych wykorzystuje dane niefinansowe przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych. Instytucje inwestycyjne wypracowują swoje modele oceny tych ryzyk i usztywniają minimalne wymogi co do tego, w jakie podmioty inwestują. Coraz częściej brak aktywnej strategii zarządzania ryzykiem decyduje o dezinvestycji, a wewnętrzne procedury mogą nie pozwalać dyrektorom inwestycyjnym na zaangażowanie kapitałowe w akcje firm niekomunikujących swoich strategii. Liczne firmy międzynarodowe w ramach podtrzymania wypracowanej reputacji i realizując własną strategię zrównoważonego wzrostu, akceptują jako swoich dostawców tylko firmy odpowiedzialne społecznie.

Mając na uwadze rosnące znaczenie danych niefinansowych w decyzjach podejmowanych przez inwestorów, można stwierdzić, że weryfikacja raportów prezentujących takie informacje przez niezależną wykwalifikowaną stronę istotnie przyczynia się do podniesienia wartości informacyjnej danych, a także stopnia, w jakim polegać może na nich otoczenie danej firmy.

Historycznie zdarzało się, iż podmioty, raportując tylko wybrane i nieweryfikowane dane, próbowały wykorzystywać tę formę jako narzędzie promocji – nie w pełni rzetelne i skupiające się jedynie na pozytywnych aspektach. Tymczasem potrzebą interesariuszy jest uzyskanie prawdziwych i kompletnych informacji dotyczących sfer istotnych dla danej firmy. Sfery te dla różnych podmiotów mogą być zupełnie różne, a dobór tych najistotniejszych wymaga doświadczenia i powinien umożliwiać porównanie firm z podobnej branży. Porównywalność taką w dużym stopniu ułatwia proces weryfikacji danych przez zewnętrznego audytora. Raporty niefinansowe mogą być doskonałym uzupełnieniem sprawozdań finansowych. Nie brakuje głosów, iż rangę tych raportów i równe

traktowanie danych finansowych i niefinansowych mogłyby zapewnić: obowiązek raportowania, jednolite standardy sporządzania raportów oraz niezależna weryfikacja.

Potrzebą interesariuszy jest uzyskanie prawdziwych i kompletnych informacji dotyczących sfer istotnych dla danej firmy.

Obowiązek raportowania nałożyła na większe podmioty dyrektywa EU 2014/95. Najbliższe miesiące i lata potwierdzą, czy obowiązek dla części przetrzeźwieje wkrótce w powszechną praktykę dla większości konkurujących na rynku podmiotów. Porównywalność firm zapewnić mogą jednolite standardy określające zakres i sposób ujawniania i prezentacji danych, analogiczne do standardów sprawozdawczości finansowej, takich jak MSSF. Dla danych niefinansowych standardem takim jest na przykład standard GRI G4 opracowany przez Global Reporting Initiative.

Weryfikacja raportów ma na celu sprawdzenie zawartych w nich danych oraz zapewnienie zgodności z wymogami stosowanych standardów raportowania, jak np. GRI G4. Twórcy standardów w przemyśle sposób opracowali wytyczne na temat zawartości raportu, sposobu ujawniania danych, identyfikacji istotnych obszarów i innych zagadnień zapewniających przygotowanie użytecznego i wartościowego raportu. Stosowanie jednolitych standardów istotnie zwiększa wartość informacyjną raportów i sprawia, że są one narzędziem do rzetelnego raportowania istotnych informacji. Jedynie niezależna weryfikacja takich raportów jest w stanie zapewnić, że powstały one zgodnie

z wytycznymi GRI lub innych standardów i spełnia oczekiwania użytkowników, prezentując prawdziwe obszary ryzyka, faktyczny pozytywny i negatywny wpływ na otoczenie.

Duże firmy audytorskie posiadają opracowaną z udziałem ekspertów i na bieżąco aktualizowaną metodologię weryfikacji danych finansowych i niefinansowych, opartą na międzynarodowych standardach w zakresie usług poświadczających, jak np. ISAE 3000. W związku z tym, są w stanie świadczyć kompleksowe usługi audytu sprawozdań finansowych i weryfikacji danych niefinansowych, co nabiera znaczenia w perspektywie raportowania zintegrowanego i obowiązków sprawozdawczych nałożonych na jednostki zainteresowania publicznego przez dyrektywę EU 2014/95. Audytor sprawozdań finansowych, mający dużą wiedzę na temat działalności jednostki, jej branży oraz głównych obszarów ryzyka, jest bardzo często preferowanym kandydatem do przeprowadzenia weryfikacji raportów pozafinansowych, szczególnie, że dane finansowe i pozafinansowe są w coraz wyższym stopniu skorelowane i wzajemnie na siebie oddziałują.

Proces weryfikacji danych niefinansowych

Proces weryfikacji danych niefinansowych jest w dużej mierze analogiczny do badania sprawozdań finansowych i kładzie nacisk na identyfikację obszarów ryzyka i odpowiednie ich zaadresowanie. Istotne jest dobre poznanie jednostki, zrozumienie jej kluczowych celów biznesowych, interesariuszy i zdarzeń występujących w analizowanym okresie oraz określenie, jakie te czynniki mogą mieć przełożenie na raportowanie danych pozafinansowych. Analiza może obejmować między innymi następujące aspekty:

- ▶ istotne zmiany skali i obszarów działania, struktury firmy – ponieważ może to mieć wpływ na określenie nowego zakresu raportowania;
- ▶ ocenę motywacji osób kierujących jednostką do wpływania na zaraportowane dane (przykładowo uwzględnienie wskaźników w systemie wynagradzania i premiowania oraz tego, jak fakt ten może się przełożyć na rzetelność raportowanych danych);

▶ zmiany na kluczowych stanowiskach osób odpowiedzialnych za raportowanie danych pozafinansowych (sprawdzenie, czy przekazana została istotna wiedza i jakie są motywy tych zmian oraz jakie są główne cele nowych osób odpowiedzialnych za raportowanie);

▶ określenie głównych wskaźników, które w danej branży są analizowane i podlegają ocenie przy porównywaniu firm, a także obszarów, w których jednostka w związku z tym może chcieć pokazać swoją przewagę (lub nie ujawnić swoich niedociągnięć) – takie obszary często pokrywają się z istotnymi obszarami badania;

▶ identyfikację istotnych obszarów raportowania i określenie poziomu ich istotności.

Proces weryfikacji danych niefinansowych jest w dużej mierze analogiczny do badania sprawozdań finansowych i kładzie nacisk na identyfikację obszarów ryzyka i odpowiednie ich zaadresowanie.

W dalszej kolejności należy poznać proces zbierania, agregowania i raportowania danych niefinansowych oraz odpowiednie kontrole, które mają zapewnić kompletność i prawidłowość tych danych, mając na uwadze nadrzędną zasadę raportowania niefinansowego – *reporting on what matters and where it matters*. Poznanie procesów raportowania, jak również firmy samej w sobie, jej strategii, głównych celów i zagrożeń pozwala niezależnej stronie obiektywnie ocenić, czy raportowanie skupia się na istotnych obszarach. Audytor powinien sprawdzić, czy jednostka posiada jasno zdefiniowany proces wyboru istotnych obszarów, raportowanych Key Performance Indicators oraz czynników, które wpływają na wybór poszczególnych obszarów i raportowanych wskaźników. Dobrą praktyką jest posiadanie opisanego procesu pozyskiwania odpowiednich danych, potwierdzającego, że dane zbierane są w sposób ustrukturyzowany i konsekwentny. Jeżeli w takim procesie zachodzą w firmie zmiany, audytor musi je zrozumieć i uzyskać od jednostki wyjaśnienia, z czego zmiany te wynikają, jaki

jest ich cel i jak zostały zakomunikowane wewnętrznie oraz otoczeniu interesariuszy.

Analizując proces raportowania, audytor ocenia również odpowiednie zaangażowanie stosownych organów spółki (w tym zarządu oraz rady nadzorczej) w raportowanie i wspieranie tego procesu oraz aktywne promowanie strategii zrównoważonego rozwoju.

Następnie, na podstawie próbek, informacje podlegają weryfikacji przez porównanie do dokumentacji źródłowej, przeanalizowanie całego procesu zbierania tych informacji i ich przepływu od osób mierzących wpływ danego zjawiska do osób odpowiedzialnych za kompletowanie i agregowanie danych oraz przygotowanie raportu. W zależności od oceny procesu zbierania i agregowania danych, oraz opisanych wcześniej i ewentualnych innych czynników ryzyka mogących mieć wpływ na jakość i rzetelność raportowanych danych, audytor decyduje o zakresie i wielkości próbki testowanych dokumentów oraz o obszarach, które wymagają zwiększonej uwagi. Weryfikacja wskaźników w obszarach uznanych za ryzykowne musi obejmować przegląd większej próbki dokumentów oraz wywiady z pracownikami na różnych szczeblach, prowadzonych w celu sprawdzenia spójności przekazywanych informacji.

Odbiorcy raportów niefinansowych nie są grupą tak jednorodną jak odbiorcy sprawozdań finansowych. W tym przypadku mamy do czynienia z szeroką grupą interesariuszy, spośród których każdy może mieć nieco inne oczekiwania względem informacji zawartych w raporcie i może wykorzystywać je w różnych celach.

Dlatego w procesie weryfikacji danych niefinansowych nie mniej ważna jest obserwacja zaangażowania w dialog z interesariuszami podmiotu raportującego dane niefinansowe. Przy raportowaniu niefinansowym istotne są informacje pozyskane od strony trzeciej, które obiektywnie przedstawiają faktyczny wpływ danego biznesu na jego otoczenie. Dobrą praktyką jest organizowanie warsztatów z interesariuszami, którzy reprezentują zarówno odbiorców, jak i dostawców jednostki, samorządy lokalne, regulatorów, jak i wszystkie inne osoby fizyczne i prawne, które istotnie oddziałują na działalność jednostki, bądź same podlegają jej oddziaływaniom. W ramach weryfikacji danych niefinansowych audytor powinien uczestniczyć

w takich warsztatach lub zapoznać się z dokumentacją, która w ramach warsztatów powstała. Ponadto, audytor ma obowiązek ocenić dobór interesariuszy, z którymi jednostka komunikuje się w ramach procesu raportowania.

Wartość płynąca z weryfikacji danych niefinansowych

Raportowanie danych niefinansowych może i powinno mieć strategiczne znaczenie dla biznesu. Każdy z jego obszarów, do których należą kwestie środowiskowe, społeczne oraz pracownicze, obfituje z reguły w ryzyka dla biznesu. To, jak dobrze i na ile – w porównaniu do konkurencji – podmioty są w stanie zarządzać ryzykami bądź minimalizować ich wpływ i efektywnie komunikować się z rynkiem, będzie się przekładać na ich sukces (bądź problemy) i wyniki finansowe.

Ze studium przeprowadzonego przez Boston College oraz EY wynika, że więcej niż 3 na 4 inwestorów i analityków uznaje fakt niezależnej weryfikacji danych niefinansowych za ważny bądź bardzo ważny. Inwestycja w weryfikację danych pozafinansowych może w istotnym stopniu przyczynić się do budowania przewagi konkurencyjnej, między innymi poprzez:

- ▶ zwiększoną wiarygodność wśród inwestorów i łatwiejszy dostęp do stabilnego i tańszego źródła finansowania. Jako przykład można podać polityki funduszy inwestycyjnych, które wykluczają inwestowanie w firmy o niezawerifikowanym wpływie na środowisko i otoczenie, a także przykłady firm, którym dzięki przedstawieniu raportów banki obniżyły marżę oprocentowania kredytów;
- ▶ zwiększoną wiarygodność wśród kontrahentów. Międzynarodowe koncerny w ramach zarządzania ryzykiem swojej reputacji coraz częściej nakładają w łańcuchu swoich dostaw obowiązek spełnienia pewnych kryteriów związanych z wpływem na środowisko i otoczenie. Przedstawienie zweryfikowanych danych może zabezpieczyć utrzymanie kontraktów, zdobycie nowych oraz umocnić pozycję negocjacyjną;
- ▶ to, że spółki raportujące dane niefinansowe i poddające je weryfikacji osiągają lepsze wyniki i notowania na rynkach finansowych i są znacznie

mniej wrażliwe na ogólnorynkowe trendy spadkowe, ponieważ dzięki rzetelnemu ujawnieniu istotnych danych wszystkie informacje są już zdyskontowane i odzwierciedlone w cenie rynkowej akcji. Większa stabilność cenowa jest widoczna w wykresach, np. Respect Index czy też Dow Jones Sustainability Index;

- ▶ to, że podmioty raportujące dane niefinansowe przyciągają z reguły inwestorów o nastawieniu długoterminowym. Dzieje się tak dlatego, iż raportując swoje strategie i cele (a nie tylko już zrealizowane wyniki finansowe), udostępniają inwestorom pełniejszą informację pozwalającą ocenić szanse na sukces w przyszłości;
- ▶ to, że spółki odpowiedzialne społecznie i transparentne przyciągają najlepszych pracowników i solidnych kontrahentów.

Podsumowując korzyści, należy dodać, że równie ważna jak zapewnienie o wiarygodności danych jest ocena działania procesu i wszelkie rekomendacje audytora dotyczące tego procesu. Podobnie jak przy badaniu sprawozdań finansowych, w ramach podsumowania prac przy weryfikacji raportów niefinansowych audytor kieruje list do Zarządu z podsumowaniem swoich obserwacji i rekomendacji dotyczących możliwych usprawnień w procesie raportowania. Renomowany audytor ma okazję obserwować proces zbierania i raportowania danych w wielu podmiotach i dzięki temu może zidentyfikować obszary, które w danej organizacji powinny działać efektywniej, co z reguły stanowi istotną wartość dodaną dla badanego podmiotu. Należy tutaj zaznaczyć, że weryfikacja w swoim zakresie jest znacznie węższa niż usługi związane z określeniem strategii zrównoważonego rozwoju, jej komunikacji oraz opracowania systemu i procesów raportowania danych pozafinansowych. Jednak zidentyfikowanie obszarów wymagających usprawnienia jest pierwszym krokiem do poprawy stanu faktycznego.

Pięć lat budowy transparentności

PIOTR KAŻMIERKIEWICZ, ANALITYK ► CENTRALNY DOM MAKLESKI PEKAO

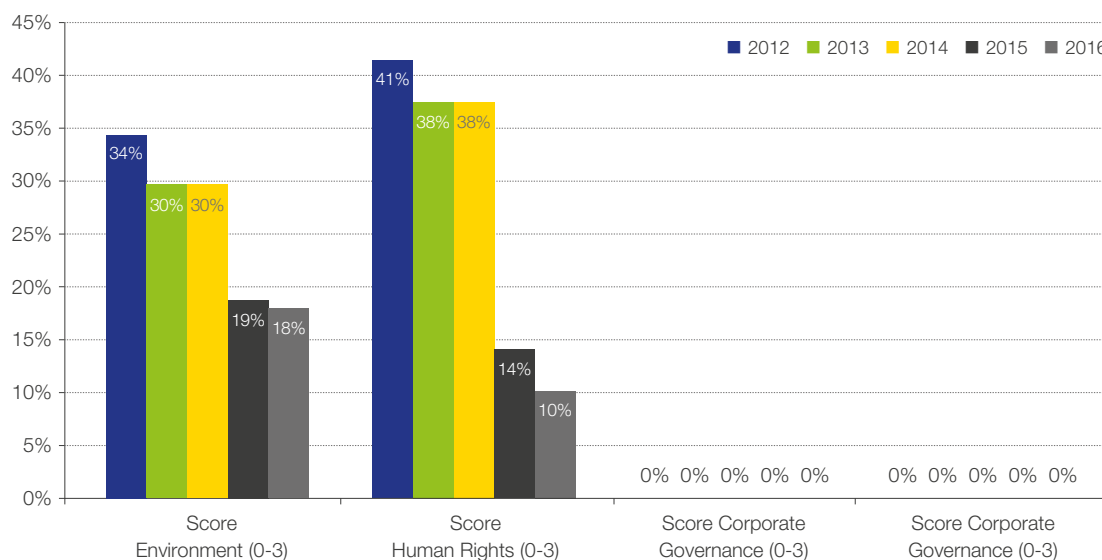
Zakrywanie luki

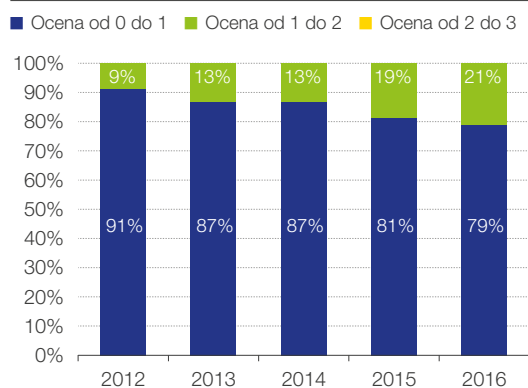
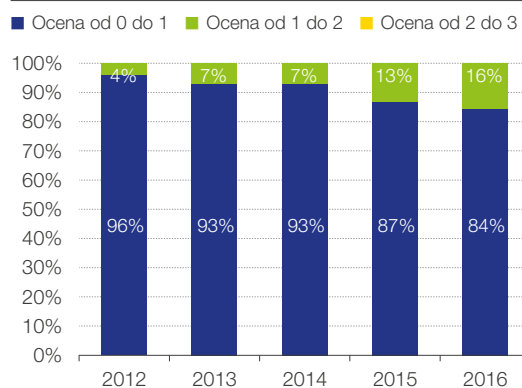
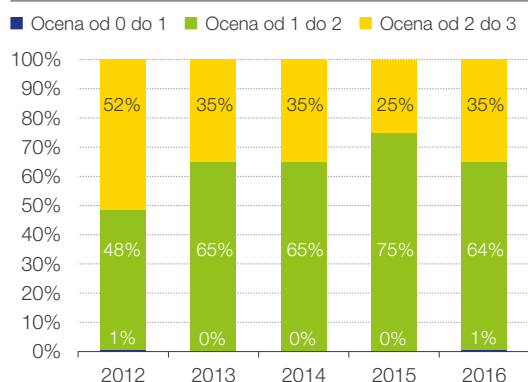
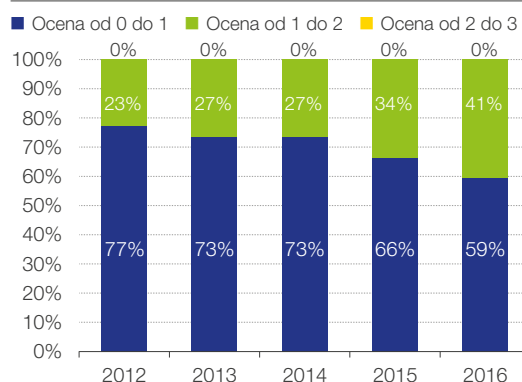
Piąta edycja badania transparentności polskich spółek publicznych to dobry czas na pewne podsumowanie. Po pierwsze wśród 128 spółek uczestniczących we wszystkich pięciu edycjach badania stopniowo zanika luka informacyjna, szczególnie w obszarze środowiskowym i praw człowieka. W 2016 roku tylko 18% analizowanych spółek nie opublikowało żadnych istotnych danych pozafinansowych z obszaru środowiskowego, a 10% z obszaru praw człowieka

(społecznego i pracowniczego). Dla porównania, w pierwszej edycji te same spółki charakteryzowały się luką informacyjną w obszarze środowiskowym na poziomie 34%, zaś w obszarze praw człowieka – na poziomie 41%.

Z roku na rok rośnie zatem ogólny poziom raportowania przez spółki. Wzrasta odsetek podmiotów z ocenami B (od 1 do 2 pkt.) lub wyższymi w poszczególnych obszarach raportowania.

Wykres 1. Luka informacyjna na GPW (N=128)

Wykres 2. Oceny w poszczególnych obszarach dla badanych spółek (N=128)**Ocena raportowania w obszarze środowiskowym****Ocena raportowania w obszarze praw człowieka****Ocena raportowania w obszarze ładu korporacyjnego****Ocena raportowania ogółem (ESG)**

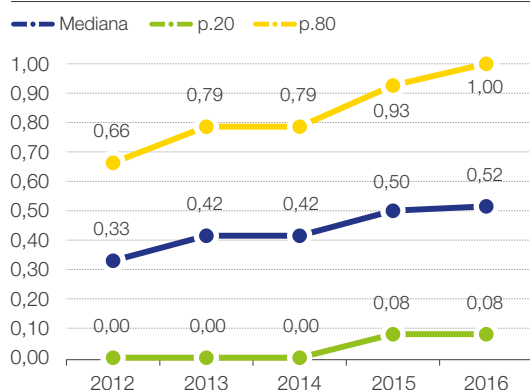
Przekładając to na miary pozycyjne – na przestrzeni pięciu edycji badania ujawniania danych ESG wśród polskich spółek rosła nie tylko mediana wartości dla analizowanej próby, ale również wartości 20. i 80. percentyla, które zostały wykorzystane w późniejszej analizie z zastosowaniem modelu Famy i Frencha (FF).

Warto zwrócić uwagę na to, że od 2015 roku 20. percentyl wyników w obszarze środowiskowym oraz w obszarze praw człowieka były powyżej zera. Wskazuje to, że spółki, które regularnie uczestniczyły w badaniu, z roku na rok poprawiały jakość komunikacji

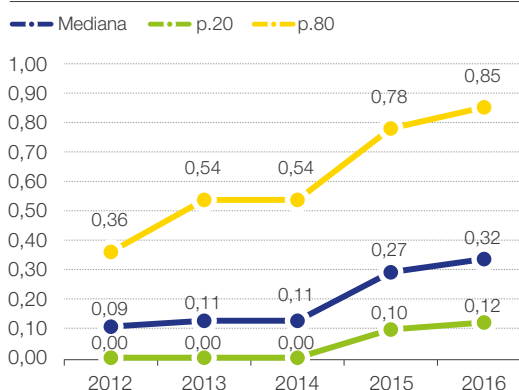
z rynkiem, także w obszarach, które dotychczas traktowane były nieco po macoszemu. Co ciekawe, rok 2016 przyniósł zatrzymanie tendencji malejącej w ujawnianiu istotnych danych z zakresu ładu korporacyjnego (wcześniej mediana w obszarze G dla analizowanych spółek spadała w czterech kolejnych edycjach). W połączeniu z poprawą raportowania w pozostałych obszarach, pozwoliło to na osiągnięcie najwyższego poziomu mediany wyniku sumarycznego ESG od 2012 roku, czyli w całej historii badania.

Wykres 3. Mediana i percentyle ocen w badanej próbie (N=128)

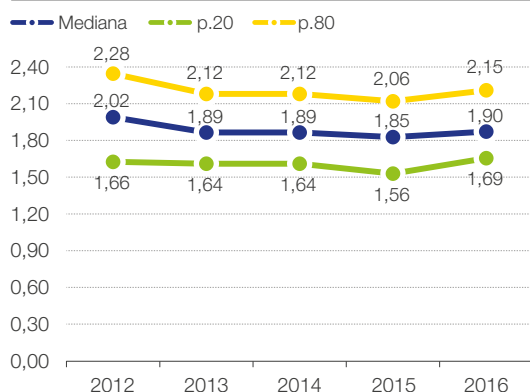
Poziom raportowania w obszarze środowiskowym

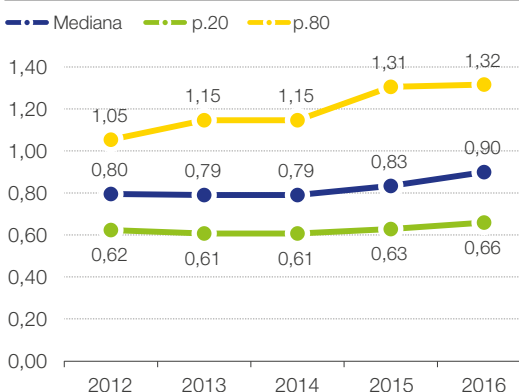
Poziom raportowania w obszarze praw człowieka

Poziom raportowania w obszarze ładu korporacyjnego

Poziom raportowania ogółem (ESG)

Wpływ danych niefinansowych na wyniki portfela

Aby uchwycić efekt uwzględnienia kryteriów ESG w procesie inwestycji, oraz ich wpływu na efektywność portfela, badaniu poddano cały okres analizy (pięć edycji, cztery lata). W okresie tym ciągłością badania charakteryzowało się 128 spółek, co należy uznać za wystarczająco liczącą próbę. Podmioty te miały również odpowiednio wysoką średnią kapitalizację i płynność, by zapewnić zadowalającą jakość uzyskanych wyników. Wyznaczone miary (w tym miara ryzyka – odchylenie standardowe stóp zwrotu) zostały określone na bazie miesięcznych logarytmicznych stóp zwrotu, z uwzględnieniem należnych dywidend w analizowanym okresie.

W pierwszym kroku analizy, zmierzającej do określenia wpływu ujawniania danych pozafinansowych na parametry portfela inwestycyjnego, uszeregowano badane spółki pod kątem sumarycznego poziomu punktów uzyskanych za raportowanie ESG. Z tak

stworzonej listy zbudowano dwa portfele – pierwszy, składający się z 20% podmiotów o najwyższych wynikach ESG (portfel transparentny), oraz drugi, na który złożyło się 20% podmiotów o najniższych wartościach rankingu (portfel braku transparentności). Te przeciwstawne portfele posłużyły do weryfikacji efektywności strategii typu Long/Short opierającej się na założeniu zajęcia długiej pozycji na portfelu transparentnym oraz pozycji krótkiej na spółkach o niskich poziomach rankingu ESG. Takie podejście, spójne z badaniami przeprowadzonymi przez Gompers i in. (2003) oraz Drobetz i in. (2004), wymagało wyznaczenia regresji różnicy stop zwrotu portfeli opartych na rankingu ESG w oparciu o model trójczynnikowy Fama i Frencha (Fama & French, 1992, 1993). Model ten zakłada, że ryzyko systematyczne może być wyjaśnione za pomocą trzech czynników: nadwyżki stopy zwrotu portfela rynkowego ponad stopę zwrotu wolną od ryzyka oraz składników SMB i HML. Pierwszy z nich (SMB – small minus big) wyjaśnia różnicę pomiędzy stopą zwrotu portfeli spółek o niskiej i wysokiej kapitalizacji. Na potrzeby niniejszego badania na początku każdego

kolejnego miesiąca dokonano rozróżnienia pomiędzy spółkami, zakładając, że grupę dużych spółek tworzy 30% podmiotów o największej kapitalizacji w próbie, podczas gdy portfel małych spółek składał się będzie z 30% podmiotów o najniższej wartości rynkowej na dany dzień. Drugi wprowadzony przez Fama i Frencha parametr (HML – high minus low) opisuje różnicę stóp zwrotu spółek o wysokich i niskich poziomach relacji wartości rynkowej do kapitałów własnych (MV/BV).

Na potrzeby niniejszego badania na początku każdego kolejnego miesiąca dokonano rozróżnienia pomiędzy spółkami, zakładając, że grupę spółek o wysokiej relacji MV/BV tworzy 30% podmiotów o największych wartościach wskaźnika w próbie, podczas gdy portfel spółek o niskiej relacji MV/BV składał się będzie z 30% podmiotów o najniższej wartości parametru na dany dzień. Do badania, jako benchmark, wykorzystano stopy zwrotu indeksu WIG. Okres badania objął cztery lata (48 miesięcy), pomiędzy 1 lipca 2012 roku i 30 czerwca 2016 roku. Ostatecznie regresja przyjęła następującą postać:

$$TMNT_t = \alpha + \beta_1 \times RMRF_t + \beta_2 \times SMB_t + \beta_3 \times HML_t + \varepsilon_t$$

Zmienną objaśnianą są miesięczne nadwyżkowe stopy zwrotu portfela transparentnego ponad stopy zwrotu portfela braku transparentności ("transparency" minus "non-transparency"; TMNT_t). RMRF_t jest miesięczną stopą zwrotu ważonego kapitalizacją portfela rynkowego (indeksu WIG) pomniejszoną o stopę wolną od ryzyka; SMB_t (small minus big) oraz HML_t (high minus low) stanowią miesięczne stopy zwrotu portfeli utworzonych w celu uwzględnienia wpływu wielkości spółki oraz relacji MV/BV.

Na bazie analizowanej próby i zgodnie z powyższymi wytycznymi stworzono dwa portfele: spółek uznanych za transparentne (górne 20% wyników ESG) i spółek braku transparentności (dolne 20% wyników ESG). Podziału portfeli dokonano na bazie średniego wyniku ESG uzyskanego przez poszczególne spółki na przestrzeni pięciu edycji. Charakterystyki takich portfeli opisuje tabela 1:

Tabela 1. Charakterystyka portfela „transparentnego” i „braku transparentności” dla średnich wyników rankingu ESG w latach 2012–2015

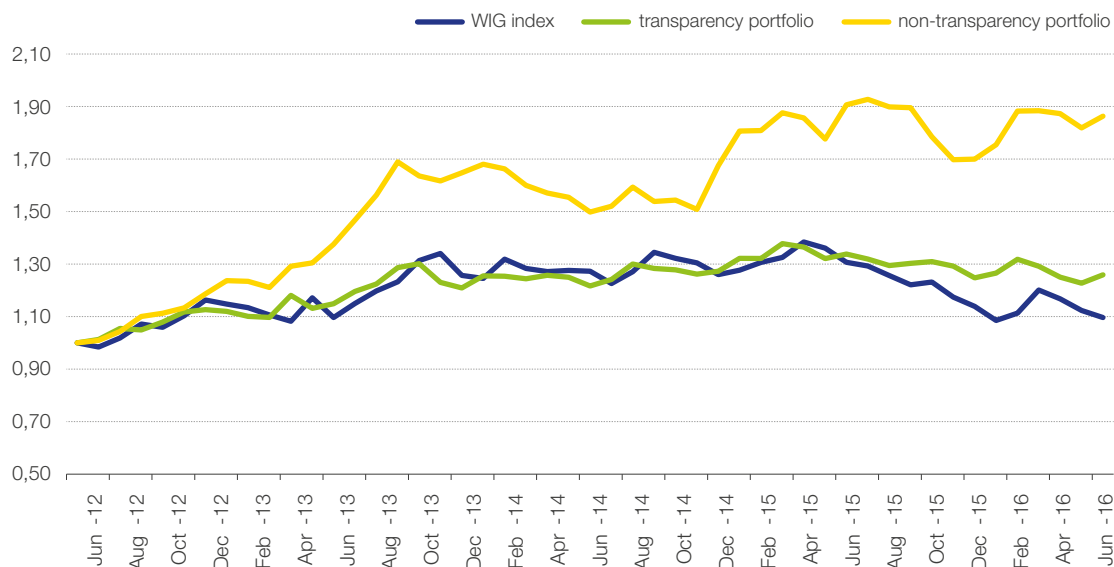
	Portfel transparentny	Portfel braku transparentności	Różnica pomiędzy portfelami	Istotność statystyczna różnicy pomiędzy portfelami
N	26	26	0	n/a
Średni wynik ESG w latach 2012–2016	1,437	0,568	0,869	<0,01
Średnia miesięczna stopa zwrotu	0,52%	1,38%	–0,86%	0,3700
Odchylenie standardowe miesięcznych stóp zwrotu	2,75%	3,95%	–1,20%	0,0380
Przeciętna kapitalizacja (mln PLN)	10290,8	530,2	9760,6	<0,01
Odchylenie standardowe kapitalizacji (mln PLN)	11090,9	1185,0	9905,9	<0,01
Średni poziom wskaźnika MV/BV (market-to-book)	2,465	1,575	0,889	0,4485
Odchylenie standardowe wskaźnika MV/BV	5,611	1,813	3,798	<0,01

* Portfele składają się z 80% akcji i 20% nieoprocentowanego aktywa wolnego od ryzyka

Analiza uzyskanych wyników wskazuje na to, że portfel transparentny osiągał niższe przeciętne miesięczne stopy zwrotu, choć przewaga portfela braku transparentności nie była istotna statystycznie. Istotna natomiast, i to na poziomie $\alpha = 0,05$, była różnica zmienności miesięcznych stóp zwrotu portfeli (portfel transparentny odznaczał się niższą o 1,2 pkt. proc. miesięczną zmiennością). W skład portfela

transparentnego wchodziły przy tym istotnie większe spółki. Wskazuje to na możliwość dywersyfikacji ryzyka portfela w oparciu o poziom ujawniania danych pozafinansowych, przy czym wraz z rozproszeniem ryzyka portfela pogorszeniu ulec może jego oczekiwana stopa zwrotu. Zależność ta jest jednak zgodna z teorią portfelową, mówiącą że portfel o niższym ryzyku powinien charakteryzować się niższą stopą zwrotu.

Wykres 4. Wyniki portfeli w porównaniu z przebiegiem indeksu WIG

Skumulowana stopa zwrotu portfela zbudowanego ze spółek o najwyższych średnich wynikach ESG w latach 2012–2016, była niższa niż w przypadku portfela spółek nietransparentnych. Co ciekawe, zarówno stopy zwrotu portfela transparentnego, jak i portfela braku transparentności były przy tym wyższe niż stopy zwrotu indeksu WIG. To, co rzuca się w oczy, to niewielkie odchylenie przebiegu wartości portfela transparentnego i indeksu WIG. Przewaga szerokiego rynku przeplatała się z jego słabością aż do drugiej połowy 2015 roku, kiedy to spółki o wysokich wartościach rankingu ESG wyraźnie zaczęły budować przewagę nad indeksem WIG. Końcowa różnica pomiędzy portfelem transparentnym a indeksem WIG na przestrzeni czterech lat wyniosła 16,2 pkt. proc. (3,6 pkt. proc. średniorocznie), co jest już różnicą istotną statystycznie i pokazuje, że na polskim rynku nie występuje tzw. koszt transparentności, czyli spadek stóp zwrotu spółek o wysokiej jakości ujawniania danych pozafinansowych.

Na polskim rynku nie występuje tzw. koszt transparentności, czyli spadek stóp zwrotu spółek o wysokiej jakości ujawniania danych pozafinansowych.

Do podobnych wniosków prowadzi analiza modelu Fama i Frencha. Patrząc całościowo – tylko jeden z parametrów równania FF jest istotny. W równaniu tym nadwyżka stóp zwrotu portfela braku transparentności nad portfelem spółek transparentnych jest zatem tłumaczona nie przez poziom wskaźnika MV/BV czy transparentność spółek, ale przez wielkość poszczególnych podmiotów (ich kapitalizację). Duże spółki odznaczały się bowiem istotnie gorszymi wynikami inwestycyjnymi w badanym okienku czasowym niż spółki o małej kapitalizacji, co rzutowało na niższe wyniki portfela transparentnego względem portfela braku transparentności.

Tabela 2. Model FF dla różnic stóp zwrotu portfeli „transparentnego” i „braku transparentności”

	Wartość parametru	Błąd standardowy oszacowania parametru	Wartość statystyki t studenta	Poziom istotności
Wyraz wolny (α)	-0,0013	0,0034	-0,3830	0,7031
RMRF	0,1337	0,0899	1,4860	0,1428
HML	-0,0643	0,1216	-0,5286	0,5992
BMS	0,6580	0,0988	6,6608	<0,01
R2	52,24%			

Znajduje to odzwierciedlenie w najważniejszym, z punktu widzenia inwestora, składniku równania – parametrze alfa. Jego wartość jest zarówno bliska zero, jak i nieistotna statystycznie, co potwierdza brak występowania kosztu transparentności na GPW wśród badanych spółek.

Wnioski

Wynik obecnej edycji potwierdzają wskazania lat ubiegłych o tym, że asymetria informacyjna na rynku kapitałowym w dużej mierze zależy od poziomu raportowania danych pozafinansowych. Regulacje obowiązujące na rynkach rozwiniętych tworzone są z intencją poprawy transparentności i przez to zmniejszenia zmienności cen akcji poprzez unikanie szoków cenowych wynikających ze zdarzeń nagłych, które nie mogły zostać wychwycone w analizie wyłącznie danych pochodzących ze sprawozdań finansowych spółek. W krajach Unii Europejskiej raportowanie danych ESG, przynajmniej w pewnym zakresie, staje się już wymogiem informacyjnym dla podmiotów notowanych na tamtejszych rynkach. Analiza wyników pięciu kolejnych edycji raportowania pozafinansowego na polskim rynku kapitałowym zdaje się potwierdzać słuszność tych działań.

Patrząc z perspektywy GPW, podążanie tą ścieżką może okazać się korzystne dla inwestorów operujących na naszym parkiecie. Analiza danych niefinansowych pozwala bowiem na bardziej precyzyjną ocenę ryzyka inwestycyjnego, a przez to na lepszą wycenę danego podmiotu. Przeprowadzone badania wspierają ten wniosek, pokazując przy tym że:

Regulacje obowiązujące na rynkach rozwiniętych tworzone są z intencją poprawy transparentności i przez to zmniejszenia zmienności cen akcji poprzez unikanie szoków cenowych wynikających ze zdarzeń nagłych, które nie mogły zostać wychwycone w analizie wyłącznie danych pochodzących ze sprawozdań finansowych spółek.

- ▶ na polskim rynku kapitałowym wciąż występuje spora luka informacyjna, zwłaszcza w raportowaniu danych z obszaru środowiska naturalnego i praw człowieka;
- ▶ ogólny poziom raportowania danych ESG przez spółki stopniowo rośnie, choć nie brakuje podmiotów nieraportujących żadnych istotnych danych z obszaru środowiska naturalnego i/lub praw człowieka;
- ▶ brak występowania luki informacyjnej w obszarze danych dotyczących ładu korporacyjnego należy przypisać obowiązującemu na GPW kodeksowi dobrych praktyk;
- ▶ poziom raportowania danych ESG jest wysoce zależny od kapitalizacji spółki (wyższa transparentność wraz ze wzrostem kapitalizacji);

- ▶ spółki o wyższym poziomie transparentności cechują się niższym poziomem ryzyka inwestycyjnego mierzonego zmiennością stóp zwrotu.
- ▶ Z uwagi na coraz dłuższy horyzont analizy (już piąta edycja badania) powoli uzyskujemy prawo do uogólnienia powyższych wniosków. Obserwowane dotychczas zależności są bowiem stałe we wszystkich edycjach badania, co pozwala oczekiwać utrzymania ujemnych korelacji pomiędzy transparentnością spółki a poziomem ryzyka inwestycyjnego w przyszłości. Kolejne edycje badania

powinny być zatem potwierdzeniem dotychczasowych rezultatów i stanowić podstawę do podjęcia próby oszacowania wysokości „rynkowej premii za transparentność”.

Analiza danych niefinansowych pozwala bowiem na bardziej precyzyjną ocenę ryzyka inwestycyjnego, a przez to na lepszą wycenę danego podmiotu.

Bibliografia:

- ▶ Drobetz W., Schillhofer A., Zimmermann H., 2004. *Corporate Governance and Expected Stock Returns: Evidence from Germany*, *European Financial Management*, vol. 10, no. 2, s. 267–293.
- ▶ Fama E. F., 1970, May. *Efficient Capital Markets: A Review of Theory and Empirical Work*, *The Journal of Finance*, s. 373–417.
- ▶ Fama E. F., 1991. *Efficient Capital Markets: II*, *The Journal of Finance*, s. 1575–1617.
- ▶ Fama E. F., Fisher L., Jensen M. C., Roll R., 1969, February. *The Adjustment of Stock Prices to New Information*, *International Economic Review*, vol. 10, no. 1, s. 1–21.
- ▶ Fama E. F., French K., 1992. *The cross-section of expected returns*. *The Journal of Finance*, no. 47, s. 426–465.
- ▶ Fama E. F., French K. R., 1993. *Common risk factors in the returns on stocks and bonds*, *Journal of Financial Economics*, no. 33 (1), s. 3–56.
- ▶ Gompers P., Ishii J., Metrick A., 2003. *Corporate governance and equity prices*, *The Quarterly Journal of Economics*, no. 118(1), s. 107–155.

Organizatorzy

Firma EY jest światowym liderem rynku usług profesjonalnych obejmujących usługi audytorskie, doradztwo podatkowe, doradztwo biznesowe i doradztwo transakcyjne. Na całym świecie EY zatrudnia ponad 212 000. Misją EY jest ciągłe usprawnianie rzeczywistości wyrażające się w hasło „Building a Better Working World”.

EY ma biura w ponad 150 krajach dzięki czemu może wspierać klientów w niemal każdym zakątku świata. W Polsce ma około 2500 specjalistów pracujących w 7 biurach: w Warszawie, Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Łodzi, Poznaniu i Wrocławiu.

EY angażuje się w działania na rzecz promocji przedsiębiorczości. Od 14 lat zaprasza kandydatów do startu w polskiej edycji konkursu Przedsiębiorca Roku, której zwycięzcy reprezentują nasz kraj w międzynarodowym finale World Entrepreneur of the Year organizowanym co roku w Monte Carlo.

Jednym ze społecznych zobowiązań EY jest też innowacyjny projekt z zakresu Społecznej Odpowiedzialności Biznesu o nazwie Sprawne Państwo. Jest to program mający na celu podniesienie efektywności i polepszenie skuteczności działania administracji publicznej w Polsce.

Więcej informacji na: www.ey.com/pl

GES to firma założona w 1992 roku, która jest liderem na rynku północnoeuropejskim w dziedzinie badań i usług z zakresu Odpowiedzialnych Inwestycji. Analizy firmy opierają się na międzynarodowych normach dotyczących środowiska, odpowiedzialności społecznej oraz ładu korporacyjnego. Szacunkowa kwota aktywów, którymi zarządzają klienci, a wśród nich znane fundusze emerytalne, banki oraz inni inwestorzy, wynosi około 1 bilion euro.

Więcej informacji na: www.ges-invest.com

Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych jest organizacją ekspercką, która istnieje od 1993 roku. Podstawowym celem funkcjonowania SEG jest udzielanie wsparcia spółkom w aspekcie informacyjnym (przekazywanie informacji o zmianach legislacyjnych), edukacyjnym (organizacja seminariów i konferencji) oraz prawnym (opracowywanie opinii prawnych, rekomendacji i interpretacji dotyczących nowych przepisów). SEG podejmuje prace na rzecz rozwoju polskiego rynku kapitałowego oraz reprezentuje interesy spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Obecnie Stowarzyszenie skupia ponad 270 spółek notowanych na warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych oraz alternatywnym rynku New Connect, reprezentujących blisko 80 proc. kapitalizacji emitentów krajowych.

Więcej informacji na: www.seg.org.pl

Patroni honorowi:

Ministerstwo Finansów jest urzędem administracji rządowej obsługującym ministra właściwego ds. budżetu państwa, finansów publicznych oraz instytucji finansowych.

Jednym z podstawowych zadań MF jest opracowywanie, wykonywanie i kontrolowanie realizacji budżetu państwa. Ponadto MF zajmuje się systemem finansowania samorządu terytorialnego, sfery budżetowej i bezpieczeństwa państwa oraz zarządza długiem publicznym.

MF odpowiada za realizację dochodów i wydatków budżetu, a także za współpracę finansową, kredytową i płatniczą z zagranicą oraz realizację przepisów dotyczących cel i kontrolę skarbową.

MF wykonuje zadania dotyczące funkcjonowania rynku finansowego, w tym banków, zakładów ubezpieczeń i funduszy inwestycyjnych oraz dotyczące obrotu papierami wartościowymi.

Minister właściwy w zakresie działów administracji rządowej: budżet, finanse publiczne oraz instytucje finansowe, za pośrednictwem ministerstwa, sprawuje kontrolę nad Generalnym Inspektorem Informacji Finansowej, Generalnym Inspektorem Kontroli Skarbowej oraz dyrektorami izb i naczelnikami urzędów skarbowych i celnych.

Komisja Nadzoru Finansowego (KNF) sprawuje nadzór nad sektorem bankowym, rynkiem kapitałowym, ubezpieczeniowym, emerytalnym, nadzór nad instytucjami płatniczymi i biurami usług płatniczych, instytucjami pieniądza elektronicznego oraz nad sektorem kas spółdzielczych. Celem nadzoru nad rynkiem finansowym jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania tego rynku, jego stabilności, bezpieczeństwa oraz przejrzystości, zaufania do rynku finansowego, a także zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku.

Izba Zarządzających Funduszami i Aktywami jest organizacją powołaną ustawowo, zrzeszającą, na zasadach dobrowolności, działającą w Polsce towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Do jej statutowych celów należy reprezentowanie środowiska towarzystw funduszy inwestycyjnych, wspieranie ich rozwoju w Polsce, upowszechnianie wiedzy o funduszach, opracowywanie standardów związanych z działalnością funduszy. W funduszach inwestycyjnych w Polsce na koniec września w funduszach zgromadzonych było ponad 266 miliardów zł.

Do IZFiA należą najważniejsi i najwięksi zarządzający funduszami w kraju, reprezentujący najbardziej cenione marki finansowe polskie i zagraniczne. Izba skupia również największe podmioty świadczące usługi outsourcingowe na rzecz towarzystw funduszy inwestycyjnych, powszechnych towarzystw emerytalnych oraz towarzystw ubezpieczeniowych m.in. w zakresie obsługi funduszy inwestycyjnych i otwartych funduszy emerytalnych.

Związani z IZFiA menedżerowie to najbardziej elitarna grupa decydentów i pracowników rynku asset management.

Stowarzyszenie
Inwestorów
Indywidualnych

Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych jest największą organizacją zrzeszającą inwestorów giełdowych w Polsce, która działa od 1999 roku i należy do europejskich organizacji inwestorskich EuroFinuse i Euroinvestors oraz Światowej Federacji Inwestorów WFIC.

SII zrzesza obecnie ponad 12 000 członków, a liczba ta ciągle rośnie z racji nieprzerwanego zapotrzebowania inwestorów na wsparcie w funkcjonowaniu na rynku kapitałowym

Działalność Stowarzyszenia koncentruje się na wszechstronnym wsparciu inwestorów i opiera się na trzech głównych filarach:

- ▶ **Edukacja i analizy:** konferencje i szkolenia (w tym największa w kraju branżowa Konferencja WallStreet oraz bezpłatny cykl szkoleń Akademia Tworzenia Kapitału organizowany dwa razy w skali roku), wydawnictwa (dwumiesięcznik Akcjonariusz), analizy giełdowe (m.in. Portfel SII, Atrakcyjne Spółki, Raporty Ciekawa Spółka, Indeks Nastrojów Inwestorów) oraz liczne webinary.
- ▶ **Ochrona praw:** ochrona praw inwestorów, bieżące interwencje, wsparcie prawne, uczestnictwo w walnych zgromadzeniach spółek publicznych, działalność opiniotwórcza i wpływanie na proces ustawodawczy;
- ▶ **Zniżki:** oferowane przez partnerów Stowarzyszenia członkom SII (na m.in: prowizje giełdowe, wydawnictwa, szkolenia, ubezpieczenia zdrowotne, karty Multisport, prasę finansową, serwisy informacyjne, programy do analizy technicznej oraz rynkowej)
- ▶ **Do tej pory udało nam się:**
 - ▶ udzielić kilku tys. porad prawnych (zarówno elektronicznie jak i e-mailowo),
 - ▶ uczestniczyć w ponad 450 Walnych Zgromadzeniach spółek,
 - ▶ prowadzić aktywne działania na rzecz zmian w funkcjonowaniu rynku,
 - ▶ zablokować, na drodze sądowej, wiele niekorzystnych uchwał WZ,
 - ▶ wspierać inwestorów w postępowaniach sądowych i administracyjnych.

Więcej informacji na: www.sii.org.pl

Związek Maklerów i Doradców (ZMiD) to Stowarzyszenie istniejące od 24.08.1991 zrzeszające osoby posiadające licencje maklera papierów wartościowych i doradcy inwestycyjnego. Ponadto do Stowarzyszenia należy też grono członków wspierających, czyli osób bez licencji, które aktywnie działają na rynku kapitałowym. Łącznie do ZMiD należy blisko 1600 członków.

Stowarzyszenie funkcjonuje od samych początków istnienia rynku kapitałowego w Polsce. Stanowi reprezentację osób pracujących w branży finansowej, a od 1999 roku organizuje liczne kursy i szkolenia, które pozwalają zdobywać wiedzę o rynkach kapitałowych, analizie danych oraz przygotowujące do egzaminów na Maklera Papierów Wartościowych i Doradcę Inwestycyjnego.

Cele ZMiD koncentrują się na Integracji, Karierze i Edukacji. ZMiD spełnia rolę czynnika integrującego środowisko finansowe organizując spotkania integracyjne i konferencje umożliwiające nawiązywanie osobistych kontaktów i relacji pomiędzy całym środowiskiem. Prowadzone przez ZMiD Biuro Karier ułatwia kontakt pomiędzy pracodawcami potrzebującymi profesjonalistów, a Członkami Związku poszukującymi nowych wyzwań. Filar edukacyjny realizujemy przez oferowanie szerokiej gamy szkoleń kierowanych do wszystkich osób zainteresowanych rynkiem kapitałowym, jak również tych, którzy starają się zapoznać z tą tematyką od podstaw.

Na stronie www.zmid.org.pl znajdą Państwo opis wielu aktywności, które obecnie prowadzimy.

Autorzy artykułów

Katarzyna Burger

Starszy Analityk w międzynarodowej firmie ratingowej GES. Koordynator projektu „Analiza ESG polskich spółek”, związana z projektem od pierwszej edycji i odpowiedzialna za dostarczenie analizy ESG oraz komunikację ze spółkami. W latach 2008-2015, Menedżer Produktu GES Risk Rating. Obecnie, w ramach Produktu GES Global Ethical Standard odpowiada za prowadzenie dialogu z firmami z sektora przetwórczego, którym zostały postawione zarzuty łamania międzynarodowych norm i praw związanych z przestrzeganiem zasad odpowiedzialnego biznesu. Absolwentka studiów podyplomowych w American Studies Centre na Uniwersytecie Warszawskim. Ukończyła również Nauczycielskie Kolegium Języka Angielskiego w Zielonej Górze.

Małgorzata Fiedorczuk

Małgorzata jest Project Managerem w dziale People Advisory Services. Posiada wieloletnie doświadczenie w dziedzinie doradztwa HR. Realizuje projekty w obszarach zarządzania wynagrodzeniami kadry kierowniczej, międzynarodowej mobilności pracowników oraz polityk i strategii HR. Doradza także w kwestiach związanych z kształtowaniem i opodatkowaniem systemów wynagrodzeń, schematów premialnych oraz programów benefitów pracowniczych. Ukończyła Uniwersytet Warszawski na kierunku stosunki międzynarodowe oraz Szkołę Główną Handlową w Warszawie.

Jakub Guzikowski

Młodszy prawnik w kancelarii prawnej EY Law. Do głównych zainteresowań Jakuba należy prawo publiczne, ze szczególnym uwzględnieniem sektorów regulowanych i prawa pomocy publicznej.

Rafał Hummel

Executive Director, Szef Działu Climate Change and Sustainability Services (CCaSS) w EY Polska. Dyrektor w zespole EY Audyt w Warszawie. Biegły rewident. Nadzoruje badania sprawozdań finansowych klientów spoza branży instytucji finansowych. Jego kilkunastoletnie doświadczenie w prowadzeniu projektów zdobyte zostało w biurach EY w Polsce i w Dolinie Krzemowej w Stanach Zjednoczonych. Prowadzi także projekty weryfikacji oraz wsparcia klientów przy sporządzeniu raportów pozafinansowych. Stał na czele zespołu sporządzającego roczny raport dla Carbon Disclosure Project w regionie Central Eastern Europe w 2015 roku.

Piotr Kaźmierkiewicz

Analityk Centralnego Domu Maklerskiego Pekao SA, autor szeregu badań i prezentacji poświęconych inwestowaniu w spółki odpowiedzialne społecznie. W swoich pracach stara się łączyć osiągnięcia analizy fundamentalnej i portfelowej z zastosowaniem filtrów fundamentalnych oraz kryteriów SRI w procesie doboru spółek do portfela. Od stycznia 2010 roku członek grupy roboczej ds. odpowiedzialnych inwestycji przy Ministerstwie Gospodarki. Od 2011 roku współpracuje z Instytutem Badań i Analiz Finansowych w zakresie prowadzonych badań naukowych w dziedzinie szeroko rozumianych finansów. Absolwent Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania na Uniwersytecie Szczecińskim. Obecnie przygotowuje pracę doktorską nt. wpływu CSR na koszt kapitału pozyskiwanego przez spółki.

Katarzyna Kłaczyńska

LL.M. (Harvard) – Katarzyna jest starszym menedżerem w kancelarii prawnej EY Law, gdzie kieruje praktyką w zakresie prawa energetycznego i prawa ochrony środowiska, z uwzględnieniem kwestii handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych, oraz w zespole doradztwa regulacyjnego, gdzie odpowiada za rzecznictwo interesów i doradztwo regulacyjne na rzecz największych podmiotów z sektora energetycznego i przemysłu ciężkiego.

Tomasz Michalak

Jest Managerem w Dziale Audytu warszawskiego biura EY oraz członkiem działu Climate Change and Sustainability Services (EY CCaSS) w EY Polska. Posiada certyfikat ukończenia szkoleń w zakresie standardu raportowania GRI G4. Wspólnie z Cabron Disclosure Project przygotowuje roczny raport CDP w regionie Central Eastern Europe. Tomasz zdobył bogate doświadczenie w EY pracując dla wielu spółek prywatnych i publicznych z różnych branż przy audycie jednostkowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych sporządzonych zgodnie z polskimi zasadami rachunkowości oraz międzynarodowymi standardami sprawozdawczości finansowej. Ukończył Finanse i Rachunkowość w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Członek organizacji ACCA.

Marcin Pitura

Dyrektor Zarządzający w GES Poland od 2004 roku. Jest również Dyrektorem ds. Finansowych w GES International. Członek zarządu ARISE, The Association for Responsible Investment Services. W latach 2010-2015 był członkiem Grupy Roboczej ds. Odpowiedzialnych Inwestycji, działającej w ramach Zespołu spraw Społecznej Odpowiedzialności Przedsiębiorstw, przy Ministerstwie Gospodarki. Nadzoruje analizy wykonywane w polskiej siedzibie firmy oraz jest odpowiedzialny za kontakty na terenie Polski oraz innych krajach Europy Środkowo-Wschodniej. Poprzednio pracował w Humanix SRI Funds w Szwecji. Studiował w Szwecji, Polsce oraz w USA.

Grzegorz Pizoń

Prawnik oraz doradca regulacyjny w kancelarii prawnej EY Law, gdzie zajmuje się doradztwem z zakresu prawa publicznego, ze szczególnym uwzględnieniem prawnego otoczenia sektorów regulowanych, prawa ochrony środowiska, a także pomocy publicznej i prawa ochrony konkurencji.

Dr Karol Raźniewski

PMP, Executive Director, Dyrektor w zespole People Advisory Services EY. Zajmuje się między innymi kwestiami regulacji wynagrodzeniowych oraz doradztwem dla przedsiębiorstw delegujących pracowników za granicę i przyjmujących pracowników zagranicznych. Realizuje projekty optymalizacyjne w zakresie kosztów kapitału ludzkiego. Licencjonowany doradca podatkowy. Doktor nauk ekonomicznych w dziedzinie zarządzania Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Posiada certyfikat Project Management Professional (PMP). Autor wielu wystąpień i publikacji w mediach branżowych i ogólnopolskich.

Paulina Segreto

Starszy Analityk i Manager Produktu GES Global Ethical Standard w międzynarodowej firmie ratingowej GES. Odpowiada za koordynację pracy zespołu, który zajmuje się prowadzeniem dialogu z firmami, którym zostały postawione zarzuty łamania międzynarodowych norm i praw związanych z przestrzeganiem zasad odpowiedzialnego biznesu. Uczestniczyła w spotkaniach z rosyjskimi firmami w ramach projektu „Zaangażowanie na rynkach wschodzących”. Dodatkowo, w ramach III edycji projektu „Analiza ESG polskich spółek” uczestniczyła w procesie engagement, który polega na bezpośrednim dialogu z polskimi spółkami na temat ich przygotowania i wydajności w zakresie zrównoważonego rozwoju. Paulina ukończyła studia na kierunku Stosunków Międzynarodowych, specjalność Wschodoznawstwo, na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Dr Robert Sroka

Jest Menedżerem w Dziale Zarządzania Ryzykiem Nadużyć, odpowiedzialnym realizację projektów związanych z raportowaniem danych niefinansowych, wdrażaniem systemów etycznych, oraz zapewnieniem zgodności z międzynarodowymi standardami społecznymi. Prowadził weryfikację danych niefinansowych spółek giełdowych na zlecenie międzynarodowych agencji ratingowych.

Autor ponad 70 artykułów i publikacji książkowych, w tym: na zlecenie Ministerstwa Gospodarki „Raportowanie danych pozafinansowych. Podręcznik dla przedsiębiorstw”, „Wytyczne dla inwestorów w zakresie odpowiedzialnego inwestowania”. Robert wykłada etykę biznesu oraz CSR w Akademii Leona Koźmińskiego.

Magdalena Szczepanik

Konsultant w zespole Zarządzania Ryzykiem Nadużyć EY, gdzie zajmuje się zagadnieniami związanymi z analizą kompletności i efektywności procedur wewnętrznych, analizą procesów biznesowych i zgodnością z wewnętrznymi regulacjami antykorupcyjnymi, a także problematyką etyki biznesu i społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw.

Zapraszamy do kontaktu w sprawie projektu:

Magdalena Raczek-Kołodyńska

Dyrektor Zarządzający

Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych

tel. 22 826 26 89 wew. 16

E-mail: mraczek@seg.org.pl

Robert Sroka

Manager, EY

tel.+48 22 557 7214

e-mail: Robert.Sroka@pl.ey.com

Paulina Segreto

Project Manager

GES Global Ethical Standard

GES Poland

tel.: 68 422 13 26

E-mail: paulina.segreto@ges-invest.com

PARTNER MEDIALNY:

ISBN: 978-83-946600-0-0